

6/2021

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
JUNIJ – ROŽNIK

KITE OPTICS®

Kite K4 3-12x50i HD
REDNA CENA: 957,70 €

Kite K1, Weaver 2MOA
REDNA CENA: 427,00 €

Kite Stabi APC, BL 12x42
REDNA CENA: 988,20 €

Kite IBIS ED 8x42
REDNA CENA: 939,40 €

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3
8000 Novo mesto
tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
faks: ++386 (0)7 / 33 23 879
Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00

www.ancelj.si

Posčite nas na
facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - Kite Optics

- Česka zbrojovka - Sellier&Bellot - Meopta

- Alfa Proj - MAK - ATN - Niggeloh

- Norica - Huglu - Schmidt & Bender

- Sightmark - Swarovski Optik - STV Group

BROWNING®

WINCHESTER®

RIFLES AND SHOTGUNS

- 250 €

BAR MK3 ECLIPSE FLUTED, 30-06, .308 Win.
REDNA CENA: 2.183,80 €
CENA S POPUSTOM: 1.933,80 €

- 200 €

SXR VULCAN BATTUE, S, .308 Win.
REDNA CENA: 1.256,60 €
CENA S POPUSTOM: 1.056,60 €

- 150 €

X-BOLT SF HUNTER II MC THR, .308 Win.
REDNA CENA: 1.198,65 €
CENA S POPUSTOM: 1.048,65 €

NOVO

WILDCAT SA, 22LR
REDNA CENA: 445,30 €

- 150 €

T-BOLT TARGET VARMINT THR, .17 HMR
REDNA CENA: 780,80 €
CENA S POPUSTOM: 630,80 €

- 250 €

SELECT ENERGY TRAP ADJ SIGNATURE,
REDNA CENA: 2.049,60 €
CENA S POPUSTOM: 1.799,60 €

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CIV., št. 6
junij – rožnik

Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.
ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
TRR: SI56 0201 0001 5687 097 (NLB, d. d.)
ID za DDV: SI 23864516

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:
Jasna Kovačič Siuka

UREDNIŠKI ODBOR:
Predsednik: dr. Arpad Kóveš
Bojan Avbar, Marjan Gselman, Jurij Lampe, dr. Boštjan Pokorny, Marko Rajkovič

Lektorica in korektorica:
Marjetka Šivic
Tehnični urednik: Milan Samar
Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovec izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7–8, ki je združena in izide v začetku julija. Ta številka je izšla v 22.000 izvodih. Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovec pošljite na e-naslov lovec@lovska-zveza.si v Wordovem dokumentu, podpisane in žigosane uradne dopise pa skenirane ali po navadni pošti. Fotografije sprejemamo prav tako po e-pošti v formatu jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografi, ki se ukvarjajo z naravoslovno fotografijo, lahko svoje fotografije, namenjene za banko fotografij revije Lovec ter Zlatorogove in Strokovne knjižnice, pošljejo po vnaprejšnjem dogovoru po katerem od elektronskih transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij pred objavo v reviji Lovec oziroma Zlatorogovi ali Strokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilo Lovec na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilo Lovec

Foto: Andrej Miklavčič

IZ VSEBINE:

<i>M. Toš:</i>	Naj ne bo pozabljeno	272
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		274
LOVSTVO		276
<i>Več avtorjev:</i>	Doselitve in izpusti risov na Gorenjskem	276
<i>Več avtorjev:</i>	Je to muflonjo ovco bolel zob?	278
<i>B. Avbar:</i>	Narava sama uniči vsakogar, ki ne pozna meja svojih moči	281
<i>M. Hafner:</i>	Male zveri na privabljalnem krmišču	284
DREVESNE VRSTE		288
<i>M. Kišek:</i>	Navadna breza	288
LOVSKO OROŽJE		291
<i>D. Waldhütter:</i>	Blaser, posebljena nemška strast do tehnologije in lova	291
PO LOVSKEM SVETU		293
<i>U. Kmetec:</i>	Na Češkem in v Belgiji izkoreninili afriško prašičjo kugo	293
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		294
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		295
<i>M. Toš:</i>	Ob Drvanji	295
LOVSKO PESNIŠTVO		298
<i>S. Grč:</i>	Imejmo se radi	298
LOVSKA ORGANIZACIJA		299
<i>U. Kmetec:</i>	12. Slovenski lovski dan: Problematika divjadi na nelovnih površinah	299
<i>B. Žerdin:</i>	LD Trnovska vas uspešno deluje od leta 1946	302
JUBILANTI		303
MLADI IN LOVSTVO		304
<i>M. G.:</i>	Kako prelisčiti korono? ☺	304
LOVEC ZA MLADE DIVJI KUNEC (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)		305
LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE		306
LOVSKI OPRTNIK		307
<i>I. Kuljaj:</i>	Mednarodna lovsko salamijada	307
<i>M. Richter - Zeleni:</i>	Rogljji starih gamsjih kozlov s Kozjaka	308
<i>M. Toš:</i>	Siromasenje življenjskega okolja za poljsko divjad ob Ščavnici	308
<i>J. Krivec:</i>	Pri nas po krvni sledi	309
<i>M. Toš:</i>	Prof. Jože Grlec	311
<i>Žan, Eva:</i>	Jed s klobaso in sladkim krompirjem – batate	311
V SPOMIN		312
LOVSKA KINOLOGIJA		314
<i>I. Trček:</i>	Hanovrski barvar Ron ima nov dom	314
<i>P. Šošterič:</i>	Uspešno iskanje po dežju	314
<i>M. Anžur:</i>	UP po umetni krvni sledi LKD Zasavje	315
<i>KZS:</i>	Predvidena legla lovskih psov	316

SLIKA NA NASLOVNICI:

Beloglavi jastreb ali plešec (*Gyps fulvus*)

Foto: Miran Krapež

Na računalnik natipkane prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovec@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljavanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskiimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije. Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik storitve (oglaševalec).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna	srnjak, lanščak: 1. 5.-31. 10.
srna, mladici obeh spolov:	1. 9.-31. 12.
mladica:	1. 5.-31. 12.
Navadni jelen	jelen: 16. 8.-31. 12.
košuta:	1. 9.-31. 12.
teleta:	1. 9.-31. 1.
junica, lanščak:	1. 7.-31. 1.
Damjak	damjak: 16. 8.-31. 12.
košuta:	1. 9.-31. 12.
teleta:	1. 9.-31. 1.
junica, lanščak:	1. 7.-31. 1.
Muflon	oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov: 1. 8.-28. 2.
ovca:	1. 8.-31. 12.
Gams	kozal, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.-31. 12.
Kozorog	kozal, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.-31. 12.
Divji prašič	merjasec: 1. 1.-31. 12.
svinja:	1. 7.-31. 1.
ozimci in lanščaki obeh spolov:	1. 1.-31. 12.
Poljski zajec	1. 10.-15. 12.
Kuna belica, kuna zlatica	1. 11.-28. 2.
Jazbec	1. 8.-31. 12.
Lisica	1. 7.-15. 3.
Šakal	1. 7.-15. 3.
Rakunasti pes (enok)	1. 8.-31. 3.
Navadni polh	1. 10.-30. 11.
Alpski svizec	1. 9.-30. 10.
Pižmovka	1. 1.-31. 12.
Nutrija	1. 1.-31. 12.
Fazan	1. 9.-28. 2.
Poljska jerebica (gojena)	1. 9.-15. 11.
Raca mlakarica	1. 9.-15. 1.
Šoja	1. 8.-28. 2.
Sraka	1. 8.-28. 2.
Siva vrana	1. 8.-28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Naj ne bo pozabljeno

Dr. Marjan Toš

»Kot voditelj moraš prevzeti odgovornost za vse, kar se izjalovi, in se zahvaliti podrejenim za vse, kar poteka dobro.«

(Dwight D. Eisenhower)

Leta 1991 smo bili lovci med prvimi na branih domovine. 25. junija 1991 je skupščina Republike Slovenije (RS) sprejela ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne

listine o samostojni in neodvisni RS in sveženj zakonov, s katerimi je prevzela pristojnost federacije na svojem ozemlju. Tako je dejansko razglasila in formalno uvedla državno samostojnost RS. Zvezni izvršni svet (ZIS) je v noči na 26. junij 1991 izdal Odlok o neposrednem zagotavljanju izvrševanja zveznih predpisov o prehajanju državne meje na ozemlju RS in Odredbo o prepovedi vzpostavljanja tako imenovanih mejnih prehodov znotraj ozemlja Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ). Izvedbo je naložil zveznima sekretariatom za notranje zadeve in ljudsko obrambo. Naslednji dan se je začela desetdnevna junijsko-julijska vojna za Slovenijo, v kateri smo aktivno sodelovali tudi slovenski lovci. S tem smo se trajno zapisali v zgodovino.

Po treh desetletjih so naši spomini na tiste dogodke še živi, zato jih lahko verodostojno prenašamo na zanamce, ki tistega časa ne poznajo in se o njem učijo iz zgodovinskih knjig. Zgodovina slovenskega osamosvajanja ima »dolgo brado« in se ni začela ne 23. decembra 1990, ko smo se na plebiscitu množično odločili za samostojno državo, in ne 27. junija 1991, ko smo šli na barikade za njeno obrambo. To je bil le vrh žuborenja in vrvenja domoljubja na Slovenskem, ki je v procesih demokratizacije v osemdesetih letih minulega stoletja dobilo neverjeten naboj in je spremljalo tudi branitelje mlade države v desetdnevni osamosvojitveni vojni. Slovenski lovci smo v njej opravili častna in pogumna dejanja, marsikje smo bili med prvimi, ki so se znali upreti močnemu agresorju in z bogatim praktičnim znanjem, izkušnjami na terenu in z izpopolnjeno taktiko sami posegli po legitimnih sredstvih odpora. Po tridesetih letih lahko zapišemo, da smo na opravljene naloge ponosni in hkrati hvaležni starejšim generacijam in voditeljem zelene bratovščine, ki so že sredi sedemdesetih let ocenile, da je vloga slovenskih lovcev izjemno pomembna tudi v takratni doktrini splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite. Leta 1991 se je to še kako potrdilo in vse to ostaja del naše 114-letne zgodovine. O našem sodelovanju v vojni smo nekaj napisali tudi v obeh izdajah zbornika Slovenski lovci v vojni za Slovenijo 1991 (2016 in 2021), in sicer v glavnem z zornega kota spominjanja aktivnih udeležencev tistega dogajanja iz vrst zelene bratovščine. Dodali smo tudi prispevke zgodovinarjev, ki temeljijo na dokumentarnih virih in gradivu. Zapisali smo samo delček resnice, na (do)končno zgodovinsko sodbo pa bo treba še počakati, ko bo na voljo daljša časovna razdalja, kar

je v zgodovino pisju izredno pomembno za objektivni prikaz vsakega obdobja in njegovih udeležencev. Povedati moramo namreč resnico, o kateri zgodovinar Bojan Godeša meni, da je samo ena, pogledov nanjo in poti do nje pa več. Zato jih je treba venomer strpno iskati in pošteno utemeljiti, saj je od resnice do laži samo en korak!

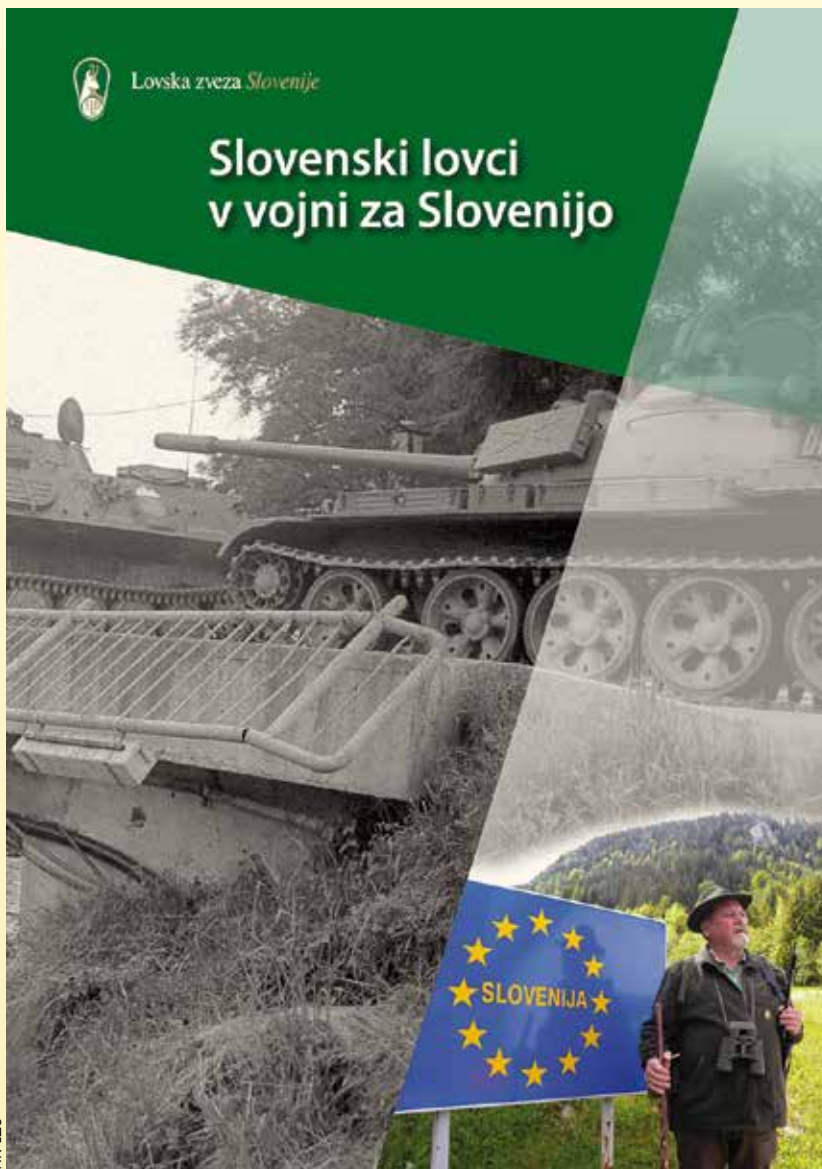
Slovenski lovci smo bili nasploh vključeni v izgradnjo vseh treh nosilnih stebrov slovenskega upornišva v 20. stoletju, ki je pripomoglo k nastanku samostojne države leta 1991. Ne smemo namreč pozabiti, da so bili člani zelene bratovščine že med pripadniki prve slovenske vojske, ki jo je leta 1918 oblikoval general Maister, in so sodelovali v bojih za severno slovensko mejo na Štajerskem in Koroškem. Lovci so bili tudi v mnogih partizanskih enotah med narodnoosvobodilnim bojem (NOB), v katerih so aktivno sodelovali v bojih proti nacizmu in fašizmu na strani protihitlerjevske zavezniške koalicije. Manjši del jih je sodeloval v enotah slovenskega protikomunističnega tabora na strani okupatorjev, precej mlajših lovcev pa je bilo zlasti na Štajerskem in Gorenjskem prisilno mobiliziranih v nemško vojsko. Tako je pač bilo! Zadnje dejanje in »krona« slovenskega upornišva je osamosvojitvena vojna leta 1991, v kateri je zelena bratovščina častno opravila svoje poslanstvo. To pove dovolj in tako se pravzaprav ves čas potrjuje narodnostni pomen lovske organizacije, ki je bil sestavni del prizadevanj že ob ustanovitvi Slovenskega lovskega kluba leta 1907. Gre torej za rdečo nit domoljubja, ki slovenske lovce spremlja že od leta 1907 in je poleg primarnega poslanstva na področju varovanja divjadi in njenih habitatov vezivo trdnosti in (tudi) enotnosti zelene bratovščine, ko je treba častno braniti »zeleno barvo naših lovišč in našega lovskega stanu« ali, povedano po Lovrenčičevo, »če sem narodnjak, sem povsod, tudi na lovu«.

Trdnost in enotnost, predvsem pa strpnost in sodelovanje so bili tudi močni temelji slovenskega osamosvajanja konec osemdesetih let minulega stoletja-. Lovec in predsednik Državnega sveta RS Alojz Kovšca ob 30-letnici poudarja, da se »vsi zavedamo, da se nobena sprememba, naj bo še tako

Vir: Zbornik Slovenski lovci v vojni za Slovenijo 1991

Spominska plošča lovcu Jerneju Molanu, ki je bil ena prvih žrtev v vojni za Slovenijo (iz zbornika Slovenski lovci v vojni za Slovenijo 1991, LZS, Ljubljana 2016).

Vir: LZS

Naslovnica zbornika, ki je izšel letos.

pomembna in usodna, ne zgodi čez noč. Niti ne po naključju. Da imamo svojo državo, da živimo v lastni domovini, to ni bilo nikdar samoumevno. Uresničitev tisočletnih sanj, rezultat napetih in negotovih zgodovinskih trenutkov slovenske osamosvojitve, je proces, ki je tlel na naših tleh – na slovenski grudi, več rodov in generacij. Tudi v času največjih pritiskov, agresije in podjarmljenja smo Slovenke in Slovenci tiho v sebi čutili, da bo prišel ta prešerni dan. In res, 23. decembra 1990 se nas je 1.289.369 sorojakov odločilo, da želimo živeti v samostojni in neodvisni državi. Tako radostni, složni, pomenoteni in združeni smo Slovenke in Slovenci pokazali sebi in svetu, da smo in bomo obstali kot narod s svojo lastno državo, ki je suveren in neodvisen v svojem odločanju in ki se zna in zmore meriti z drugimi številčnejšimi narodi. Ko smo se izrekli za Slovenijo, nas ni bilo strah negotove prihodnosti, ker smo pogum in samozavest črpali iz enkratne zgodovinske povezanosti slovenske osamosvojitve. Trideset let kasneje še vedno čutimo to srč zgodovinskega pričakovanja. Prelomna odločitev, ki je spremenila tok zgodovine, je bila začrtana in s kryo zapisana od ljudi za ljudi. Danes je naša država kljub utrujenosti in pregorevanju prehojene poti iz vzponov in padcev še vedno mlada oziroma mladostna, polna skrite energije čaka, da jo na novo ovrednotimo¹«. Zanimivo razmišljanje, vredno

¹ www.ds-rs.si; Alojz Kovšca, predsednik Državnega sveta RS, nagovor 8. 3. 2021, arhiv Državnega sveta RS.

tehtnega premisleka in modrih odločitev. Zanje bomo znova potrebovali veliko enotnosti, kar bo zaradi zdajšnje velikanske razklanosti slovenskega naroda na kratek rok težko doseči. Toda če bomo znali posnemati zgled izpred tridesetih let, ko smo v vojni za slovensko samostojnost dosegli največjo narodno enotnost – potem je tudi ta cilj lahko dosegljiv.

O vsem drugem je bilo prelitega že veliko črnila in je škoda ponavljanja besed. Naj zgolj ponovim manj znane resnice, da je bila v preteklosti glede trdnosti in enotnosti večkrat na težkih preizkušnjah tudi lovska organizacija. Nazadnje so se kopja lomila že v samostojni Sloveniji ob sprejemanju nove lovske zakonodaje. Prevladali so kompromisi, ki še vedno burijo duhove in netijo stare zamere. Ne sme pa biti prav nobenih zamer zaradi tako rekoč plebiscitarne odločitve vodstva Lovske zveze Slovenije (LZS) iz leta 1990, ko je bila sprejeta odločitev, da je lovska organizacija nepolitična in nestrankarska naravovarstvena organizacija civilne družbe. Hkrati s tem je LZS napovedala in tudi izstopila iz Lovske zveze Jugoslavije ter kot povsem samostojna krovna organizacija slovenskih lovcev sodelovala v prizadevanjih za mednarodno pravno priznanje neodvisne Slovenije. Imeli smo podpornike v Mednarodnem svetu za lovstvo in ohranjanje divjadi (CIC) in še kje, kar je bilo takrat izjemno pomembno, saj smo potrebovali prav vsak glas mednarodne podpore vplivnih posameznikov in organizacij. V lovstvu smo jih imeli vedno.

Zato naj mi bo dovoljeno za konec povedati na glas, da vse to terja nove odločitve vodstva LZS v okviru ohranjanja zgodovinskega spomina. Zdajšnji lovski muzej s preživetimi zbirkami v Bistri nam že dolgo ne more biti v čast, s tem se najbrž strinjamo vsi. Seveda tudi ne ustanovi, ki z njim upravlja. Pred nami je že nekaj časa

eden največjih izzivov v zadnjih desetletjih – izgradnja novega nacionalnega lovskega centra v Lukovici. Z muzejem vred. Zanj imamo na voljo dovolj gradiva, dovolj muzealij in vsega drugega, kar mora imeti sodoben lovski muzej. Med našimi člani imamo tudi dovolj strokovno usposobljenih ljudi – muzealcev, ki vedo, kako se tem rečem streže. Bomo torej znali združiti moči in sile ter uresničiti projekt, s katerim bomo na enem mestu javnosti predstavili aktualni utrip in zgodovino slovenske zelene bratovščine? Naj nam bosta spominjanje na korenine slovenske državnosti in na naš prispevek v vojni za ohranitev njene samostojnosti iztočnica, ki nas bo vodila k temu cilju. Odločno, pogumno, dostojanstveno in z jasnim ciljem, kaj hočemo. V zgodovini je pač tako, da je treba biti ob pravem času na pravem mestu ...

»Leta 1991 smo bili lovci med prvimi na branikih domovine. /.../ Po tridesetih letih lahko zapišemo, da smo lahko na opravljene naloge ponosni in hkrati hvaležni starejšim generacijam in voditeljem zelene bratovščine, ki so že sedemdesetih let ocenile, da je vloga slovenskih lovcev izjemno pomembna tudi v takratni doktrini splošnega ljudskega odpora in družbene samozščite. Leta 1991 se je to še kako potrdilo in vse to ostaja del naše 114-letne zgodovine.«

V BRAN PRED PRAŠIČJO KUGO

GORENJSKI GLAS, 2. 4. 2021 (Ana Šubic) – V Sloveniji že od konca januarja velja visoka stopnja ogroženosti zaradi afriške prašičje kuge (APK) pri divjih prašičih. Pri nas je še niso odkrili, a njeno širjenje z vzhoda Evrope proti zahodu pomeni vse večje tveganje tudi za populacije domačih in divjih prašičev v Sloveniji. Z razglasitvijo visoke stopnje ogroženosti so začeli veljati nekateri ukrepi iz lani sprejetega Zakona o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge, med drugim intenziven od-

strel divjih prašičev z namenom zmanjševanja populacije in izvajanja biovarnostnih ukrepov pri lovu. Upravljalci lovišč morajo (op. ur.: so morali) do 3. aprila pripraviti in objaviti načrt ravnanja za izvajanje biovarnostnih ukrepov za preprečevanje in zgodnje odkrivanje APK. Kmetijsko ministrstvo je v sodelovanju z Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin pripravilo predlog načrta ravnanja. Le-ta med drugim predvideva obvezno čiščenje in razkuževanje obutve, opreme in vozil pred lovom in po njem ter kopanje lovskega psa, ki je bil v stiku s krvjo oziroma drugimi izločki uplenjenega div-

jega prašiča. Določeni so postopki ravnanja z odstreljenimi prašiči, morebitno najdbo poginulega prašiča pa je treba prijaviti na telefonsko številko 112. Na krmiščih, do katerih imajo dostop tudi divji prašiči, je prepovedano krmljenje z živalskimi stranskimi proizvodi. Predvideli so tudi vodenje različnih evidenc, na primer o lovcih, ki vstopajo v lovišče, čiščenje in razkuževanje. »Pri nas smo se ustrezno opremili. Nakupili smo sredstva za razkuževanje, krtače, oblačila, vreče za ustreljene osebe ... Predvidene ukrepe je treba upoštevati – s ciljem, da se izognemo prašičji kugi. V primeru njenega pojava bi bile hude po-

sledice,« je opozoril Anton Bevk, starešina Lovske družine Škofja Loka, kjer se že vrsto let srečujejo s problematiko divjih prašičev. »Škofja Loka je bogata z žirom in želodom, zato se radi zadržujejo pri nas in tudi povzročijo veliko škodo,« je še pojasnil Bevk.

LOVSKEMU DRUŠTVU UKRADEL PRIKOLICO ZA PREVOZ DIVJADI

VESTNIK, 15. 4. 2021 (Niko Časar) – Med 9. in 14. aprilom 2021 je neznan storilec v Križevcih, v Občini Gornji Petrovci, odtujil prikolico za prevoz divjadi. Kot so sporočili iz Policijske uprave Murska Sobota, je s tem dejanjem lovsko društvo oškodoval za okoli štiristo evrov. Oškodovanec je odstopil od predloga za kazenski pregon.

JELEN SE JE UJEL V ZANKO IN POGINIL V MUKAH

PRIMORSKE NOVICE, 17. 4. 2021 (Danijel Cek) – V hudih mukah je v noči s 14. na 15. april pod vasjo Grahovo Brdo na Krasu počasi poginjal mlad jelen, ki se je ujel v zanko brezsrčnega krivolovca. Jelena je zjutraj opazil domačin, ki je pozneje skupaj z lovskim čuvajem v bližini našel še tri zanke. Dan prej so v bližini iz zanke rešili psa. Zanka je bila postavljena 50 metrov od zadnje hiše na Grahovem Brdu, na stečini, na prehodu, po kateri hodi divjad. Policisti bodo poskušali najti brezsrčnega domačina, ki je pod Grahovim Brdom postavil pet zank, v dve sta se ujela pes in jelen.

Foto: Arhiv LD Boč na Kozjaku

LOVSKA KAMERA V OBJEKTIV UJELA MEDVEDA

www.24ur.com, 18. 4. 2021 (Danica Ksela, M. P.) – Na območju Podvelke so znova opazili medveda. V svoj objektiv ga ulovila kamera, ki so jo lovci namestili na krmišču. Potem, ko so pred dnevi opazili medveda v okolici Petrovč in Radeč in dva ali tri na Koroškem, se je medved spet pojavil na območju Podvelke. Lovci obiskovalcem gozda svetujejo, naj se omenjenih območij nekaj časa izogibajo. Tokrat je medveda posnela kamera, ki so jo lovci namestili na krmišču.

RJAVI MEDVED NA POHORJU IN KOZJAKU

V EČER, 24. 4. 2021 (Marjan Toš) – Potem ko so kame-re posnele rjavega medveda na krmišču v Lovski družini (LD) Podvelka in nato še v LD Puščava iz Lovrenca na Pohorju, se je kosmatinec napotil na daljši sprehod preko Drave na Kozjak. Zašel je na območje LD Boč na Kozjaku, od koder ga je pot zanesla še čez mejo v sosednjo Avstrijo na območje Lučan, je povedal strokovni tajnik Lovske zveze Maribor Božidar Kunej. Iz Avstrije se je prek meje vrnil na Kozjak in na enem od krmišč za divje prašiče v LD Boč na Kozjaku povzročil manjše raz-dejanje, ki so ga lovci fotodoku-mentirali. Tajnik omenjene lovske

družine in lovski čuvaj dr. Srečko Felix Krobe je ob pojavu medveda na njihovem območju povedal, da so pripravili strokovne smernice za spremljanje gibanja kosmatin-ca v njihovem lovišču. Njegovo gibanje bodo lovci skrbno in te-koče spremljali, še posebno sledi in tudi morebitno škodo, ki bi jo lahko povzročil. Na tamkajšnjem območju je namreč veliko rej-cev drobnice, čebelarjev in tudi govedorejcev. O navzočnosti in gibanju medveda bodo opozar-jali široko javnost prek spletne strani LD Boč na Kozjaku. Naj kot zanimivost zapišemo še, da se je medved iz te lovske družine za krajši čas napotil še na potep v LD Gaj nad Mariborom, a se je kmalu vrnil v lovišče LD Boč na Kozjaku. Lovci se zavedajo odgovornosti in bodo poleg jav-nosti sproti obveščali tudi pristoj-

ne službe Zavoda za gozdove in lovske inšpekcije.

OČISTILI ŠČAVNICO IN NAREDILI PROSTOR BOBROM

OVTARJEVE NOVICE, 29. 4. 2021 (Tomaž Kšela) – Člani Prostovoljnega gasilskega društva Sveta Ana v Slovenskih goricah in tamkajšnje lovske dru-žine so konec marca že četrto leto zapored organizirali čistilno akcijo, v okviru katere so pobrali odpadke in očistili reko Ščavico in njene bregove. Čistilna akcija je pokazala, da s porečjem Ščavnice vendarle ni vse tako slabo, kot je videti na prvi pogled. Gasilci in lovci so ob čiščenju naleteli tudi na več bobrov in na številna drevesa, ki so jih »ošpičili« kot

»svinčnik«. To je dokaz, da je naše okolje v osnovi vendarle še čisto, zato ga moramo skrbno varovati, da bo vsaj takšno tudi ostalo.

MOŠKI V LJUBLJANI NALETEL NA DIVJEGA PRAŠIČA

SLOVENSKE NOVICE, 27. 4. 2021 (B. B.) – Uprava za za-ščito in reševanje je poročala, da je 27. aprila 2021 okoli 11.20 moški ob potoku Betežica v Sostrem v Ljubljani naletel na poginulega divjega prašiča. O tem sta bila obveščena Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin ter higienik zaradi ugotovitve vzroka pogina, ki ob najdbi poginulega prašiča ni bil znan.

Pripravil:
dr. Marjan Toš

Foto: Marjan Toš

DOSELITVE IN IZPUSTI RISOV NA GORENJSKEM

Letos smo v sklopu projekta **LIFE Lynx** v sodelovanju s **Triglavskim narodnim parkom** in **Lovsko družino (LD) Nomenj - Gorjuše** na območje Gorenjske doselili in izpustili pet risov.

Uspešna sezona odlovov risov

Sezona odlovov v Karpatih (Romunija, Slovaška) je bila zelo uspešna, saj so projektni partnerji odlovili kar tri samice in tri samce. Enega samca smo doselili v hrvaški del Dinaridov.

V Lovcu smo nazadnje (v majski številki – L5/2021, str. 247–248) – poročali o **Trisu**, ki smo ga v začetku marca v prilagoditveno oboro na Pokljuki pripeljali kot prvega risa, ki smo ga nameravali izpustiti na Gorenjskem. Predvideni izpust Trisa naj bi bil maja, a smo ga nato skupaj s samicama **Julijo** in **Lenko**, ki smo ju v oboro pripeljali za Trisom, izpustili že 28. aprila. Samico **Aido** in samca **Zoisa** pa smo 26. aprila 2021 izpustili iz prilagoditvene obore na Jelovici.

Lovci in skrb za rise v prilagoditvenih oborah

V času karantene so za živali skrbeli lovci tako, da so jih oskrbovali s hrano in vodo ter redno spremljali stanje v obori in okolici. Z doselitvijo na območje Gorenjske smo dosegli enega izmed ključnih ciljev projekta ter začeli z osnovanjem nove povezovalne populacije risa v Alpah.

Foto: Aleš Pičulin

Foto: Lojzi Avsenik

V okviru projekta LIFE Lynx je bila Aida prva risinja, ki je bila izpuščena v naravno okolje.

Ris Tris ob zapuščanju prilagoditvene obore v Triglavskem narodnem parku

Trenutna populacija risov v Sloveniji in na Hrvaškem je izolirana in gensko osiromašena. Z vključitvijo petih osebkov na to območje želimo ustvariti povezavo med dinarsko (Slovenija, Hrvaška) in alpsko populacijo risov (Švica, Avstrija, Italija) ter tako omogočiti dolgoročen obstoj te vrste pri nas in tudi v Alpah.

Če se kateri od risov ne bo vključil v novo okolje (na primer bo zapustil alpsko območje) ali se bo z njim zgodilo kaj nepredvidljivega (na primer smrt zaradi povoza), bomo osebek poskusili nadomestiti z novim.

Doseljeni risi nosijo telemetrične ovratnice

Vsi doseljeni risi so opremljeni s telemetričnimi ovratnicami, s pomočjo katerih spremljamo, kako se vključu-

Foto: Aleš Pičulin

Risinja Julija pred izstopom iz obore v naravno okolje Pokljuke

Foto: Lojzi Avsenik

Prvi koraki izpuščenega risa v novo naravno okolje Gorenjske

Kako se risi vključujejo v novo okolje, lahko spremljate na spletni strani ter Facebook in Instagram profilih projekta *LIFE Lynx*.

jejo v svoje novo okolje. Vse doselitve risov v okviru projekta imajo zgodovinski pomen, prav poseben pomen pa imajo izpusti na Gorenjskem, kjer smo v razmaku nekaj dni v naravo izpustili kar pet živali, da bi oblikovali novo reprodukcijsko jedro na tem območju.

*Aleš Pičulin,
Maja Sever,
Bojana Lavrič,
Rok Černe in
Miha Kropfel*

JE TO MUFLONJO OVCO BOLEL ZOB?

Leta 2017 je bila v **Lovišču s posebnim namenom (LPN) Kozorog - Kamnik**, v revirju *Veža*, uplenjena starejša muflonka (*Ovis orientalis*), ki je zaostajala za tropom. Videti je bila zelo izčrpana in shirana. Revirni lovec se je odločil, da jo bo odstrelil, ker je ocenil, da je muflonka v zelo slabem zdravstvenem stanju.

Kaj se je dogajalo potem?

Po uplenitvi je pregled muflonke na oko (vizualno) pokazal, da je imela precejšnje bolezenske spremembe na zobovju, ki so v omenjenem lovišču v zadnjih letih zaradi genske osiromašenosti populacije (pogosto parjenje v sorodstvu) kar pogoste. Po okuhanju lobanje in spodnjih čeljustnic smo opazili, da so muflonji ovci delno izpadli tudi nekateri zobje in je imela velike kostne spremembe na grebenu zobnih jamic (alveol). Na zobeh so bile izdatne količine zobnih oblog, ponekod debele tudi do pol centimetra (sliki 1 in 2).

V strokovni literaturi je malo podatkov o nalaganju trdih zobnih oblog (tartarja) pri muflonih oziroma tudi pri drugih prostoživečih in domačih prežvekovalskih rastlinojedcih. Tuji avtorji najpogosteje poročajo le o zobnih oblogah pri psih, mačkah in konjih, a še to v glavnem pri starejših živalih.

Opis sprememb na muflonkinem zobovju

Zdravje zob in ustne votline (podobno kot pri ljudeh) je za divjad eden bistvenih pogojev za nemoten razvoj, rast in obrabo. Bolezenski procesi zobovja, tako pri prežvekovalcih kot tudi pri zvereh in glodavcih, bistveno vplivajo na splošno telesno zdravje in na ravni populacije pomagajo pri načrtovanju pravilnega upravljanja.

Zobje (zobovje) muflonov in tudi vseh drugih prostoživečih rastlinojedih živali (srnjad, jelenjad, damjak, gams in alpski kozorog) so tako imenovanega visokokronskega tipa (hipsodontni). Dejansko gre za obliko značilno podaljšanih zobnih kron, pri čemer se vrhnji del zoba (grizni del) razvije prvi in mineralizira, medtem ko se nižji deli (v kosti) še razvijajo in se mineralizirajo z leti. Pri jedi se grizni deli obrabljajo, izguba zgoraj pa se nadomešča od spodaj. Korenina se razvija najpozneje in je njena dolžina v primerjavi s celotno

dolžino zoba prav majhna. V obdobju življenja ovce je dobršen del zobne krone dokaj obrabljen, tako da pri izdrtem zobu lahko izmerimo le trenutno dolžino zoba (krone + korenine) in ocenimo stopnjo njegove obrabe. V predelih z izrazito trdo in suho rastlinsko hrano, še posebno v predelih z veliko peščenega prahu (še zlasti kremenčev prah), ki se posledično prime tudi na rastlinje, je velika obraba zob pašnih vrst. Pojav visokokronskih zob velja za filogenetsko prilagoditev pašnih vrst (Caroline A. E. Strömberg in sod., 2013).

Človeški zobje so izrazito nizkokronski (brahidontni tip), kar pomeni, da je celotna krona dokončno oblikovana že pri izrasti zoba iz dlesni v ustno votlino in nadalje zob samo še prirašča (pridobiva na velikosti) v koreninski smeri do končnega zaprtja koreninskega kanala in izrašča (se premika) proti grizni površini. Pri glodavcih

Zdravje zob in ustne votline (podobno kot pri ljudeh) je za divjad eden bistvenih pogojev za nemoten razvoj, rast in obrabo. Bolezenski procesi zobovja, tako pri prežvekovalcih kot tudi pri zvereh in glodavcih, bistveno vplivajo na splošno telesno zdravje in na ravni populacije pomagajo pri načrtovanju pravilnega upravljanja.

Podobno kot pri človeku se tudi pri živali lahko na določenih delih zob nabirajo zobne obloge, ki sčasoma poapnijo (kalcificirajo). To so razpadajoči ostanki hrane (krme), bakterije in njihovi razkrojni produkti, odmrle celice krovnih tkiv in odmrle celice obrambnega sistema.

Spodnji sekalci in podočnika so praviloma pri vseh prežvekovalcih, pri čemer sta spodnja podočnika dejavnostno prevzela obliko in vlogo zob sekalcev. Prva spodnja predmeljaka sta v evoluciji izginila. S spodnjimi sekalci ter mišičastimi ustnicami in jezikom žival pritisne grizljaj rastlin ob poroženelo dlesen zgornje čeljustnice in jo utrga oziroma izpuli. Za govedo pravimo, da krmo »muli«, sicer pa je na splošno razširjen izraz, da se govedo ali drobnica »pase« (pašne živali). Pri prežvekovalcih sta zobna niza po širini in dolžini usklajena, s čimer je omogočeno prežvekovanje, ki je ponovna mehanska obdelava že použite ter v encimih in flori simbiotskih bakterij vampa namočne krme, ki se vrača v usta v ponovno mehansko obdelavo. Za prežvekovanje je značilno, da zalogaj (bolus) v ustih obdelujejo stranski gibi spodnje čeljustnice z leve proti desni ali obratno (temu je prilagojen tudi sklep zgornje in spodnje

Foto: Štefan Vesel

Iz obeh fotografij je dobro razvidno, da je rast zobovja v levi zgornji čeljustnici izrazito potisnjena navzven, kar je živali oteževalo popolno in kakovostno prežvekovanje. V daljšem časovnem obdobju taka napačna rast zobovja posledično sproži resne presovne motnje, ki se odražajo z dolgotrajnimi driskami in celo pogini zaradi splošne izčrpanosti organizma.

(Rodentia) opazimo še dodatno poudarjeno visokokronskost zob (euhypsodontni tip). Pri njih se krone razvijajo vse življenje in se korenine nikoli ne izoblikujejo. Včasih določeno obliko podaljšanih zob (taurodontne zobe) opazimo tudi pri človeku. Kot zanimivost je treba zapisati, da se pri divjem prašiču pri obeh spolih čekana (spodnja podočnika ali kaninska zoba) razvijata različno. Pri merjascu ostaneta na koreninskem delu vse življenje široko odprta, pri svinjah pa se na koreninskem delu z naraščajočimi leti zapirata.

Selenodontno zobovje odraža značilnost obrabe predmeljakov in meljakov prežvekovalcev, pri čemer se na griznih ploskvah zaradi obrabe razgaljajo sklenina (email), zobovina (dentin) in cement, ki prekriva zobovino v zobni jamici, ter tvorijo lunicam podobne oblike. Beseda *seline* izvira iz stare grščine in pomeni *lunici podoben*, *dentus* pa pomeni *zob (slika 3)*.

Glavna značilnost zobovja prežvekovalcev je, da nimajo zgornjih sekalcev in podočnikov (oziroma če so zgornji podočniki, so skoraj pri vseh vrstah večinoma zakrneli). A ker so pri vseh pravilih tudi izjeme, so pri azijskem muntjaku (*Muntiacus muntjak*) in kitajskem vodnem jelenu (*Hydropotes intermis*) zgornji podočniki redno prisotni in tudi kar precej razviti. Za nameček so muntjaki znani po občasnem precej agresivnem obnašanju (napadalnosti).

Foto: Štefan Vesel

Foto: Štefan Vesel

Ob obrabi selenodontnih zob rastlinojedov se pod skleninskim plaščem pokažejo tudi značilno temneje obarvane plasti zobovine ali dentina v obliki lunic.

čeljstnice, ki je kroglična in ne tečajast kot pri zvereh). Zgornji sekalci in navzdol izrasli podočniki bi take gibe ovirali, zato so prežvekovalci v času generacij (razen pri omenjenih izjemah) omenjene zobe izgubili zaradi prehranske prilagoditve in filogenetskega razvoja vrste.

Podobne filogenetske spremembe zobovja se dogajajo tudi pri človeku. Pri človeški vrsti se izgublja zadnji zob v skupini, tako da včasih opazamo pomanjkanje in odsotnost drugih sekalcev, drugih ličnikov in tretjih kočnikov; če povemo v številčni nomenklaturi: dvojk, petic ter osmic. Ob omenjeni filogenetski redukciji zobne formule pri človeku opazamo tudi zmanjšanje dolžin obeh čeljstnic. Še več: če primerjamo lobanje naših prednikov (na primer neandertalca) in sodobnega človeka, vidimo, da je imela lobanja praljudi močne in izrazite čeljusti, močne nadočasne loke, izrazite obrazne kosti, torej obrazni del lobanje ali strokovno splanhokranium je bil zelo dobro razvit, možganski del lobanje ali neurokranium pa skromnejše. Človeški razvoj poteka, kot omenjeno, z zmanjševanjem čeljstnic, števila zob (zobne formule) in jakosti kosti obraznega dela lobanje ter povečevanjem lobanjskega dela (predvsem prostornine in oblike možganske kapsule).

Opis sprememb na muflonkinem zobovju in opis podobne patologije pri ljudeh

Ponovno namenimo pozornost muflonkini lobanji s številnimi bolezenskimi znaki, ki pa jih, podobne, lahko najdemo

Pojav zobnega kamna pri domačih in divjih prežvekovalcih je sicer precej redek pojav (omejen je predvsem na stare živali). Če opazimo povečan pojav omenjenih sprememb v določenem predelu, bi bilo treba preveriti možnost čezmernega vnosa mineralov s hrano iz okolja (velika zaprašnost travinja v neposredni bližini kamnolomov ali prometnih poti, solnice z različnimi mineralnimi lizalnimi kamni in podobno).

tudi v človeški populaciji. Podobno kot pri človeku se tudi pri živali lahko na določenih delih zob nabirajo zobne obloge, ki sčasoma poapnijo (kalcificirajo). To so razpadajoči ostanki hrane (krme), bakterije in njihovi razkrojni produkti, odmrle celice krvnih tkiv in odmrle celice obrambnega sistema. V procesu poapnevanja ima poglavito vlogo ustna slina, ki zaradi prenasičenosti s kalcijevimi in fosfatnimi solmi

Foto: Štefan Vesel

Velike količine zobnega kamna (tartarja) – trdih zobnih oblog, ki se lahko dolgo nalogajo brez kakršnihkoli bolečin.

le-te odlaga na zobeh. Seveda imajo tudi bakterije razvite številne načine uspešnega lepljenja na zobe, ki jim tako omogočajo dolgotrajno prisotnost v zobnih oblogah. Poleg neprijetnega zadaha je zobni kamen zaradi opisane sestave vzrok številnih vnetnih procesov, ki v končni fazi razgrajujejo pripojni sistem zoba (parodontcija), kar vodi v izgubo zob, posledično hiranje in celo pogin živali. Vnetna obolenja ob zobnih tkiv ali parodontcija (parodontitis) se sprva pri človeku kažejo kot rdečina obzobne dlesni, nato odmik dlesni od zoba in pojav obzobnega žepa. Pri napredujočih oblikah zasledimo že globlje žepe v kostno tkivo z obiljem zobnega kamna na zobu, gnojnim izcedkom, majavostjo zob in na koncu zob izpade. Pri človeku največ zobnega kamna nastaja ob izvodilih žlez slinavk. V spodnji čeljusti nalaganje oblog največkrat opazimo na jezični strani sekalcev, kjer je tudi izvodilo podjezične slinavke, in v zgornji čeljusti na lični strani predmeljakov, kjer je izvodilo obušesne slinavke. Pojav zobnega kamna pri domačih in divjih prežvekovalcih je sicer precej redek pojav (omejen je predvsem na stare živali). Če opazimo povečan pojav omenjenih sprememb v določenem predelu, bi bilo treba preveriti možnost čezmernega vnosa mineralov s hrano iz okolja (velika zaprašnost travinja v neposredni bližini kamnolomov ali prometnih poti, solnice z različnimi mineralnimi lizalnimi kamni in podobno) (slika 4).

Parodontalni ognjki (abscesi) – obzobni ognjki (akutna oblika)

Za razliko od opisane razpada obzobnega tkiva z nastankom zobnih oblog in

postopnim (večletnim) razpadom pripojne plasti na zobe je pri obzobnih ognjkih propad obzobnih tkiv veliko hitrejši in tudi veliko bolj boleč. Končni rezultat (izpad zoba) je vedno enak. Pri parodontalnem ognjku (abscesu) dogodki potekajo veliko hitreje in se lahko pripetijo pri do včeraj še zdravem zobovju. Po navadi se pri nastanku parodontalnega ognjka delec hrane zarije v obzobni žep (med zob in obzobno dlesen). V obzobnem žepu se zaradi prisotnosti bakterij vzbudi obrambni mehanizem telesa, kar se med drugim odraža tudi z vnetjem in lokalno oteklino. Zaradi otekanja tkiva se v okolici zapre žilje in tako prekine preskrba tkiva s hranili in kisikom. Zaradi prekinjene oskrbe s hranili in kisikom ter aktiviranega imunskega sistema se prizadeto tkivo pospešeno razgrajuje. Pri tem se ognjok zlije v ustno votlino, oteklina

Foto: Štefan Vesel

Na fotografiji je lepo viden globok obzobni (parodontalni kostni) žep zadnjega meljaka muflonke, ki je nastal zaradi gnojnega vnetja.

usahne in preživeli okoliški predel zoba znova dobiva potrebna hranila. Prizadeti predel ognjka za seboj zapusti globok obzobni kostni žep, obremenilna sposobnost zoba pa je lahko precej prizadeta (slika 5). Parodontalni absces lahko nastane v povsem zdravem zobovju; vse faze/stopnje parodontalnega ognjka se lahko zvrstijo v dnevu ali dveh, tkivo okrog zoba je vneto, oteklo in pordelo, zob pa je med razvojem parodontalnega abscesa občutljiv za ugriz.

Zaključek

Kljub redkim nepravilnostim ali spremembam na zobovju, ki jih ugotavljamo pri uplenjeni divjadi, smo menili, da je treba slovensko lovsko javnost seznaniti s tem primerom zobnih sprememb pri muflonki in vzroki za njihov nastanek. Še zlasti, ker v tem primeru niso bile dedno pogojene spremembe, ampak značilne in vzročno pogojene bolezenske spremembe.

Saša Savić, dr. dent. med., spec., mag. Darko Veternik (LPN Kozorog - Kamnik) in mag. Štefan Vesel (LPN Kozorog - Kamnik)

Vse foto: Bojan Avbar

NARAVA SAMA UNIČI VSAKOGAR, KI NE POZNA MEJA SVOJIH MOČI¹

Junija praznujemo svetovne dneve, ki so pomembni za ohranitev življenja na Zemlji: varstva okolja (5. junij), oceanov (8. junij) ter boja proti širjenju puščav in suše (17. junij).

Leta 1972 je **Generalna skupščina Združenih narodov (ZN)** 5. junij razglasila za svetovni dan okolja. Z njim vzpodbuja skrb držav za okolje in njegovo zaščito. Vsi Zemljani smo soodgovorni za usodo zemeljskega okolja, ki z vse večjo onesnaženostjo in podnebnimi spremembami duši okolje ter ga postopoma spreminja v sodomijo. Slednja se kot pojem v pravnem pogledu uporablja za ‚zločin proti naravi‘. Svetovni dan oceanov vsako leto 8. junija obeležujemo pod okriljem **Organizacije združenih narodov**. Svetovna morja, tudi Jadransko, so čedalje bolj onesnažena, ogrožajo jih vulkanski izbruhi, povečan morski promet, nakopičena plastika in ropanje morskih bogastev. Cilj svetovnega dneva je zaščita življenjskega okolja morskih organizmov, ki naj bi jih zaščitili do leta 2030 s povečanjem njihovih biotskih raznovrstnosti. S svetovnim dnevom boja proti širjenju puščav in suše, slednje vse bolj prizadevajo tudi našo krajino in okolje, vključno z lovišči, vsako leto obeležujemo v spomin na 17. junij 1994, ko je bila v Parizu sprejeta konvencija ZN o boju proti dezertifikaciji², ki jo je Slovenija ratificirala junija 2001.

Okolje je vse, kar nas obdaja

Okolje so reke, jezera, morja, planine, travniki, polja, gozdovi, logi, frate, boršti, mokrišča, kali ... Po definiciji *Evropske konvencije o krajini* je okolje plod delovanja in medsebojnega vplivanja naravnih in/ali človeških dejavnikov. Okolje predstavlja raznolikost prostora, ki je podlaga za življenje. Okolje so bogastva gozdov, ki so pljuča planeta, zelene preproge pašnikov in travnikov, ki nudijo pašo rastlinojedim živalim, mokrišča, ki ustvarjajo svežino in plemenitijo naša lovišča, gozdni rob, ki

¹ Tone Svetina.

² Dezertifikacija je globalna težava, zato po mnenju ZN terja posebno pozornost. S pojmom dezertifikacija sicer ne označujejo širjenja že obstoječih puščav, ampak razdejanje na že tako suhih območjih zaradi človekove aktivnosti in spremembe podnebja.

Labod sodi v rod velikih vodnih ptic iz družine plovcev.

Vsakdo – ljudje in živali – ima pravico do pitne vode. Vodni viri, ki so javno dobro, prednostno in trajnostno služijo oskrbi prebivalstva in niso tržno blago.

okolje ogroža in siromaši uporaba sodobne kmetijske mehanizacije.

V okolju ni miru, divjad se umika sprehajalcem. Nemir je prežal naše okolje, v katerem ni več naravnega reda. Spomladansko sežiganje suhe trave in podrastja ter uničevanje poraščenih meja in grmišč usodno vplivajo na izginjanje male poljske divjadi, ki je v okolju kot biserna ogrlica okoli vratu neveste. O skrbi za okolje je govoril že papež **Janez Pavel II.**: »Zemlja nam sicer nudi dovolj dobrin, ne bo pa zmogla človeškega pohlepa. Zemlja ne bo več nudila svoje žetve, razen z razumnim upravljanjem. Ne moremo reči, da ljubimo zemljo, nato pa jo po korakih uničujemo za prihodnje rodove.«

Po definiciji *Evropske konvencije o krajini* je okolje plod delovanja in medsebojnega vplivanja naravnih in/ali človeških dejavnikov. Okolje predstavlja raznolikost prostora, ki je podlaga za življenje.

dehti po rastlinstvu in živalstvu. Okolje je pojem za biotsko raznovrstnost, pogojeno s podnebjem in njegovimi spremembami.

Sonce rojeva novo življenje, ki hrepeni po svežini neba, da rodi novo življenje. Vsi dihamo isti zrak, pijemo pitno vodo, uporabljamo plodove zemlje in se z njimi preživljamo. V okolju smo soodvisni drug od drugega. Ameriška motivacijska pisateljica **Louise Lynn Hay** prisega, da naravno okolje ne potrebuje ljudi za svoje preživetje, človek je tisti, ki je odvisen od okolja. Narava je večna in bo premagala vsakogar, ki dvomi v njeno moč. Tudi **novi koronavirus SARS-CoV-2** je njeno opozorilo človeštvu, da je v okoljskih vprašanih preseglo vse razumne meje.

O biološki raznovrstnosti, ki bogati okolje

Biološka raznovrstnost³ omogoča smotrno izrabo bioloških virov in razumevanje ekosistemov v biosferi. Tesno je povezana tudi s trajnostnim gospodarjenjem z divjadjo. Z zvermi upravlja država, ki skrbi za uravnoteženo številčnost rjavega medveda, sivega volka in risa. Ne volk ne

Kraški izviri in bruhalniki vode v Lukni pri Prečni (Mestna občina Novo mesto)

medved ne ogrožata, sta ogroženi živalski vrsti. Za zdravje okolja in njegovih populacij je najboljši pokazatelj številčnost male divjadi, ki je v naših loviščih zelo ogrožena. Vetrobranski pasovi so marsikje izsekani, vetrovi odnašajo rodovitno prst, nastaja nepopravljiva škoda za kmetijstvo, pa tudi za malo divjad. Malo poljsko divjad ogrožajo meliorativna dela na poljih in komasacijski postopki, pa izsuševanja, ki uničujejo mokrišča. Njeno življenjsko

Pravne podlage za varstvo okolja

Ustava Republike Slovenije varuje javno dobro in naravna bogastva. Postavlja okvir, pod katerim je mogoče izkoriščati naravna bogastva. Vsakdo – ljudje in živali – ima pravico do pitne vode. Vodni viri, ki so javno dobro, prednostno in trajnostno služijo oskrbi prebivalstva in niso tržno blago. Kmetijska zemljišča so pod posebno zaščito države, ki skrbi za gospodarski, kulturni in socialni napredek prebivalstva tudi v gorskih in hribovitih območjih. Vsakdo ima pravico do zdravega življenjskega okolja. *Evropska konvencija o krajini*

Ustava Republike Slovenije varuje javno dobro in naravna bogastva. Postavlja okvir, pod katerim je mogoče izkoriščati naravna bogastva.

³ Biološka raznovrstnost je stopnja raznolikosti vseh oblik življenja v nekem ekosistemu, biomu ali na celotni Zemlji, nanaša se na vrste, njihove genske lastnosti in ekosisteme z raznovrstnimi organizmi, ki živijo v določenem prostoru, in raznolikost ekosistemov nekega območja.

Voda je vir življenja. Vsakdo ima pravico do pitne vode.

ni⁴ izhaja iz želja članic Sveta Evrope, ki se zavzemajo za trajnostni razvoj, za uravnotežen in skladen odnos med družbenimi potrebami, gospodarstvom in okoljem.

Krajina je ključna sestavina človekove in družbene blaginje. Konvencija nagovarja države podpisnice, da izvajajo določbe konvencij o: varstvu prostoživečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njihovih naravnih življenjskih prostorov (Bern, 19. september 1979), biološki raznovrstnosti (Rio de Janeiro, 5. junij 1992), varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine (Pariz, 16. november 1972) in dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah (Aarhus, 25. junij 1998) ter drugih.

Usodna povezanost gozdov in biotopov

Biotsko ravnovesje gozdnega ekosistema zagotavlja obstoj, razvoj, pestrost in uravnoteženo razmerje za razvoj rastlinskih in živalskih vrst. Gozd, ki ima – enako kot mokrišča – številne ekološke funkcije, zagotavlja tudi lovsko gospodarsko funkcijo. Njegova hidrološka funkcija ohranja biotsko raznovrstnost v gozdu živečih živih bitij, ki jih ščiti in varuje ter

⁴ Mednarodna pogodba, št. 801-07/03-9/1 z dne 15. julij 2003.

Biotsko ravnovesje gozdnega ekosistema zagotavlja obstoj, razvoj, pestrost in uravnoteženo razmerje za razvoj rastlinskih in živalskih vrst. Gozd, ki ima enako kot mokrišča številne ekološke funkcije, zagotavlja tudi lovsko gospodarsko funkcijo.

jim nudi prehranske možnosti. Pravica do rekreativnih dejavnosti v gozdu – nabiranje gozdnih zelišč in plodov, čebelarjenje – je povezana s pravico prostega gibanja po gozdnih površinah⁵, ki pa krmi gozdni mir. S pritiski na gozdne sestoje nastaja vprašanje gozdnega reda in bontona.

Kriminaliteta, povezana z gozdom, ki sodi v okoljsko kriminaliteto, ni zanemarljiva. Poleg motenja posesti črne sečnje ogrožajo naše gozdove. Lastniki gozdov so največkrat nemočni. Da so oškodovani, lahko ugotovijo le po posekanih panjih. Lastninska pravica na gozdovih bi se morala nadzorovano izvrševati izključno na način, da bi bile zagotovljene njene ekološke, socialne in proizvodne funkcije. S povečanim nadzorom bi morali omejiti svoboden dostop in vožnje po gozdnih poteh. Prav je, da pravna ureditev ne dopušča dostopa v gozd osebam, ki se ukvarjajo s pridobitno turistično in pridobitno rekreativno dejavnostjo. Kljub temu čebelarjenje, lov in v skladu s predpisi dovoljeno nabiranje plodov, zelnatih rastlin, gob in prostoživečih živali z nadzorovanim pristopom v gozdove ne bi bili ogroženi.

Gnojevka ogroža okolje

Zaradi gnojevke je poleg drugih rastlinskih in živalskih vrst ogrožen črni močeril (*Proteus anguinus parkelj*). Omejitve in prepovedi, ki se nanašajo na gnojenje kmetijskih zemljišč z gnojnicami in gnojevko, so določene z *Uredbo o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov* (Uradni list RS, št. 113/09, 5/13 in 22/15 (*nitratna uredba*⁶)), pri čemer gre

⁵ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih (ZG-G).

⁶ Z nitratno uredbo je v slovenski pravni red

Varstvo narave je najpomembnejše poslanstvo in glavni cilj lovstva. V loviščih vsako leto opravimo na tisoče ur brezplačnega dela. Za lovstvo so pomembni zlasti projekti, ki so usmerjeni v varovanje narave.

zgolj za omejitve in prepovedi, ki se nanašajo na varstvo voda. *Nitratna uredba* določa mejne vrednosti vnosa dušika iz kmetijskih virov v tla ali nanje ter ukrepe za zmanjšanje in preprečevanje onesnaževanja voda, ki ga povzročajo nitrati iz kmetijskih virov.

Gnojenje z gnojevko in gnojnicami je na zemljiščih brez zelene odeje prepovedano od 15. novembra do 15. februarja, razen na zemljiščih brez zelene odeje (na Primorskem je vnos prepovedan od 1. decembra do 31. januarja). Gnojenje z gnojnicami je na zemljiščih z zeleno odejo prepovedano od 1. decembra do 15. januarja. Obstajajo še omejitve glede gnojenja na specifičnih vrstah tal, ki jih ni dovoljeno gnojiti (prepoved gnojenja na poplavljenih in zamrznjenih tleh ter tleh, prekritih s snežno odejo), prepoved gnojenja na strmih površinah, prepoved gnojenja glede na zajetje pitne vode in vodnih teles.

Operacije lovstva za zaščito živalskih vrst

Varstvo narave je najpomembnejše poslanstvo in glavni cilj lovstva. V loviščih vsako leto opravimo na tisoče ur brezplačnega dela. Za lovstvo so pomembni zlasti projekti, ki so usmerjeni v varovanje narave. Namen projekta *LIFE Lynx*, ki se je začel 1. julija 2017 in se bo končal 31. marca 2024, je z doseljevanjem novih živali ter varstvom populacije osvežiti in pred izumrtjem rešiti dinarsko-jugovzhodno alpsko populacijo risa⁷. Projekt *Prostorska razporeditev, številčnost, oцена populacijskih trendov in potencialno širjenje areala vrste zlati šakal (Canis aureus L.) v Sloveniji* se je začel leta 2016 z namenom pridobivanja novih spoznanj o ekosistemski vlogi vrste, medvrstnih odnosih, vplivih na druge vrste, populacijski dinamiki in sposobnosti širjenja šakala. Slovenske lovke in lovci od leta 2003 trikrat na leto sistematično spremljamo številčnost rjavega medveda (*Ursus arctos L.*).

Za zaključek naj za spomin na svetovni dan okolja, ki nas obdaja in nam nudi življenjske radosti, citiram pesnika **Toneta Pavčka**: »Na svetu si, da gledaš sonce, na svetu si, da greš za soncem, na svetu si, da sam si sonce in da s sveta odganjaš – sence.«

Bojan Avbar

prenesena Direktiva Sveta z dne 12. december 1991 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (91/676/EGS).

⁷ Zadnji ris pri nas je bil uplenjen leta 1894.

MALE ZVERI NA PRIVABLJALNEM KRMIŠČU

Krmišča vplivajo na rabo prostora divjadi ciljnih vrst, katerim so namenjena, pa tudi na rabo prostora živali drugih prostoživečih vrst, ki jih prav tako obiskujejo. Raba krmišč je odvisna od številnih okoljskih dejavnikov, vključno s količino in razporeditvijo hrane v njihovem habitatu. Male zveri, najštevilčnejši predstavniki pri nas so lisica, jazbec in kuna belica, rade zahajajo na krmišča. Na privabljalna krmišča za zveri, na katera jih lovci s krmo namensko privabljam in lovimo, pa tudi na krmišča, ki so namenjena divjadi drugih vrst in na katerih jih prav tako priložnostno uplenimo. Privablja jih položena hrana in tudi možnost plenjenja malih sesalcev in ptic. Za boljše poznavanje življenja lisice, jazbeca in kune (belice) predstavljamo značilnosti rabe enega od privabljalnih krmišč.

Spremljanje malih zveri na privabljalnem krmišču

Na privabljalnem krmišču za divje prašiče (in jelenjad) smo s fotopastmi 15 mesecev spremljali prisotnost malih zveri. Položena je bila

različna krma (koruza, sadje, tropine, sladkorna pesa) v različnih kombinacijah, poskusno tudi ostanki pekovskih izdelkov. Živalskih stranskih proizvodov nismo polagali. Krmišče so intenzivno obiskovale lisice, jazbeci in kune (domnevno belice).

V 384 dneh, v katerih je kamera delovala pravilno, smo zabeležili 1.890 obiskov, od tega 270 obiskov lisic, 691 jazbecov in 929 kun (**slika 1**). Lisice so bile na krmišču v 117 (30 %) dneh, jazbeci v 261 (68 %) in kune v 328 (85 %) spremljanih dneh.

Pri rabi krmišča so prevladovali nočne ure

Raba krmišča po urah je prikazana z indeksom, ki predstavlja razmerje med dejanskim in pričakovanim številom

Živali vseh treh vrst so obiskovale krmišče pretežno ponoči, manj v zori in mraku. Podnevi je bilo obiskov krmišča več pri lisici, bistveno manj pri kuni. Pri jazbecu podnevi nismo zabeležili nobenega obiska.

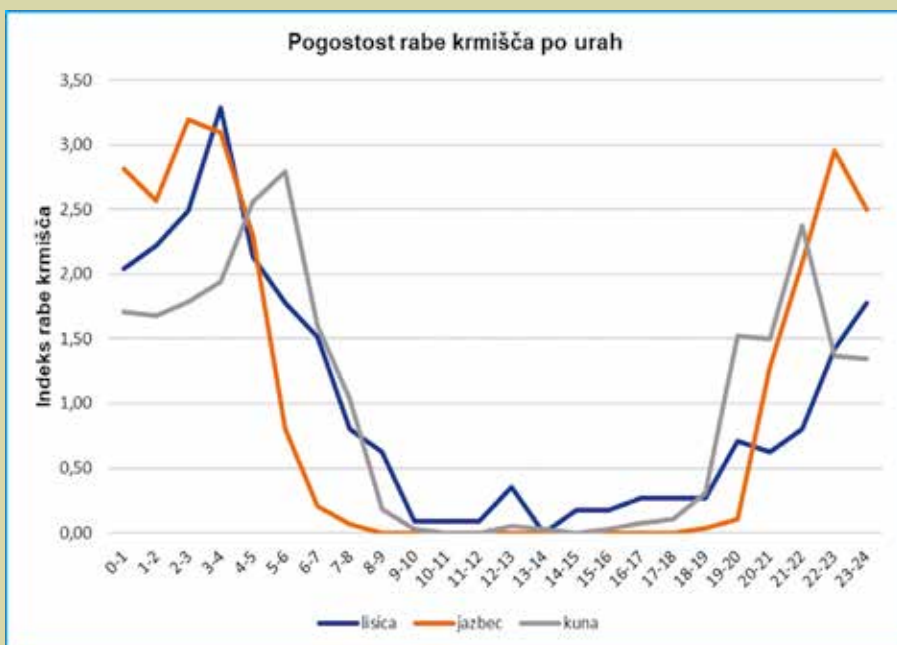
Foto: Posnetek fotopasti

Foto: Posnetek fotopasti

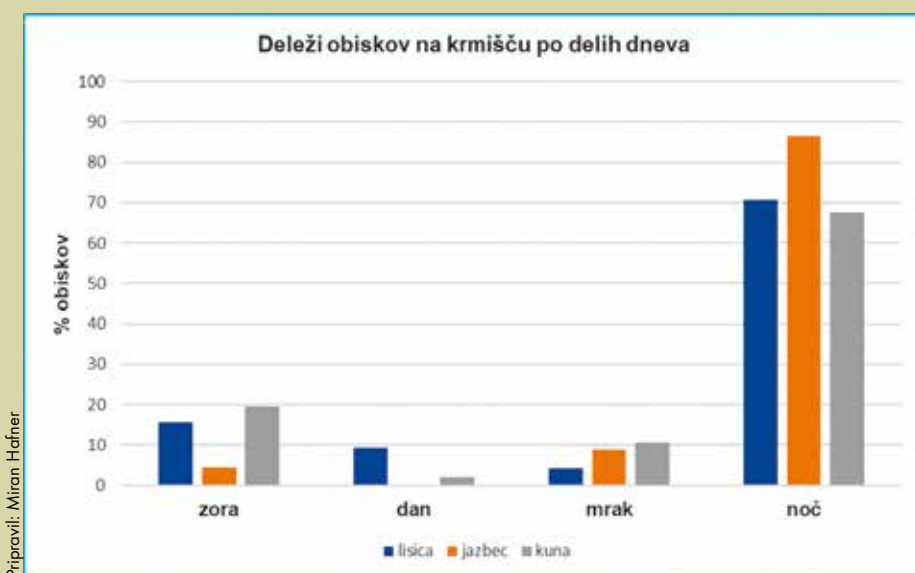
Na krmišče so najpogosteje prihajale kune (belice).

Med vsemi tremi spremljanimi vrstami so lisice največkrat obiskale krmišče podnevi.

Graf 1: Primerjava pogostosti rabe krmišča po urah med vsemi tremi vrstami

obiskov v določeni uri (graf 1) ter se zelo razlikuje med obravnavanimi vrstami. Lisice so krmišče najpogosteje obiskovale med 24. in 5. uro z vrhom med 3. in 4. uro, nato se je pogostost obiskov postopoma zmanjševala do 8. ure zjutraj, vendar se tudi podnevi ni popolnoma prekinila. Podnevi so lisice občasno prihajale ob vseh urah, le med 13. in 14. uro nismo zasledili obiskov. Jazbeci so najpogosteje obiskovali krmišče med 21. in 4. uro, nato se je pogostost obiskov naglo zmanjševala. Kune so ga najpogosteje obiskovale ponoči med 19. in 6. uro. Pri tem smo ugotovili dva vrhova, in sicer med 21. in 22. zvečer ter med 4. in 6. uro zjutraj. Nekaj obiskov je bilo tudi podnevi med 8. in 18. uro, podobno kot pri lisici.

Graf 2: Deleži (%) obiskov lisice, jazbeca in kune na privabljalnem krmišču glede na dele dneva

Podnevi jazbeci niso prihajali na krmišče

Podatke rabe krmišča po urah smo pretvorili v dele dneva (zora, dan, mrak, noč). Pri tem smo kot zora in mrak upoštevali čas 1,5 ure po sončnem vzhodu in pred njim oziroma zahodom. Podatki so prikazani v grafu 2, iz katerega je razvidno, da se tudi deleži obiskov v različnih delih dneva med vsemi tremi vrstami zelo (značilno) razlikujejo.

Za lisice je bil sicer pretežni del obiskov ponoči, vendar so obiskovale krmišče tudi v drugih obdobjih; pri tem je podnevi delež obiskov znašal 9,3 % (slika 2). Jazbeci so krmišče najbolj obiskovali v nočnih urah, vendar je bil znaten delež obiskov tudi v zori in mraku. Pri kunah so bili dnevni

Priloga: Miron Hafner

Foto: Posnetek fotopasti

Foto: Posnetek fotopasti

Spomladi je bilo za jazbece ugotovljenih največ (dnevni – v 24 urah) obiskov krmišča, tudi trajanje obiskov je bilo tedaj najdaljše.

Obiski kun so bili daljši v svetlih nočeh in ob večjih količinah hrane.

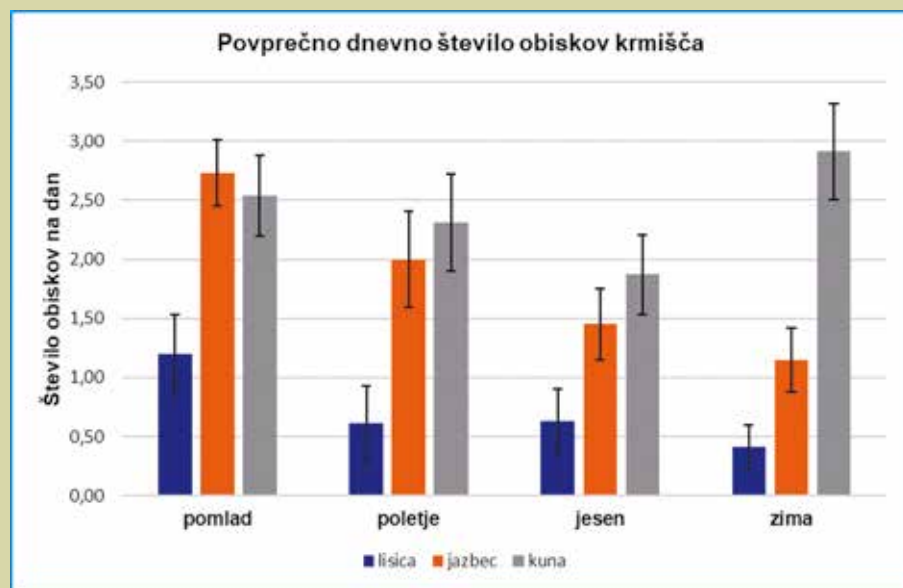
obiski krmišča zelo redki (2,2 %), pri jazbecu podnevi nismo zabeležili nobene obiska krmišča.

Največ obiskov krmišča je bilo spomladi

V celotnem obdobju spremljanja so lisice obiskovale krmišče v razponu

interval zaupanja) 0,70 +/- 0,14 obiska na dan. Jazbeci so krmišče obiskovali v razponu od 0 do 7 obiskov na dan, s srednjo vrednostjo 1,79 +/- 0,16 obiska na dan. Kune so krmišče obiskovale v razponu 0 do 9 obiskov na dan s srednjo vrednostjo 2,41 +/- 0,20 obiska na dan. Porazdelitev števila obiskov krmišča glede na različno sezono leta

Na trajanje obiskov lisice in kune (belice) vplivajo položena hrana in tudi vremenski dejavniki. Daljše zadrževanje na krmišču v za lov ugodnih vremenskih in nočnih razmerah bi bilo lahko povezano s plenjenjem živali manjših vrst, ki so se tudi hranile na krmišču. Na trajanje obiskov pri jazbecu sta najbolj vplivali vrsta hrane in njena dostopnost.

Pripravi: Miron Hafner

Graf 3: Povprečno dnevno število obiskov krmišča v letnih sezonah (podatki so prikazani kot aritmetična sredina +/- 95 % interval zaupanja)

od 0 do 8 obiskov v 24 urah (na dan) s srednjo vrednostjo (podatki so prikazani kot aritmetična sredina +/- 95 %

je prikazana v grafu 3. Za lisice in jazbece je bilo ugotovljenih največ dnevni obiskov spomladi (slika 3), nato se je število postopno zmanjšalo do zime, ko je bilo najmanjše. Za kune je bilo največ obiskov ugotovljenih pozimi (december, januar – do snežne odeje), nato se je število zmanjšalo in je najmanjše jeseni.

Za lisice in jazbece je bilo ugotovljenih največ dnevni (v 24 urah) obiskov krmišča spomladi, nato se je število postopno zmanjševalo do zime, ko je bilo najmanjše. Za kune je bilo ugotovljenih največ dnevni obiskov pozimi, nato se je število zmanjševalo in je bilo najmanjše jeseni. Pri vseh treh vrstah so bili obiski najdaljši spomladi.

Ker je bila krma na krmišču v različnih količinah in kombinacijah položena celotno spremljano obdobje, so razlike med sezonami najverjetneje povezane

z razmerami v okolju, dogajanja v populacijah in biološkimi zakonitostmi vrst (na primer večja količina hrane v jeseni v naravi, izčrpanost živali po končani zimi, večje ali manjše potrebe po energiji, več ali manj živali v določenih sezonah, parjenje, poleganje mladičev, zimsko dremanje pri jazbecu in podobno).

Na trajanje obiskov najbolj vpliva prisotnost in pokritost priljubljene krme

Z analizami, v katere smo vključili več okoljskih spremenljivk (vreme, vrsta hrane, dostopnost hrane na krmišču), smo ugotovili, da so bili obiski kun značilno daljši, če je bila najbolj priljubljena hrana (pekovski izdelki) pokrita (s kamenjem), v primerjavi z razsuto. V takih primerih so za brskanje hrane izpod kamenja in hranjenje porabile več časa. Obiski kun so bili pozimi značilno krajši kot jeseni, spomladi in poleti pa daljši kot jeseni. Daljši obiski spomladi in poleti so lahko povezani z manjšimi količinami hrane v naravi v primerjavi z jesenjo, hrana pa je bila na krmišču vedno.

Krajše obiske pozimi v primerjavi z jesenjo si (kljub nizkim temperaturam in zato večjim potrebam po energiji) lahko razlagamo z neugodnimi vremenskimi razmerami. Pozimi je bila hrana pogosto

Foto: Posnetek fotopasti

Na trajanje obiskov jazbecev sta najbolj vplivali količina in dostopnost hrane.

Foto: Posnetek fotopasti

Lisice so prihajale na krmišče tudi zaradi plenjenja malih sesalcev in ptic.

zmrznjena, prekrita z zmrznjenim kamenjem in/ali snegom, zato so jo živali težko dosegle. Zaradi zmrznjene in s snegom prekrte hrane so bili pozimi tudi obiski ptic in malih sesalcev, ki so jih kune lahko na krmišču priložnostno plenile, redkejši. Obiski kun so bili krajši tudi v primeru odsotnosti ali le majhnih količin druge hrane (sladkorne pese, jabolk, tropin, koruze) glede na večje količine. Kune so se lahko hranile tudi s tovrstno hrano (slika 4) in se zato na krmišču zadrževale dlje, če je bilo hrane dovolj. Lahko pa so se na krmišču dlje zadrževale zaradi plenjenja ptic in malih sesalcev, ki jih je bilo na krmišču več in so bili bistveno pogostejši v času večjih količin hrane.

Obiski kun so bili daljši v svetlih nočeh

Kune so bile krajši čas na krmišču v času temne noči (mlaj in prvi krajec) kot v času svetle (polna luna in zadnji krajec) (slika 4). Obiski so bili tudi značilno daljši v času jasnega vremena v primerjavi z oblačnim. Ugotovitev bi bila lahko povezana z lažjim plenjenjem v svetlejših nočeh v primerjavi s temnimi. Obiski kun so bili v toplejših dneh krajši kot v hladnejših, kar bi bilo lahko povezano s porabo energije, ki je večja v hladnem vremenu in zato terja večji vnos hrane. Na trajanje obiskov kun je najbolj vplivala pokritost priljubljene krme s kamenjem, na drugem mestu je bil vpliv temperature, na tretjem vpliv

Podatki na dveh kontrolnih krmiščih, na katerih je bila položena le (pokrita) koruza, pokažejo bistveno manj obiskov malih zveri, medtem ko se število obiskov divjih prašičev od obravnavanega krmišča ni pomembneje razlikovalo.

letnih časov, nato sledijo druge spremenljivke.

Pri jazbecu najbolj vplivajo spremenljivke, povezane s hrano

Jazbeci so bili dlje na krmišču v primerih, ko so bili pekovski izdelki pokriti s kamenjem, kot v primerih, če so bili razsuti in zato lažje dostopni. Da so jih pridobili in se z njimi nahranili, so jih morali izbrskati izpod kamenja, kar je trajalo dlje; na krmišču so se včasih zadrževali celo uro. Prav tako smo odkrili krajše obiske v primerih majhnih količin drugih vrst krme (koruze, pese, sadja, tropin) v primerjavi z njihovimi večjimi količinami (slika 5), kar kaže na priljubljenost tudi drugih vrst hrane. Prav tako so bili dlje na krmišču spomladi v primerjavi z jesenjo, kar si razlagamo z večjimi potrebami po energiji po prestani zimi. Vpliva drugih letnih časov na trajanje obiskov nismo odkrili. Medsebojni vpliv (interakcija) spremenljivke letni čas in lunino stanje je pokazal, da so bili spomladi obiski krmišča daljši v času temne noči kot v času svetle.

Lisice so se spomladi dlje zadrževale na krmišču

Obiski lisic so bili daljši spomladi kot v jeseni, značilnega vpliva drugih letnih časov na trajanje obiskov nismo odkrili. V nasprotju s kuno in jazbecem smo pri lisici odkrili negativen vpliv pokritosti pekovskih izdelkov v primerjavi z razsutimi na trajanje obiskov. Če so bili tovrstni izdelki pokriti, jih lisica ni izkopavala izpod kamenja, dlje se je na krmišču zadrževala, ko so bili razsuti in zato lažje dostopni. Daljša prisotnost na krmišču v omenjenih primerih bi bila

lahko povezana tudi s plenjenjem ptic in malih sesalcev (slika 6), ki so se v opisanih primerih pogosto in številčno zadrževali na krmišču. Lisice so se krajši čas zadrževale tudi v primerih, ko je bilo na krmišču druge vrste krme (koruze, tropin, pese, sadja) malo v primerjavi s primeri, ko je bila količina take krme na krmišču večja. Ugotovitev bi bila sicer lahko povezana s hranjenjem lisic z navedeno hrano, verjetneje pa so bili obiski daljši zaradi večje prisotnosti ptic in malih sesalcev v teh primerih in njihovega plenjenja.

Pri lisici smo odkrili tudi pozitivni vpliv visokega zračnega tlaka (lepo vreme) na trajanje obiskov v primerjavi z nizkim zračnim tlakom (slabo vreme). Daljše zadrževanje na krmišču v lepem vremenu bi bilo lahko povezano z ugodnejšimi priložnostmi za lov ptic in malih sesalcev – le-ti so se na krmišču zadrževali pogosteje v lepem kot v slabem vremenu. Na trajanje obiskov pri lisici je najbolj vplivala spremenljivka letni čas, sledijo zračni tlak in nato količine druge krme (koruza, tropine, sadja, pesa).

Obisk na kontrolnih krmiščih

Malim zverem (še posebno jazbecu in kuni) priljubljena hrana (ostanki pekovskih izdelkov) je zelo vplivala na pogostost in trajanje njihovih obiskov na krmišču, ni pa pomembneje vplivala na število obiskov divjih prašičev. Podatki na dveh kontrolnih krmiščih, na katerih je bila položena le (s kamenjem in/ali vejami pokrita) koruza, so pokazali bistveno manjši obisk lisic, jazbecev in kun, medtem ko se število obiskov divjih prašičev ni pomembneje razlikovalo od obravnavanega krmišča.

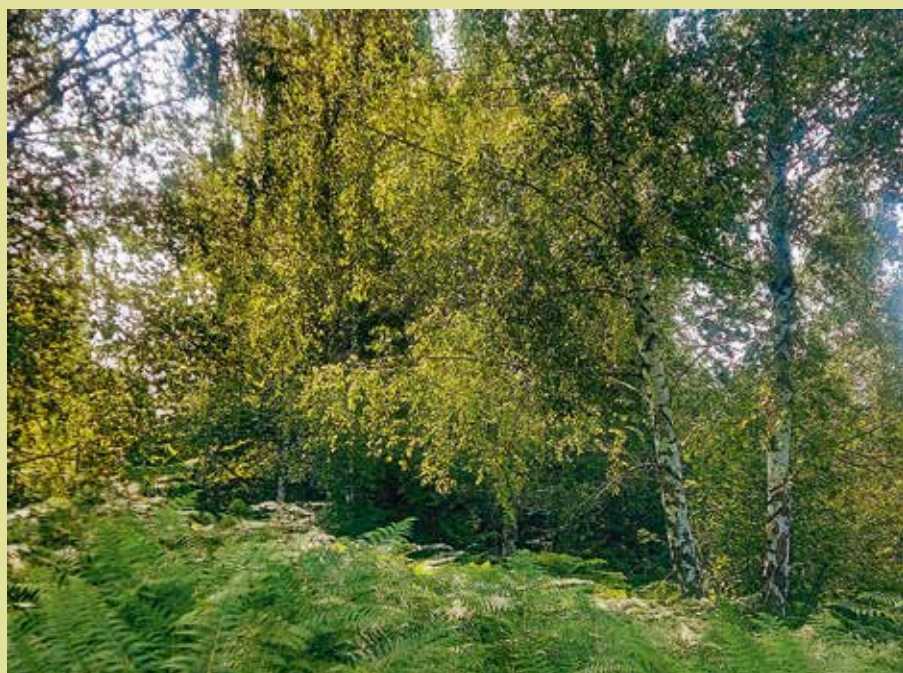
Miran Hafner

miran.hafner@gmail.com

NAVADNA BREZA

Bela gozdna tenkolaska

»Breza, breza tenkolaska, kdo lase ti razčesava ...?« so uvodni verzi iz priljubljene otroške pesmice **Otona Župančiča**. Ta modri Belokranjec je čutil neustavljivo privlačnost do svoje rodne Bele krajine in belih brez, ki so pokrajini nad Kolpo nadele ime. Navadna breza (*Betula pendula* Roth.) pod svojim belim lubjem in v elegantni, že skoraj svečani krošnji skriva mnogo skrivnosti. Čeprav se zdi, da to pogosto vrsto poznamo kot lasten žep, nas vedno znova preseneča na svoj prefinjen način.

Vse foto: Matejta Kisek

Navadna breza je najbolj priljubljena med vsemi drevesnimi vrstami. S svojim nenavadnim črno-belim lubjem in nežno povešeno krošnjo se precej razlikuje od naših drugih domorodnih drevesnih vrst.

Skromna lepota

V javnosti navadna breza velja za najbolj priljubljeno drevesno vrsto in mnogi jo opisujejo kot najlepše drevo. No, lepota je hitro minljiva, navadna breza pa je to dejstvo »vzela« strogo resno, saj spada med kratkožive drevesne vrste. Le malokatera breza bo dočkala starost več kot sto let. Starejše breze v mestnem okolju so prav zaradi svoje kratkoživosti v resnici tudi precej nevarne, saj začne njihov les trohneti in posledično lahko že malo močnejši veter lomi veje ali ruši cela drevesa.

Navadno brezo lahko vidimo skoraj povsod po Sloveniji. Le malo drevesnih vrst je namreč v svojih ekoloških potrebah tako zelo skromnih. Najdemo jo tudi na najbolj izčrpanih in s hranili najrevnejših tleh, ki jih v stroki imenu-

jemo degradirana tla. Breza ne prenese nikakršne zasenčenosti, zato vedno raste v redkih sestojih. Pravzaprav bo breza tvorila samostojne gozdne sestoje le na skrajno degradiranih in izjemno osiromašenih gozdnih tleh.

V Sloveniji so med najbolj znanimi brezovimi sestoji belokranjski steljniki; to so gozdovi, v katerih se steljari (pripadajo suho listje in praprot za steljo živalim v hlevu). Čeprav so za marsikoga skoraj pravljico, je resnica, ki se skriva v njih, nekoliko manj privlačna. Taki gozdovi so pravzaprav nastali kot posledica desetletja dolgega čezmernega izkoriščanja gozdov, redne košnje praproti in druge podrasti ter grabljenja listja. Posledica so čezmerno izčrpani gozdovi, kjer ne zmore rasti nič drugega kot nezahtevne breze. Dandanes je steljarjenje v gozdovih nasploh prepovedano.

Kljub temu se v Beli krajini še vedno trudijo ohranjati za tamkajšnji prostor tradicionalno poseganje v gozd in tako vzdržujejo majhne površine steljnikov. To je izročilo naših prednikov, ki so se na revni zemlji borili s preživetjem in prav je, da ga ohranjamo.

Dejstvo, da v gozdu rastejo številne breze, torej pomeni predvsem, da so v gozdu s hranili revna tla. Breza se navadno pojavlja le kot prehodna vrsta (pionirska drevesna vrsta) v razvoju zrelega (klimatskega) gozda. Ima lahke plodove, ki jih veter razširja na velike razdalje. S svojo prisotnostjo ustvarja ugodne razmere za rast naših domorodnih vrst in onemogoča razraščanje plevela, tako da se lahko v naslednjo generacijo gozda že naselijo druge, zahtevnejše pa tudi vrednejše drevesne vrste.

Za v kamin in za na mizo

Les navadne breze je svetle, rahlo rumenkaste barve. Trajnost brezovega lesa ni njegova odlika, kljub temu pa ga uporabljajo v mizarstvu in rezbarstvu za izdelavo okvirjev za slike ali druge drobne lesene predmete. Les za zunanjo uporabo ni primeren, je pa izjemno cenjen kot kurivo v kaminih. Brezov dim je namreč svetle, bele barve, poleg tega pa med gorenjem ne poka. Ima visoko kurilno vrednost in sodi med najbolj zelena drva za kurjenje v notranjih odprtih kaminih. Lubje navadne breze ne prepušča vode. Zato so jo v preteklosti uporabljali za prekrivanje skromnejših hiš in šotorov. V skandinavskih deželah so iz lubja izdelovali čevlje, pasove, ogrinjala in klobuke, stari Slovani pa posode za shranjevanje in tulce za puščice. Človek je znal resnično izkoristiti vse, kar mu je dal gozd. Veliko znanja pa je že davno davno pozabljenega.

Breze poleg uporabnega lesa v sebi skrivajo še marsikaj koristnega. Pred olistanjem jim nekje v drugi polovici marca in začetku aprila lahko odpremo pipice ter iz njih natočimo svež in zdravilen brezov sok. Spomladi je v drevesih izjemno močan pretok vode s hranilnimi snovmi in že iz drobne izvrtane luknjice iz spodnjega dela brezovega debla se lahko nateče kar precejšnja količina brezovega soka, ki naj bi pomagal pri spomladanskem očiščevanju telesa, saj deluje blago odvajalno ter čisti ledvice in jetra. Po okusu ni sicer nič posebnega, je rahlo sladkastega in prav nič odvratnega okusa. Brezov sok vsebuje približno 2 % sadnega sladkorja in zelo hitro začne vreti, zato so iz njega nekoč pripravljali brezovo vino.

Mladi brezovi listi, ki so še polni smole, so lahko zanimiv spomladanski dodatek solatam. Breze lahko postrežejo tudi z odlično brezovo kašo. Včasih so nam-

Marindolski steljniki sodijo med bolj ohranjene steljnike v Beli krajini. Gozdovi so pravzaprav degradirani in zato v njih rastejo predvsem nezahtevne navadne breze.

reč rumeno notranjo plast brezovega lubja postrgali ali zmleli, saj je bilo v času pomanjkanja to pomembno živilo. Tak nadomestek kaše vsebuje številne minerale, vitamine in veliko ogljikovih hidratov. Naslednjo pomlad si tako lahko z gurmanskimi užitki privoščite povsem

Brezov sok je odličen zdravilen napitek, ki si ga lahko iz brezovih dreves natočimo v spomladanskih mesecih. V nekaterih deželah ga imenujejo kar pijača bogov, v drugih pa se je uveljavil tudi kot zdravilo v uradni medicini.

naravno in zdravo brezovo malico ali kosilo.

Za nekatere ljudi je lahko spomladi bližina navadne breze prav nadležna, saj je ena izmed najbolj alergogenih drevesnih vrst. Alergije povzroča njen cvetni prah, ki ga v okolje izloča v izjemo velikih količinah, zanj pa je občutljivih približno 10–20 % ljudi. Občutljivim ljudem povzroča solzenje oči in draži nos. Poleg navadne breze med gozdnimi drevesnimi vrstami pogosto povzročajo alergije še navadni beli gaber in evropski pravi kostanj.

Puhasti in pritlikavi sorodnici

V Evropi poleg navadne breze srečamo tudi puhasto brezo (*Betula pubescens* L.), ki nima tako žalostno povešenih koncev vej kot navadna breza. Svoj puhast pridevnik je dobila zaradi z dlačicami gosto poraslih poganjkov, brstov in spodnje strani mladih listov. Puhasta breza je drevesna vrsta barij, močvirij in mokrotnih gozdov ter prav sovraži sušo. Je ena redkih domorodnih drevesnih vrst na Islandiji, sicer pa je najpogostejša v sibirskih in skandinavskih gozdovih. Tudi v Sloveniji je domorodna, čeprav je redka in jo lahko najdemo le ob

Listi navadne breze so rombaste oblike, po robu ostro našagani in večinoma goli. Plodovi so do 2 mm veliki krilati oreški, ki so skriti v zrelih mačicah, cvetovi pa so majhni in brez izrazitega cvetnega odevala. Navadna breza je namreč vetrocvetna drevesna vrsta in za opravevanje ne potrebuje obilja velikih, barvitih in dišečih cvetov.

močvirjih in barjih. Priznati je treba, da je za nepoznavalca zanesljivo razlikovanje med navadno in puhasto brezo lahko precej nezanesljivo, saj sta si obe vrsti izjemno podobni. Puhaste breze je vse manj zaradi vztrajnega človekovega poseganja v njeno naravno okolje. V preteklosti so bili barja, močvirja in mokrotni gozdovi mnogokrat podvrženi izboljševanju zemljišč z osuše-

Brezova metla je še vedno nepogrešljiv, doma narejen pripomoček za pometanje dvorišč.

vanjem ali namakanjem (hidromelioraciji) ter načrtnemu spreminjanju režima vode, kar je bistveno spremenilo podobo krajine. Za puhasto brezo je tako ostalo le še malo primernih rastišč.

Še ena vrsta iz rodu brez, ki sicer raste v severni Evropi in Aziji, v Sloveniji pa velja za izumrlo, je pritlikava breza (*Betula nana*). Kot že njeno ime pove, je ta breza pravzaprav grmiček, visok do enega metra. V Sloveniji je bila naravno razširjena pod Triglavom, kjer pa so bila njena rastišča uničena zaradi človekovega poseganja. Pritlikava breza je nadvse ljubka vrsta, ki jo mnogi sadijo predvsem v okrasne namene. S svojimi trdimi, temno zelenimi, izrazito žilastimi in bleščečimi listi je res pravi drevesni biser in zelena pridobitev mnogih zbiralcev rastlinskih vrst.

Drvo novega začetka, nove svetlobe, nove pomladi

V preteklosti so prvi brezovi listi ljudem sporočili, da je huda zima premagana! V deželo je prišla pomlad z novim cvetjem in novim življenjem. Še vedno je pri običaju postavljanja mlaja prav breza tisto drevo, ki simbolizira mladost. Spomladi so živino v hlevu ošvrknili z brezovimi vejami in jo tako obvarovali pred boleznimi, mrčesom, jo blagoslovili s plodnostjo in poskrbeli, da bi krave dajale veliko mleka. Z brezovo šibo so udarjali tudi po zelju na polju in ga na tak način zaščitili pred požrešnimi gosenicami.

Tesno druga ob drugo zložene brezove

Brezova skorja je na deblu in debelejših vejah bela, pri starejših drevesih pa na spodnjem delu debla potemni.

šibe sestavljajo brezovo metlo, ki je še vedno nepogrešljiv pripomoček na številnih slovenskih kmetijah. Brezova metla sicer ne premore takšne natančnosti pri

pometanju, da bi jo ob sodobnih standardih čistoče in higiene lahko uporabljali v stanovanjih, precej dobro pa se še vedno znajde na dvoriščih kmetij. Poleg njene praktične vrednosti je z brezovo metlo prav fino mahati naokoli tudi zato, ker lahko z njo odstranimo zle duhove, se znebimo boleznih in jih z mahanjem preneseemo kar na bližnje drevo. Brezova metla pod posteljo lahko bolnika reši krčev in bolečin v mišicah, za dodatek pa hišo varuje pred mrčesom. Če je metla narejena prvega avgusta pred sončnim vzhodom, dobi še dodatne moči, saj v hišo, pometeno s tako metlo, tisto leto ne pridejo bolhe. Kaj ni prav zares zanimivo, kaj vse se je v preteklosti motalo po glavi ljudem, da so verjeli v nadnaravne moči povsem navadne brezove metle.

Ali veste ...

... da naj bi bila po pripovedih prav breza tisto drevo, v senci katerega je umiral Jezus Kristus?

Breza je tista drevesna vrsta, ki je bila tako mila in sočutna do skrušene Jezusove matere Marije, da je svoje veje sklonila do tal in jo tako božala in tolažila. Ko je to videl nebeški oče, je sklenil, da bodo imeli vsi potomci sočutne breze žalostne in navzdol viseče veje. To je vsekakor lepa pripoved, ki pa

V preteklosti, ko še niso poznali knjig, so belo brezovo lubje uporabljali za pisanje.

je brez vsake realne osnove, saj breze v resnici nikoli niso rasle na ozemlju Palestine.

... da je mogoče brezovo lubje uporabljati kot papir?

Mnogo pred tem, ko so ljudje začeli papir uporabljati v večjem obsegu, so pisci svoje misli zapisovali na brezovo lubje. Eden izmed rimskih kraljev naj bi napisal celo brezove knjige. To početje je bilo še vedno zelo razširjeno v Rusiji v 18. stoletju.

... da naj bi brezova šiba najučinkoviteje pomagala pri prevzgoji in discipliniranju otrok?

V preteklosti so z udrihanjem z brezovimi šibami po zadnji plati otroke naredili prav zares pridne in dobre. Verjeli so, da so z brezovimi vejami iz telesa izgnali zle duhove. V Kijevu so leta 1848 morali sosednjim mestom poslati 26.000 snopov brezovih šib, saj je bilo tam premalo brezovih dreves. Uporabljali so jih za preganjanje zlobnih duhov.

Drvo, ki bo večno v srcih ljudi

Navadna breza nam je vsem domača in priljubljena drevesna vrsta. V mnogih ljudeh vzbudi neko romantično sanjarjenje in lepe spomine na mladost, gozdarji pa bi si brez nje težko predstavljali razvoj naših gozdov. Zanj je prav zares ni treba bati, saj bo zaradi svoje skromnosti in nezahtevnosti vedno našla svoj prostor v slovenskih gozdovih, zaradi svoje mistične lepote pa bo vedno imela posebno mesto v srcih ljudi.

Mateja Kišek, mag. inž. gozd.

BLASER, POOSEBLJENA NEMŠKA STRAST DO TEHNOLOGIJE IN LOVA

Uresničevanje težnje narediti najboljše lovsko orožje je stvar srca, so prepričani v Blaserjevi proizvodnji, v kateri so nastale zmagovita risanica R8, navdihujoča prelamača K95 in legendarni šibrenici F3 in F16. **Blaser** je nedvomno eden vodilnih svetovnih proizvajalcev v industriji lova. Skupina Blaser zajema blagovne znamke Blaser, Mauser, JP Sauer & Sohn, Rigby, Liemke in Minox. Že pred časom so si zadali, da sami ustvarijo vso vrhunsko opremo, ki jo potrebuje lovec, zato lahko poleg njihovega orožja dobite tudi Blaserjevo vrhunsko montažo, optiko, opremo in strelivo. Imajo svojo lovsko šolo, svoje lovišče v Afriki, svojo izvedbo Land Rover Defenderja in še bi lahko naštevali, predvsem pa imajo svoj lasten stil in globalno prepoznan trden ugled.

Razvoj

Razvoj nemškega proizvajalca Blaser sta skozi desetletja usmerjala navdušenje nad proizvodnjo strelnega orožja in strast do lova. S proizvodnjo v nemškem mestecu Isny že več kot šest desetletij razvijajo in izdelujejo lovske puške z brezkompromisno zavezanostjo inovacijam in kakovosti. Pravijo, da lovec za uspešen lov potrebuje veliko več kot le odlično puško in da je uresničevanje težnje narediti najboljše lovsko orožje stvar srca. S takšno zavestjo ustvarjajo izdelke, ki jih večina lovcev doživlja kot naložbo za več generacij. In prav to je eden od razlogov, da se navkljub sodobnim tehnološkim pristopom in najnovejšim spoznanjem nenehno ozirajo tudi v zgodovino in gradijo na tradicionalnem obrtništvu.

Foto: Blaser (Puškarstvo Vule)

Prepoznavno kopito najnovejšega modela R8 Ultimate ima inovativno zasnovo za zmanjšanje odsuna.

Zmagovalna filozofija nemškega proizvajalca

Skozi desetletja so se razvili v vodilnega inovatorja in gonilno silo mednarodne industrije lovskega orožja. Kakovost, zanesljivost in trajnost proizvedenega orožja dosegajo z obdelavo na najsodobnejših orodjarskih strojih. Prepričani so, da je takšna tehnologija pogoj za minimalna odstopanja in dolgotrajno natančnost. Nenehno postavljajo v ospredje, da so za izdelavo vrhunškega izdelka potrebni tudi vrhunski materiali. Dandanes so osredotočeni na odličnost v vseh korakih proizvodnje, v ospredje pa postavljajo lastne inovacije in funkcionalen dizajn. To je, poenostavljeno, njihova magična formula uspeha, pa naj gre za njihove zmagovite šibrenice ali slovite risanice, denimo superiorno R8.

V čisti špicici: R8

Globalno je Blaserjeva R8 najbrž najbolj znana lovska risanica, ki je v aktualni proizvodnji in prodaji. Ponaša se s številnimi inovacijami in premišljeno modularnostjo. Zasnova delovanja zaklepa omogoča premovlečno repetiranje in izjemno hitro oddajanje strelav, a je to le delček značilnosti, ki navdušujejo. Ker je nabojnik umeščen neposredno nad sprožilni mehanizem, je celotno orožje opazno krajše kot pri večini drugih pušk. Poleg tega sta oba elementa neločljivo povezana, zato je orožje – ko enkrat pripravimo nabojnik v žep – popolnoma varno.

Serijsko vgrajen sprožilec ima težo proženja 900 gramov in pade točno takrat, ko je treba. Če z »odličnim« niste zadovoljni, vam je na voljo še bolj dovršena opsijska različica – *Atzlov sprožilec*, ki omogoča tudi hiter preklon med dvema različnima težama proženja. Prva, s 650 gramov, je namenjena

Foto: Dušan Waldhütter, WOW Stories

Razstavnemu salonu v Isnyju se ponaša z izjemnim naborom lesenih kopit.

lovu, druga, nastavitvev »match«, pa z 250 grammi natančnemu streljanju na tarčo.

»Moje orožje po mojih željah«

Pri R8 navdušuje izjemna modularnost, s katero si lahko orožje v celoti sestavimo po lastnih željah. Zasnova je vsestranska: konstruktorji so mislili na levičarje in desničarje, moške in ženske, ljubitelje lesa in tiste, ki to niso. Modularnost omogoča nakup orožja po lastnem okusu, pa tudi preprosto in hitro spreminjanje puške v poljuben kaliber, saj lahko z eno puško streljamo vse kalibre. Nabor se začne pri .22LR in sega do fascinantnega .500 Jeffery. Zamenjava cevi oziroma spreminjanje v drugačen kaliber je končana v manj kot minuti.

Izbirati je mogoče med lesnim in sintetičnim kopitom, domala vse izvedbe pa omogočajo številne nadgradnje cevi in merkov, zaklepa in oblik kopita, materialov in dizajna. Osnovno izvedbo z lesnim kopitom lahko nadgradijo gravure in kombinacija s prestižnejšimi materiali – usnjem, elastomerom, pozlato na sprožilcu in čelu zaklepa, celo rutenijem. Orehovina za kopita sega od standardnih kosov pri osnovnih modelih pa vse do najredkejšega lesa pri dražjih – serijskih modelih oziroma tistih, ki so narejeni po naročilu.

Les ali raje kaj drugega?

Lesena kopita so različnih vrst, v ospredje prihajajo pištolski ročaji in kopita

Foto: Blaser (Puškarstvo Vute)

Najprestižnejša in najtrpežnejša različica K95 je, podobno kot pri seriji R8, narejena iz karbonskih vlaken.

z vdolbino za palec (thumbhole), ki med drugim omogočajo še hitrejšo repetiranje že tako hitrega premovlečnega zaklepa. Nabor sintetičnih kopit je enako obsežen, omogoča izvirne kombinacije z vložki iz naravnih materialov, ki nadgrajujejo orožje v funkcionalnem in oblikovnem pogledu. Privlačne so kombinacije s plemenitimi kovinami iz skupine platine, z največ razkošja in zmogljivosti pa se ponša karbonska izvedba R8.

Najnovejša različica R8 in zadnja iz Blaserjeve proizvodnje je model *Ultimate*, ki postavlja nov standard glede funkcionalnosti in oblikovanja. Poleg prepoznavne oblike ga odlikuje inovativna zasnova s tremi različnimi kopiti, optimiziranimi za kontroliran in zmanjšan odsun orožja.

K95 – en cilj, en sam strel

Enostrelna Blaserjeva prelamača K95 se že desetletja izkazuje v najbolj zahtevnih lovskih situacijah. Puška je elegantna, kompaktna, natančna in posebej lov v najbolj elementarni lovsko pravični obliki: en cilj – en sam strel. Vsi kovinski deli na K95 so izdelani iz korozijsko odpornih materialov ali zaščiteni s posebno površinsko obdelavo. Zamenljive cevi so na voljo v številnih kalibrih in različnih izvedbah, zato si lahko svoj K95 sestavite po navdihu in potrebi. Cev je tovarniško pripravljena za montažo strelne optike, daljnogled je nameščen z Blaserjevo montažo *QR* (hitro snemljivo), ki je enotna za vse njihove puške. K95 je lahka, preprosta za uporabo in odlično uravnotežena puška.

Narejene za presenečenja v lovišču

Blaserjeva najbrž najbolj tradicionalna kombinirka je *D99*. Z dvema priveznjenima šibrenima cevema in eno risano, postavljeno centralno nad njima, je ta trocevka idealna rešitev za lovišče z majhno in veliko divjadjo. Puška omogoča hitro oddajo dveh zaporednih strelcev in je znana po natančnosti, h kateri pomembno prispeva sistem plavajočih cevi.

Prav tako klasična izbira je dvocevka – krogla in šibre – *BBF 95/BBF 97*. To sta pravzaprav dva, na videz identična modela, ki ju razlikuje ustroj v notranjosti. Pred strelom moramo ročno napeti prožilni mehanizem; pri modelu 97 to naredimo enkrat za oba strela, pri modelu 95 pa to

zadostuje le za prvi strel, medtem ko moramo pred drugim drsnik napeti ponovno.

Najnovejši model Blaserjeve kombinirke, prilagojen razmeram v loviščih, kjer je nizke divjadi vedno manj, je *BD 14*. Ta sodobna trocevka ima eno cev za šibre in dve za različni krogli – kombinacija, s katero lovca na zalazu ne bo presenetilo prav nič.

Nekaj za profesionalce: F3

Ko so leta 2003 tržišču ponudili šibrenico *F3*, si pri Blaserju najbrž nihče v

Foto: Blaser (Puškarstvo Vute)

Trocevka D99 je stara dobra klasika, BD14 pa z dvema kroglama in šibrami kombinirka nove generacije.

resnici ni mislil, v kakšnega paradnega konja na profesionalnem nivoju se bo spremenila ta puška. Tehnična dovršenost, ki se med drugim kaže v izjemni uravnoteženosti tega orožja, težko skriva svojo superiornost, četudi bi to želeli. Navdihujoč je že sprožilec – kot bi bral misli strelca –, ki pade točno takrat, ko mora. Z izjemnim odzivnim časom in kratkim hodom se ob sili 1400 gramov sproži brez truda in izredno natančno. Za optimalno proženje lahko vsakdo prilagodi položaj sprožilca svojim rokam in dolžini prstov. Vgrajeni inercialski blokirni sistem (IBS) preprečuje podvojene strele in združuje zanesljivost ter varnost. *F3* so certificirane tudi za uporabo jeklenih šiber, strelci pa lahko izbirajo iz bogatega proizvodnega programa, razdeljenega na dve nosilni skupini: *F3 Competition* in *F3 SuperTrap*.

Optimizirana izvedba v obliki F16

Da bi lahko ponudili izjemno šibrenico s prvostopsnimi lastnostmi zunaj profesionalnega nivoja, so pri Blaserju naredili model *F16*. Puška ima najnižji profil v svojem razredu in izjemno nizko težišče. Oboje je razlog za odlično uravnoteženje orožja, zato je za mnoge strelce na glinaste golobe in številne lovce *F16* prva izbira. Zasluga velja mnogim dejavnikom, med katerimi je vsekakor tudi inovativno zasnovana cev; ob minimalni deformaciji izstrelkov omogoča šibrenemu oblaku optimalno razporejen raztros brez nevarnega povečanja tlaka.

Serijo *Sporting* zelo dobro poznajo trap strelci: ima nastavljiv sprožilec, prilagodljiv krajšim ali daljšim dlanem oziroma prstom. Puške te serije imajo možnost uravnavanja teže na obeh koncih, v kopitu in pri ceveh, kar pomeni, da si lahko vsak strellec puško uravnoteži po svoji želji.

Lovu je namenjena serija *F16 Game*, katere cevi so dolžine 71 ali 76 cm. Sprožilec ima težo proženja 1.650 gramov. Drsnik, s katerim lahko izbiramo cev za strel, je priročno nameščen pred sprožilcem. Različica z imenom *F16 Game Intuition* je ustvarjena za lovke. S skrajšanim kopitom, dolžine 35 cm, je prilagojena ženski postavi. Ožji je tudi pištolski ročaj, namenjen ženski dlani, mehkejša blazinica pa poskrbi za nežnejši odsun v ramenu. Še en dokaz, da se pri Blaserju v iskanju popolnosti trudijo misliti na vse in na vsakogar.

**Dušan Waldhütter,
WOW Stories**

Dušan Waldhütter iz WOW Stories je novinar in urednik z dolgoletnim stažem, pa tudi lovec, športni strelca in inštruktor športnega strelstva pri Olimpijskem komiteju RS.

Na Češkem in v Belgiji izkoreninili afriško prašičjo kugo

Visoka šola za varstvo okolja je 20. aprila 2021 v sodelovanju z Lovsko zvezo Slovenije organizirala video predavanja o afriški prašičji kugi (APK). V sklopu predmeta *Upravljanje populacij prostoživečih živali*, katerega nosilec je prof. dr. **Boštjan Pokorny**, so predavali trije uveljavljeni evropski raziskovalci divjega prašiča.

Uspešno izkoreninjenje APK na Češkem

»Divji prašič je naravni rezervoar APK v Evropi, zato imajo premiki osebkov in socialno vedenje ključno vlogo za prenos in širjenje APK. V zadnjih desetletjih je bilo pridobljenega veliko znanja

Afriška prašičja kuga je hemoragična bolezen prašičev z veliko smrtnostjo. Izvorno je bila omejena zgolj na dele afriške celine, a se zaradi človekovih dejanj zdaj širi po vsem svetu s pomembnimi posledicami za prašičerejo, domače in divje prašiče.

APK je hemoragična bolezen prašičev z veliko smrtnostjo. Izvorno je bila omejena zgolj na dele afriške celine, a se zaradi človekovih dejanj zdaj širi po vsem svetu s pomembnimi posledicami za prašičerejo, domače in divje prašiče. Čeprav je znanje o tej bolezni zelo napredovalo, je še vedno veliko neznanega. Odkar se je bolezen pojavila v Evropi, je opisan nov epidemiološki cikl, zaradi česar je izkoreninjenje zahtevnejše. Virus je namreč zelo odporen proti temperaturnim spremembam in tudi mnogim kemikalijam.

»Vseeno imamo na voljo orodja za zaježitev in potencialno izkoreninjenje bolezni, kot so to storili na Češkem in v Belgiji. Kljub temu ostajajo ključni preventiva in biovarnostni ukrepi; pomembna sta še vzajemno delovanje vseh uporabnikov prostora in sodelovanje znotraj znanstvene skupnosti,« je povedala dr. **Laura Iacolina**, raziskovalka genetike prostoživečih živali s **Fakultete za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Univerze na Primorskem** in glavna urednica nedavne znanstvene monografije o APK.

o ekologiji divjih prašičev; zdaj je povezovanje le-tega z epidemijnimi značilnostmi APK postalo ključni izziv za raziskovalce in upravljavce populacij.« je pojasnil biolog dr. **Tomasz Podgórski** (Češka univerza za kmetijstvo in Institut raziskovanja sesalcev, Poljska akademija znanosti).

Dr. Podgórski je predstavil najnovejše ugotovitve o APK in na primeru uspešnega izkoreninjenja APK na Češkem pokazal, kako lahko nova znanstvena spoznanja oziroma znanja o ekologiji vrste učinkovito prenesemo v obvladovanje bolezni, ki povzroča zelo veliko smrtnost. Dr. Podgórski je kot najučinkovitejše načine izpostavil nadzor, odstrel, ograje in pregrade, iskanje in odstranjevanje poginulih divjih prašičev, biovarnostne ukrepe lovcev in tako imenovano coniranje območja. Coniranje je razglasitev geografskih območij, na katerih naj bi izvajali posebne ukrepe za nadzor bolezni. Po navadi to poteka v obliki koncentričnih »krogov« okoli znanih ali domnevnih žarišč okužbe, pri čemer so najbolj intenzivne dejavnosti

Foto: Pixabay

Izkušnje iz tujine kažejo, da so v boju zoper afriško prašičjo kugo najučinkovitejši nadzor, odstrel, ograje in pregrade, iskanje in odstranjevanje poginulih divjih prašičev, biovarnostni ukrepi lovcev in tako imenovano coniranje območja.

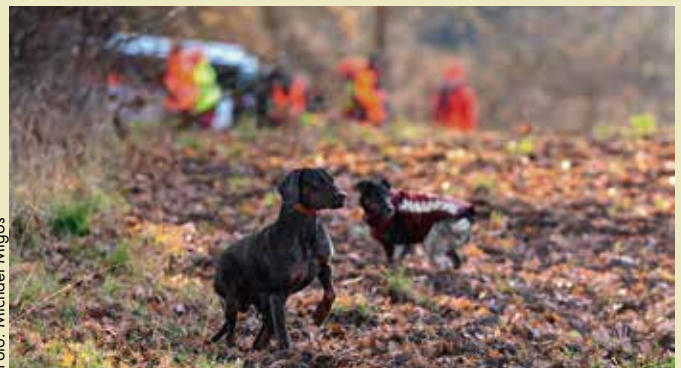

Foto: Michael Migos

Odstrel velja za učinkovit način zaježitve bolezni, vendar naj bi intenzivni skupni lovi, za razliko od individualnega lova, povzročili večje vznemirjenje in selitve populacije divjega prašiča ter lahko povzročijo okuženje območja.

nadzora bolezni v notranjih conah. Coniranje je eden prvih ukrepov, ki jih je treba sprejeti, ko se v državi pojavi APK. »Odstrel je učinkovit način zaježitve bolezni, vendar intenzivni skupni lovi, za razliko od individualnega lova, povzročijo večje vznemirjenje in migracije populacije ter lahko povzročijo okuženje območja,« je še opozoril dr. Podgórski.

Belgija, še ena zgodba o uspehu

Belgija se je leta 2018 soočila z nepričakovanim vnosom APK v populacijo divjih prašičev in z uspešnimi ukrepi konec leta 2020 ponovno postala država, prosta APK. »Omejitev širjenja in izkoreninjenje bolezni sta bili omogočeni s kombinacijo ukrepov, kot so zagotovitev popolnega miru v gozdu, organizirano iskanje trupel/kadavrov poginulih prašičev, og-

rajevanje okuženega območja in drastično poseganje v populacijo v tem območju. Ti ukrepi, ki smo jih izvajali več kot dve leti, so omogočili izkoreninjenje bolezni oziroma povrnitev statusa APK proste države, pa tudi normalizacijo trga svinjine v Belgiji,« je razložil dr. **Alain Licoppe**, raziskovalec s področja gozdarskih ved, specializiran za upravljanje populacij divjadi, in vodja skupine, odgovorne za upravljanje divjadi v regionalni upravi Valonije ter član nacionalne ekspertne komisije za APK, ustanovljene na začetku izbruhov te bolezni v Belgiji. »Brez cepiva zoper APK je edini način za obvladovanje bolezni umno upravljanje gostiteljske vrste (divjih prašičev), pri čemer je ključen razvoj znanja o prostoživečih živalih in njihovem upravljanju ter tesno sodelovanje med upravljavci populacij in veterinarji.«

Urša Kmetec

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Po podatkih deželnega ministrstva za okolje naj bi v tej zvezni deželi trenutno živel 96 risov, od tega 70 odraslih živali in 26 v prvem življenjskem letu. Podatki se nanašajo na obdobje od maja 2019 do aprila 2020. Večina risov živi na območjih tromeje med Bavarsko (Nemčija), Avstrijo in Češko republiko, od tega pretežno na bavarski strani 51 živali (20 mladih). Število reproduktivnih samic se je v zadnjem letu povečalo z 11 na 13 živali. Kljub temu risi še vedno spadajo med zelo ogrožene vrste, saj naj bi zaradi majhne številčnosti še vedno treba upoštevati genetske težave parjenja v sorodstvu. Izmenjava genov z drugimi populacijami je, predvsem zaradi prometnih povezav in druge infrastrukture, zelo otežena, saj so vedno znova povozeni osebk, ki so žrtve prometa.

(Pirsch, 8/2021)

Foto: Tone Trebar

Nemčija: Po podatkih lovskih organizacij naj bi se število poljskih zajcev na splošno v državi povečalo z 12 živali/km² v letu 2019 na 14 živali/km² v letu 2020. V nekaterih zveznih deželah je bilo povečanje še večje – tako so v zvezni deželi Rheinland-Pfalz ocenili spomladansko številčnost v letu 2020 na 38 živali/km², jensko pa na 46 živali/km². V letu 2019 pa so številke znašale: 19 živali/km² in 26 živali/km². Podatki so sicer opogumljajoči, so pa številke še vedno daleč od najvišjih v preteklosti, tudi od tistih izpred 20 let.

(Pirsch, 8/2021)

Japonska: Raziskovalci iz ene od tokijskih univerz so proučevali negativne vplive različnih načinov lova na divjad, in sicer pogona ter zalaza na populacije tam prisotne sika jelenjadi. Pričakovano so ugotovili, da sta vznemirjenje in s tem povezan stres pri divjadi pri obeh oblikah lova odvisna predvsem od trajanja lova. Na manjših površinah, s površino 84 ha, so v intervalih po sedem tednov med posameznimi zalazi in štiri tedne med pogoni s kamerami proučevali vedenje sika jelenjadi. Pogonov se je udeleževalo približno 20 strelcev in šest lovskih psov. Pri tem je bil čas med posameznimi ponovitvami pomemben samo pri zalazu – divjad je bila manj vznemirjena, če je

minilo več časa med posameznimi zalazi. So pa raziskave potrdile bistveno večjo uspešnost lova ob uporabi lovskih psov; kadar so v pogonu sodelovali lovski psi, je bilo uplenjene 60 % več divjadi kot v primerih, če v pogonu ni bilo lovskih psov.

(Wild und Hund, 8/2021)

ZDA: Kot smo že poročali, se je v letu 2020 število lovcov in prodanih lovskih licenc po več letih ponovno povečalo. Tako se je na primer v zvezni državi Michigan lani število prodanih licenc povečalo za približno 10 %, v zvezni državi Nevada pa celo za več kot 30 %. Leta 1991 je bilo v ZDA prodanih 14 milijonov individualnih lovskih licenc, kar pomeni, da je lovilo 7,3 % celotnega prebivalstva ZDA. Leta 2016 je številka znašala še vsega 11,5 milijona oziroma 4,5 % prebivalstva. Spremenil pa se je tudi profil lastnikov licenc, saj se je povprečna starost imetnika zmanjšala, delež žensk pa se je povečal na 12 %. Vse to je dobra novica za številne naravovarstvene projekte, ki jih prav tako kot deloma tudi narodne parke financirajo iz prihodkov od prodaje lovskih licenc.

(Wild und Hund, 8/2021)

Švica, Francija: Številni raziskovalci se ukvarjajo z vprašanjem stagniranja oziroma

počasnega zmanjševanja številčnosti srnjadi v evropskem prostoru in ugotavljajo povezavo med podnebnimi spremembami, še posebno segrevanjem ozračja in zviševanjem povprečne temperature, ki vpliva na zgodnejši začetek vegetacijske dobe in spremembe v razporeditvi padavin ter številčnosti srnjadi. Tako se je v Švici v zadnjih 40 letih povprečni začetek vegetacijske dobe premaknil za 20 dni proti začetku leta, posledično pa tudi druge, s tem povezane aktivnosti – tako se je v tem času košnja v povprečju premaknila za 14 dni v zgodnejši termin. Čas poleganja srn se temu še ni uspel prilagoditi, je pa v povezavi s količino in kakovostjo prehrane ter posledično količino in kakovostjo mleka bistvenega pomena za preživetje mladičev srnjadi. Drugi pomemben pojav, povezan s podnebnimi spremembami, pa je zmanjševanje količine padavin poleti in posledično vse daljša sušna obdobja, ki prav tako prek prehrane, ki je na voljo, bistveno vplivajo na količino in kakovost srninega mleka za prehrano in preživetje mladičev. Po podatkih raziskovalcev je smrtnost mladičev srnjadi v prvih mesecih od 20 do 80 % vseh poleženih mladičev, kar je bistveno več in pomembnejše kot pozimi. Poleti povprečna telesna masa mladičev zaradi navedenega niha do 30 %

med posameznimi leti, predvsem v odvisnosti od povprečne temperature in količine padavin v tem času. Bolj vroče in sušno je poletje, manjši je prirastek populacije srnjadi na določenem območju. Posledice vročih let pa se ne odražajo samo v manjši telesni masi mladičev v tekočem letu, temveč tudi v prihodnjem letu, saj je število jajčnih celic med drugim odvisno tudi od telesne kondicije srne, prsk pri srnjadi pa poteka ravno v opisanih poletnih razmerah. Navedeno lahko torej negativno vpliva na prirastek populacij za kar do 40 %.

(Wild und Hund, 8/2021)

Nemčija: Po podatkih raziskovalcev Deutsche Wildtier Stiftung, ki so s telemetričnimi ovrtnicami spremljali aktivnosti divjih mačk v predelih zvezne dežele Sachsen-Anhalt, so teritoriji posameznih osebkov izredno veliki, zlasti na odprtih območjih z manjšim deležem gozda. Doslej je veljalo, da naj bi znašali od 1.500 do 3.000 ha, navedene raziskave pa so ugotovile precej višje številke. Tako je areal aktivnosti enega od samcev znašal kar 14.000 ha, drugega pa 6.000 ha, pri čemer so areali samcev bistveno večji kot areali samic.

(Wild und Hund, 8/2021)

Pripravil: mag. Janko Mehle

Ob prvem srečanju z lovskim revirjem Bačkova mi je Mladen pokazal izvir rečice Drvanje. Tistega poletja je le vsakih nekaj minut nekaj vodnih curkov priteklo na plano in se izlivalo v majhno in blatno korito, se v njem nekaj časa zadržalo in nato odteklo v potok, ki si ni zaslužil tega imena. Bila je suša in vode skoraj ni bilo.

»In to je začetek Drvanje?« sem z zanimanjem spraševal Mladena, ki sicer ni bil doma iz tamkajšnjih krajev, a jih je kljub temu, mestni človek, že

mlini; zadnji pred izlivom v Drvanjo je bil Zetečev mlin. Okoli njega ni bilo nikoli sonca, zato pa toliko več šoj in srak, ki so vreščale in čakale na vozove s koruzo in pšenico. Vedno so našle kaj za v kljun. Svoje domovanje so si uredile tudi race, za katerimi so lazili kratkohlačniki in v času gnezdenja iskali njihova jajca. A to se ni dogajalo samo pri Zetečevem mlinu. Račja jajca so bila tarča mnogih grabežljivih rok ob Drvanji, vse od Bačkove do Spodnjih Verjan. Fantje so se kar postavljali s količino pokradenih jajc in jih ob večerih cvrli na domačih ognjiščih. Menda so bila izredno okusna in ker je v tistih

doletelo. Pa nas je še dostikrat. Drvanja do ljudi ni bila ne prijazna in ne usmiljena. Nikoli.

V meni je budila radovednost. Če sem le lahko, sem se splazil z domačega dvorišča navzdol mimo Pihlerja do Drvanje. Tam sem našel svoj mir. Opazoval sem tolmune, a v temno vodo nisem nikoli upal stopiti. Sosed Prdčel je to rad počel. Vedel sem, da krade ribe in da ima na domačem skednju skrito mrežo. Nisem pa vedel, da sta ribarila skupaj z očetom. To sem izvedel šele čez leta. Ob Drvanji je bilo vse zaraščeno, vrbe so bile ostarele, jelše so se lomile v vetru, trstika pa je skrivala

Ob Drvanji

MARJAN TOŠ

dobro poznal. Rad se je namreč srečeval z domačini, bil z njimi enak, ko so pod domačimi brajdami modrovali ob kozarcu jabolčnika, in tudi takrat, ko so pri Lešniku še bolj modrovali, preklinjali in se jezili nad slabo letino ob litru rujnega. Hitro se je znal vživeti v podeželsko okolje in ljudje so ga imeli radi. Mnogim je pomagal in hvaležno so mu vračali ter mu pokazali vse skrite lepote tistega dela Slovenskih goric in tudi izvir Drvanje, rečice, s katero je bilo v preteklosti povezanih veliko življenjskih usod.

Nekoč je leno tekla po ovinkasti strugi, ob kateri je bilo veliko vrb in jelš in tudi mlinov, v katerih so kmetje mleli pšenico, rž in koruzo. Mlinarji so imeli obilje skrbi, ko so vode narasle in se je majhna rečica razlila daleč naokoli po travnikih, na mlinih pa povzročala pravo razdejanje. Povodnji so bile nekaj običajnega, so pisali kronisti. Visoke vode so odnašale posušeno seno, račja gnezda in vse drugo, kar jim je bilo v napoto. Kmetje, ki so jih pestile mnoge druge težave in visoki davki, so se pritoževali čez boga in oblast, preklinjali dneve in noči ter po povodnji zbirali ostanke naplavin po travnikih. Bližje kot je bila Drvanja večji Pesnici, globlja in hitrejša je postajala. A njen tok je bil še vedno videti počasen, len, zaspan. Z vodo so jo napajali nekateri manjši pritoki, med katerimi je nekoliko obilnejša samo Ročica. Tudi na njej so bili

časih kokošje jajce bolj poredko zašlo v ponev, so bila račja jajca toliko bolj cenjena. Vse, kar so znesle kokoši, so gospodinje odnesle v mesto, da so dobile nekaj denarja za kavo, sol in sladkor. Takrat je sploh veljalo, da so imele vse kokoši v Slovenskih goricah glave obrnjene proti Mariboru; pa ne samo kokoši, tudi piščanci, petelini, gosi, race in purani. Doma so bili na mizi morda le ob božiču, pa še to ne vsako leto. V Spodnjih Verjanah ni bilo nič drugače, dasiravno so v tistih časih tam stale velike kmetije. Njive so bogato rodile, le krme za živino je primanjkovalo. Po navadi je vsaj eno košnjo odnesla Drvanja. Ob njej je deloval Korošček mlin, v katerem so mleli zrnje premožnejši kmetje; tisti, ki so se lahko postavili z zajetnejšimi količinami pšenice in rži. Takrat koruza ni bila najbolj cenjena. Tega mlina se bežno spominjam, ko sem bosonog in kratkohlačen deček z očetom in materjo moral na čagonske travnike. Tam smo imeli manjši travnik, ki ni dajal dobre krme. A oče in mati sta ga skrbno negovala, saj za dve kravici nista imela druge krme. Čagonske travnike je Drvanja pogosto poplavlila in, glej ga, zlomka, po navadi ravno takrat, ko smo na veliko kosili seno in se veselili prvega odkosa.

Zgodilo se je, da nam je vso krmo odnesla voda. Oče je preklinjal, da se je kadilo, mati pa molila k svetemu Jožefu in Mariji, da nas kaj takšnega ne bi več

vse živo, kar je bilo mogoče. Res je bilo ob Drvanji polno življenja. Tam sem srečeval jerebice, prepelice, fazane, race in drugo perjad. Skoraj nikoli pa nisem srečal srne ali srnjaka. Lisica mi je često prekrizala pot, tu in tam celo z raco ali fazanom v gobcu. Mikalo me je, da bi si s te mize tudi sam postregel, a me je bilo strah. Pa tudi 'orodja' nisem imel, tako da je vse ostalo pri pobožnih željah neučakanega kratkohlačnika, ki je v vsem tistem bogastvu videl priložnost za boljši jedilnik. Vsako pomlad pa je bila sreča na moji strani. Račjih jajc je bilo v izobilju in nisem varčeval z močmi, da bi jih nabral čim več. Mati ni bila najbolj navdušena, a ko jih je cvrila, je v kuhinji lepo dišalo in večerja je bila obilnejša. Tistih prizorov se še vedno spominjam.

Minevala so leta in desetletja ... Ko sva se z lovskim tovarišem Tonetom, ki je bil doma iz Spodnjih Verjan, nekega dne mudila ob ostankih Drvanje, naju je zagrabila nostalgija po otroških letih in srečanjih z Drvanjo. Tone je bil starejši od mene in je otroštvo preživel na veliki kmetiji, ki je premogla tudi Korošček mlin. Takrat so bile Spodnje Verjane žive, kmetje so obdelovali velika posestva in redili živino. Večino njih sem poznal, bili so zanimivi gospodarji. Najbolj se spominjam starega Kričmana, drobnega možiclja, ki je izredno rad kadil. Vse prste je imel rumene od cigaret.

Kadil je dravo, ki je morala biti pri hiši vedno, za rezervo. Za cigarete bi dal pol grunta, tako je bil zasvojen z nikotinsko nadlogo. Starega Kričmana že dolgo ni več, tudi večina drugih kmetij sameva. Kot da se je tod življenje ustavilo. Samo Drvanja mirno teče mimo vasi in nič več ne poplavlja; speljali so jo v ravno strugo, pusto, brez življenja. Ob njej je ostal samo zaraščen del nekdanjih čagonskih travnikov in nekaj manjših pašnikov, na katerih so domačini včasih pasli živino. Zdaj se na tistih jasah pase srnjad. Lepe živali, pravijo vaščani, ki so najbolj veseli, če se na njihovem dvorišču ustavi kakšen obiskovalec. Lovcev so še posebno veseli. Tudi s Tonetom sva si velikokrat vzela čas za postanek pri njih. Izvedela sva vse, kar je bilo treba vedeti. Sploh Tone je bil radoveden, saj je bil lovski čuvaj in si je v svojo beležko pridno zapisoval vse, kar je slišal. V glavnem sva vedno slišala, da imamo na njihovih pašnikih veliko srn in srnjakov, še več pa lisic, ki jim kradejo kokoši. Res jih je bilo veliko, teh zvutih zveri, ki so prihajale na plenilske pohode iz Čagona in Spodnje Senarske. Največkrat so hodile na ‚roparske‘ pohode v Spodnje Verjane od Jančiča, kjer so imele veliko brlogov. Vedeli smo zanje, jih čakali, a skoraj nikoli nobene uplenili; bile so izredno previdne. Ko sva s Tonetom čakala nad lisičinami, so se zverine izmaknile na spodnji strani in naju pozdravljale od stare Pesnice. Ne spomnim se, če sva sploh kdaj katero uplenila. Če bi jo, bi nama stari Jančič z veseljem postregel z vinom in mesom. Tako pa se ne spomnim, da bi kdaj sedela za njegovo mizo in se hranila z njegovimi dobrotami. Sva se pa tam rada ustavila, vedno je našel lepo besedo za lovce in nikoli ni rekel nič slabega zaradi lisic, ki so mu odnesle več piščancev, kot jih je njegova žena Marija odnesla na mariborsko tržnico. »Žival pač mora jesti,« je bil njegov odgovor.

Tone je vedno delil njegovo mnenje. Bil je med tistimi jagri, ki so spoštovali življenje. Pa naj bo to lisica ali srna. Vse mu je bilo drago, vse je rad srečeval v naravi. Tudi srnjak je bil zanj velika ‚svetinja‘. Malo jih je uplenil. »Zakaj bi bili na stenah hodnika, naj bodo v naravi,« je rad govoril. Bil je med tistimi, ki so svojega srnjaka radi odstopili prijatelju ali lovskemu gostu. To mu je veliko pomenilo.

Ne morem pozabiti, da sem bil tega daru deležen tudi sam. Bil je že ok-

tober, ko sva s Tonetom zalezovala lepega srnjaka blizu Drvanje. Tone ga je poznal, vedel je, da nosi neverjetno močno rogovje in da je tudi sicer zrel za odstrel. Nisva imela sreče; bolj kot sva ga zalezovala, bolj so bežali oktobrski dnevi. A Tone je vztrajal in vztrajal. »Tega morava dobiti, boš videl, pravi je. Naj ti ne bo žal časa, takšne trofeje ne dobiš vsak dan,« mi je zatr-

gostov vedno zelo natančen, ni imel rad prenačelnih strel. Vztrajal je, da gost počaka, se umiri in potem sproži. Upošteval sem njegova navodila. Srnjak se je ob koruzi počasi obračal v smeri proti bližnjemu gozdiču. Mračiti se je začelo, srnjak je bil skrajno previden, počasi in previdno se je le obrnil in pokazal pleče. Dvignil sem puško, pomeril in poravnal križ. Rezek pok

Narisal: Igor Pičulin

jeval. In sva vztrajala, skoraj do zadnjega. Ko sva nekega večera že mislila, da bova spet ostala praznih rok, se je zgodilo. »Poglej ga, prihaja iz koruze. Bodi pri miru in se pripravi, pogledam, če je ta pravi,« je šepetal Tone. Dvignil je dvogled, brez katerega ni bil nikoli na lovu, in opazoval. Znal je oceniti srnjaka, redko se je prenačelnil. »Pravi je, počakaj, da se obrne. Bodi previden, dobro pomeri, škoda bi ga bilo zgrešiti in še manj raniti,« je potihorazlagal. Vedel sem, da je kot vodnik

je presekala večerno tišino. Srnjak se je sunkovito dvignil, obrnil in izgnil v koruzo. »Zadel si ga, počakajva malo, prej ko greva na nastrel,« je velel Tone in si obrisal potno čelo. To mu je bilo v navadi. Popravil si je klobuk in za trenutek molčal; kot da je premišljeval o smrti in življenju. Vedno je storil enako, tudi ko je sam kaj uplenil, je bil po strelu molčeč in tih. Nikoli nisem spraševal, ali se na tak način zahvaljuje Diani

za dar ali opravičuje plenu za vzeto življenje. Minute čakanja so se mi vlekle, bile so dolge kot noč. Tone je pogledal na uro in krenil proti nastrelu. Tam si je ogledoval vsako bilko in iskal krvavo sled. »Zadet je,« je odločno dejal, »vidiš, na koruzi je polno krvi.« In res je bila sled močna. Hodila sva vzporedno, vrsto za vrsto, na sredi njive pa se je njegov korak ustavil. »Pridi, imam ga,«

tvojo lovsko sobo in naj te spominja name,« je sklenil obred ob srnjaku. Takrat besed nisem razumel, zdele so se mi nekam otožne. Iz Tonetovih ust so po navadi prihajali vedri stavki, polni optimizma. Tako pa ... Njegove besede sem razumel šele čez nekaj let, ko ga je bolezen prikovala na posteljo in smo ga mnogo prezgodaj pospremili v večna lovišča.

jajca so me vedno mikala, še ko sem se učil za poklic, sem prežal za njimi. Danes pa Drvanja ni več to, postala je prazna struga, brez meandrov, brez obvodnega rastja, brez življenja. Midva pa sva se radostila življenja ob najini stari Drvanji, ob tisti, ki je znala človeku ponagajati in biti tudi neprijazna,« se je spominjal časov otroštva in zgodnje mladosti.

Narisal: Igor Pičulin

je zaklical na ves glas. »Pravega sva položila na dlako, vesel boš trofeje,« je hitel govoriti. Srnjak je ležal negiben, na vstopni rani za plečatom je bil curek krvi, rogovje pa je bilo neverjetno polno. – »Tone, kaj praviš, bi to lahko bila medalja?« sem ga vprašal. – »Mogoče, bron bi že lahko bil,« je ocenil. Srnjaka sva odnesla iz koruze na travnik, dobil je zadnji grizljaj, jaz pa zeleno vejico. Tone nikoli ni štedil, odlomil je veliko smrekovo vejico. »Nosi jo s ponosom, pravično sva uplenila, hvala Diani, hvala materi naravi. Ne vem, ali boš še kdaj dobil takšnega srnjaka. Z mano najbrž ne, dal sem ti ga za lep spomin na najina lovsko druženja. Naj krasi

Srnjak, ki sem ga uplenil tistega oktobra blizu Drvanje, je moj najboljši. Le nekaj točk mu je zmanjkalo do zlate medalje. Tega je bil Tone najbolj vesel. »Upam, da si zadovoljen, pa še lepo jago sva imela, kar je največ vredno,« se je spominjal tistega najinega lova, ko sva sedela pod njegovo brajdo in ga je bolezen že zelo načela. »Še bolj pa sem vesel, da sva ga dobila ob Drvanji, ob najini skupni mladostni reki, ki naju je vabila k sebi in ponujala toliko otroških radosti. Meni je bila najdražja, saj sem ob njej doživljal polno življenje in spoznaval naravo v vsej njeni prvobitnosti. Seveda sem znal tudi kaj ukrasti, račja

Vedno, ko se z mojim jazbečarjem sprehajam ob Drvanji, mi misli tavajo v leta, ki jih ne bo več in na katera me spominja tudi srnjakova trofeja v lovski sobi. Vsakemu povem, da sem tistega srnjaka uplenil ob Drvanji s Tonetom, svojim dragim prijateljem. Z njim sva doživela tudi prekrasne love na gamsa na Kozjaku, pa love na divje prašiče na Kočevskem in na Boču. In na jele-njad v Prekmurju. Lepi časi in bogata doživetja.

A najlepša so bila in ostala doživetja ob Drvanji, moji in Tonetovi reki upanja in pričakovanja ...

Imejmo se radi.

STANKO GRL

Lovci, imejmo se radi, stari in mladi!
Življenje je kratko, kot so kratke pomladi.
Tu prostor za vse je, zate in zame,
ker gozd nam le daje in nič nam ne vzame.

Podajmo si roke, saj to nič ne stane,
dotik pa iskren v srcu ostane.
Ni treba veliko, le skromen pozdrav,
nasmeh tebi in meni bo na licu igral.

Ne obračaj se vstran, to srce boli,
v duši pa madeže temne pusti;
postoj in premisli, dokler je še čas,
ker večni ni moj in ne tvoj obraz.

Imejmo se radi v tem jutru pomladi!
Za soncem ozri se, žarek zase ukradi,
spomni se name in jaz se bom nate,
utrgaj vršiček mi in jaz ga bom zate.

12. Slovenski lovski dan: Problematika divjadi na nelovnih površinah

Problematika divjadi na nelovnih površinah je bila tema 12. Slovenskega lovskega dne, ki je zaradi epidemije covid-19 potekal kot celodnevna videokonferenca. Dogodek, na katerem je sodelovalo kar 21 domačih in tujih predavateljev, je spremljalo več kot 200 udeležencev.

Nelovne površine so vse površine, kjer je iz naravovarstvenih razlogov trajno prepovedan lov na vse vrste divjadi, kot so naselja in zaselki, javni in zasebni parki, pokopališča, vrtovi, nasadi in sadovnjaki, z ograjo obdani industrijski in drugi objekti, otroška in športna igrišča, površine javnih cest, prog in druge tovrstne površine. Čeprav so nelovne površine del lovišč, reden odstrel divjadi na nelovnih površinah ni dovoljen.

»Zaradi tega zakonskega določila med lovci pogosto prihaja do napačne razlage, da kot upravljavci lovišča nimajo nobenih pristojnosti oziroma možnosti ukrepanja na teh površinah,« je povedal dr. **Matevž Adamič** s Sektorja za lovstvo na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). Vendar je v pri-

meru pojavljanja škode, zaradi zagotavljanja zdravja ljudi in javne varnosti, lov mogoč tudi na nelovnih površinah, je dejal dr. Adamič, in sicer v obliki izrednega posega, za katerega je treba pridobiti dovoljenje lovskega inšpektorja ali resornega ministrstva. Pri tem sta ključni varna uporaba orožja ter pravilna, primerna in pravočasna komunikacija z lokalnim prebivalstvom oziroma naključnimi mimoidočimi.

MKGP je od leta 2008 do konca

2020 prejel 2.002 odškodninska zahtevka za škodo po divjadi na nelovnih površinah. Največ škodnih primerov, to je 26 %, je bilo prijavljenih v **Primorskem lovskoupravljavskem območju (LUO)**, sledita **Notranjsko LUO** s 17 % in **Kočevo-Belokranjsko LUO** s 15 %. Tretjina vse prijavljene škode je bila povzročena na sadnem drevju, na različnih kmetijskih pridelkih (prevladuje krompir), domačih živalih (predvsem kokoših) in nepremičninah

(ostrejša stanovanjskih objektov) ter na travni ruši. V 26 % je bil povzročitelj navadni jelen, v 23 % divji prašič, v 13 % lisica, v 11 % pa evropska srna in kuna belica ter v 7 % šoja. »Število in intenzivnost konfliktov z divjadjo na nelovnih površinah se povečujeta; protokolov oziroma navodil glede reševanja konfliktnih situacij pa nimamo. Potrebna so specifična znanja in individualna obravnava primerov,« je zaključil dr. Adamič.

Foto: Posnetek zaslona

Na celodnevni videokonferenci je sodelovalo kar 21 domačih in tujih predavateljev, spremljalo pa jo je več kot 200 udeležencev.

številčnost prebivalcev mest močno povečala; spremenila se bosta tako površina kot tudi struktura urbanih območij. Zaradi naraščajočega števila prebivalstva se bo povečala tudi stopnja kontaktov med ljudmi in prostoživečimi živalmi. Medsebojno vplivanje ljudi in živali v urbanih območjih je neizogibno,« je menil dr. Carl D. Soulsbury z Univerze Lincoln.

V Angliji in Walesu jeleni, v Barceloni divji prašiči

V Veliki Britaniji upravljanje prostoživečih prežvekovalcev oziroma cervidov (predstavnikov družine jelenov) ni koordinirano ne na državni ne na regionalni ravni. Zlasti v Angliji in Walesu imajo lastniki zemljišč izključno pristojnost odločati ali uravnavati njihovo številčnost. Zato sta se v zadnjih desetletjih zelo povečali številčnost in prostorska razširjenost vseh šestih vrst iz družine jelenov, najprej smjadi, v zadnjem obdobju pa tudi muntjaka, damjaka in navadnega jelena, ki zdaj naseljujejo mnoga primestna in celo mestna okolja, je pojasnil raziskovalec in ekolog dr. Jochen Langbein: »Čprav so mnogi prebivalci veseli možnosti opazovanja jelenov v bližini domov, pa njihovo pogostejše pojavljanje v urbanem okolju povzroča vedno večje težave. Tako se v Angliji na le 8 % površine, ki je opredeljena kot urbano okolje, zgodi kar 21 % vseh trkov s predstavniki jelenov. Njihova prisotnost pa je problematična tudi zaradi možnega prenosa bolezni.« Langbein je ustanovitelj britanskega združenja Langbein Wildlife Associates, ki se pretežno ukvarja z jelenjadjo ter vsemi vidiki vedenja, populacijske dinamike in obvladovanja vplivov te živalske vrste.

V mnogih evropskih mestih sta se v zadnjih desetletjih povečali številčnost in prostorska razširjenost divjih prašičev, določene populacije živali so se prilagodile na mestno in primestno okolje v mnogih evropskih mestih, ugotavlja dr. Jorge Ramón López Olvera z Veterinarske fakultete Avtonomne univerze v Barceloni: »Konflikti z divjimi prašiči so v Barceloni dosegli višek leta 2016, ko je bilo zabeleženih 1.187 incidentov. Divji prašiči sezonsko (od maja do septembra) vstopajo v urbano območje, privlačijo jih predvsem antropogeni viri hrane, ki so v mestu lahko dostopni v velikih količinah. Ko pridejo v mesto, povzročajo škodo v parkih, na vrtovih in objektih, udeleženi so v prometnih nesrečah, napadajo ljudi in hišne ljubljence ter

predstavljajo tveganje za prenos bolezni. Življenje v urbanem okolju ima posledice tudi za divje prašiče, kot so hitrejša in večja rast, večji delež hrane antropogenega izvora v prehrani, večje tveganje za poškodbe ter večja izpostavljenost boleznim. Vse to se odraža v krajši življenjski dobi urbanih divjih prašičev.« Kot najučinkovitejše upravljavske strategije je dr. López Olvera izpostavil zmanjšanje razpoložljive hrane za divje prašiče v urbanem okolju, odlov in odstranjevanje osebkov iz mesta, povečan odlov in/ali odstrel v najbolj problematičnem obdobju ter intenziven odstrel osebkov v mlajših starostnih kategorijah.

Foto: Jochen Langbein

Čprav so mnogi prebivalci veseli možnosti opazovanja jelenov, pa njihovo pojavljanje v urbanem okolju povzroča vedno večje težave.

Mestni način življenja v Sloveniji preusmerjen v podeželski prostor

Mesta se v Sloveniji širijo skoraj le prostorsko, ne pa tudi prebivalstveno. Največji prebivalstveni pritisk poteka v smeri proti urbaniziranemu podeželju, in sicer v obliki ločenih novih strnjenih stanovanjskih sosesk ter manjših poslovnih con. V tako okolje se priseljuje tudi mestno prebivalstvo. Tako nastaja mozaična suburbanizirana pokrajina s sorazmerno majhnimi gostotami prebivalstva in gosto, obsežno mrežo prometnic, poslovnih površin ter tudi nekaj nadomestnih habitatov. »Tak prostorski razvoj, ki je prostorsko intenziven, potraten in agresiven ter predvsem netrajosten in drag za vzdrževanje, prinaša prednosti predvsem gradbenim podjetjem ter omogoča manipulacije pri lastniških spremembah zemljišč. Mestni način življenja je individualiziran in preusmerjen v življenjski podeželski prostor. Na ta način se mnoga lovišča v širokem zaledju mest močno spreminjajo. Glavna učinkovita sta velik neposredni odvzem kmetijskih in s tem lovni površin, močvirnih območij in tudi območij z vrednimi habitatami. Posamezni poskusi uveljavljanja nadomestnih

habitatov so formalistična, a ne funkcionalna rešitev,« je dejal dr. Jernej Zupančič s Filozofske fakultete v Ljubljani.

Divjad kot možen povzročitelj zoonoz v mestni in primestni krajini

Stiki prostoživečih živali, ki živijo v urbanih območjih, z ljudmi, bodo zaradi vedno večje gostote človeške populacije vse pogostejši. Zato se bo povečala tudi možnost prenosa nekaterih bolezni na človeka; več kot 75 % človeških bolezni je namreč zoonotskega izvora. »Kljub vsemu je prenos bolezni s prostoživečih živali na ljudi razmeroma redek

formacijske tehnologije Univerze na Primorskem. Ugotavljala je, da zaradi obojestranskega prenosa virusov med ljudmi in živalmi ter nagnjenosti nekaterih pogostih vrst kun k poseljevanju urbanih območij obstaja upravičena skrb, da bi lahko urbane vrste prispevale k novim izbruhom ter širjenju virusa.

Trki z divjadjo na cestah in železniških progah

»Trki z večjimi vrstami prostoživečih živali (zlasti s parkljarji in velikimi zvermi) predstavljajo tveganje za varnost udeležencev v cestnem prometu, veliko ekonomsko izgubo in so pomemben dejavnik smrtnosti živalskih populacij. Po letu 2000 je v Sloveniji vsako leto registrirano povozenih (dejansko število je še bistveno večje) med 4.497 (v letu 2020) in 6.721 (v letu 2006) prostoživečih parkljarjev,« je pojasnil dr. Boštjan Pokorny z Visoke šole za varstvo okolja.

Direkcija Republike Slovenije za ceste in infrastrukturo zato vse od leta 2002 izvaja sistematične aktivnosti za preprečevanje trkov z divjadjo; leta 2019 je v sodelovanju z Visoko šolo za varstvo okolja in Gozdarskim inštitutom Slovenije na problematične odseke državnih cest namestila več odvrtačalnih naprav, in sicer: modre odsevnike na 402 odseka v skupni dolžini 418 km in zvočna odvrtačala na 42 odsekov v dolžini 9,7 km. V obdobju 2019/2020 so na opremljenih odsekih cest zaznali pomembno zmanjšanje števila povozenih parkljarjev, predvsem srnjadi. Za to vrsto je bilo na odsekih z modrimi odsevniki povozenih za 20 odstotkov manj osebkov kot v letih pred namestitvijo odvrtačal, na odsekih z zvočnimi odvrtačali pa 27 odstotkov. Pri tem dr. Pokorny opozarja, da so v proučevanem obdobju na zmanjšanje števila trkov pomembno vplivali tudi epidemiološki ukrepi zoper covid-19.

Dr. Samar Al Sayegh Petkovšek z Visoke šole za varstvo

pojav, povezan s človekovim vedenjem in načinom življenja. Hišni ljubljenci, njihovo število v zadnjih desetletjih strmo narašča, pa so pogosto pomemben in spregledan člen pri prenosu bolezni med prostoživečimi živalmi in ljudmi. Pomembno je razumeti, da prostoživeče živali niso krive za pojav zoonotskih bolezni; zanje je kriv človek, ki vstopa v interakcije s prostoživečimi živalmi in s svojimi socialno-ekonomskimi pogoji bivanja neposredno vpliva na izbruh bolezni in ustvarja (ne) ustrezne ukrepe ter odzive,« je pojasnila dr. Diana Žele Vengušt z Veterinarske fakultete UL.

O kunah kot možnem rezervoarju in vektorju koronavirusov v urbani krajini je govorila dr. Elena Bužan s Fakultete za matematiko, naravoslovje in in-

»Vožnja z motornimi vozili v naravnem okolju se povečuje in je izredno moteča in škodljiva za divjad, na primerih iz območja Pohorja in nižinskih loviščih Slovenskih goric,« opozarja Marjan Gselman iz Lovske zveze Maribor. Motorji za kros in terenski avtomobili povzročajo tudi erozijo, uničujejo gozdno podrast, travno rušo in redke ter ogrožene rastline. Učinkovitega nadzora ni, največja težava je, ker ta vozila niso registrirana. Gselman predlaga, da bi učinkoviteje uredili zakonodajo z višjimi kaznimi in možnim zasegom vozila, obvezno registracijo motornih vozil in vzpostavitev evidence vozil ter ureditvijo poligonov na primernih lokacijah.

okolja je povedala, da so trki na avtocestah in železniških progah v Sloveniji podcenjen vir smrtnosti divjad: »Z vidika cestnoprometne varnosti je posebej problematično zahajanje večjih vrst sesalcev na avtoceste, saj so hitrosti vozil tam višje; varen odstrel živali znotraj ograje ni mogoč in ga zaradi dejstva, da gre za nelovno površino, tudi ni mogoče izvesti brez predhodnega dovoljenja ali odločbe pristojnega organa; varno preganjanje in odvzem živali povzročata

velike zastoje v prometu; odvoz kadavrov ni zadovoljivo pravno formalno urejen.«

Po podatkih Slovenskih železnic je bilo na slovenskih železniških progah v petih letih (od 2015 do 2019) povoženih 484 osebkov srnjadi, 182 osebkov jelenjadi, 124 divjih prašičev, 23 rjavih medvedov, šest šakalov in en volk. Največ na leto povoženih osebkov parkljarjev in velikih zveri na kilometer je bilo na odsekih Verd–Logatec in

Preserje–Verd (0,7 osebka/kilometer), Pragersko–Maribor (0,5 osebka/kilometer) ter Maribor–Ožbalt in Poljčane–Pragersko (0,4 osebka/kilometer). Iz podatkov Družbe za avtoceste Republike Slovenije pa je razvidno, da je bil v obdobju treh let (od 2016 do 2019), je povzela dr. Al Sayegh Petkovškova, registriran povoz 479 osebkov srnjadi, 15 osebkov jelenjadi, 24 divjih prašičev, treh rjavih medvedov, treh šakalov, 640 lisic, 307 jazbecev in 116

poljskih zajcev. Največ parkljarjev na kilometer odseka je bilo na letnem nivoju, leta 2019, povoženih na avtocestnih odsekih Bertoki–Koper in Grosuplje–Ivančna Gorica, kjer sta bila povožena približno dva na kilometer; na odsekih Ivančna Gorica–Bič, Logatec–Unec, Divača–Kozina, Škofije–Srmin in Celje–Arja vas pa približno en parkljar na kilometer avtocestnega odseka.

Urša Kmetec

LD Trnovska vas uspešno deluje od leta 1946

Lovska družina (LD) Trnovska vas v Slovenskih goricah, ki deluje pod okriljem Zveze lovskih družin Ptuj - Ormož, je bila ustanovljena davnega leta 1946. Iz zgodovinskih virov je mogoče razbrati, da sta se leta 1948 LD Trnovska vas in LD Destrnik združili. Nato pa so si v obdobju od leta 1950 do leta 1955 tedanji lovci prizadevali za samostojno lovsko družino, kar jim je leta 1955 tudi uspelo in tako so začeli samostojno pot. S pridnim delom in dobrim gospodarjenjem so kupili zemljišče in zgradili lovski dom, ki so ga predali svojemu namenu leta 1978. V tem času so razvili tudi lovski prapor. Med letoma 2001 in 2005 so kupili zemljo, zgradili strelišče in začeli z obnavljanjem lovskega doma.

Vsa leta organiziranega lovstva lovci LD Trnovska vas aktivno delujejo na področju ohranjanja narave in skrbijo za prostoživeče živali. Doslej so LD Trnovska vas vodili naslednji starešine: Franc Pukšič, Jože Vidic, Srečko Zelenik, Vinko Trafela, Janez

Člani LD Trnovska vas

Rojko, Franc Kramberger, Alojz Benko, Franc Sužnik, Alojz Brunčič, Alojz Fekonja, Ernest Vršič, Aleksander Čeh, Marjan Potrč in Janez Rojko. V LD Trnovska vas so zelo znani

po svojih uspehih na področju lovskega strelstva, zato lovski dom krasijo številni pokali z raznih strelskih tekmovanj širom po Sloveniji. Med večje lovske prireditve, ki jih organizirajo, spada

družinsko strelsko tekmovanje v streljanju na glinaste golobe. Lovci LD Trnovska vas so se udeležili tudi Dnevo lovskega strelstva, ki so bili lani v začetku septembra na strelišču Gaj - Pragersko. Sicer pa sami tradicionalno organizirajo tudi Hubertove sv. maše in srečanja z občani. Lansko in delno tudi letošnje delovanje članov LD Trnovska vas je bilo nekoliko okrnjeno zaradi epidemije covid-19.

Leta 2016 so člani LD Trnovska vas pripravili veliko slovesnost ob praznovanju 70. obletnice delovanja lovske družine. Lovci občane redno ozaveščajo, kaj vse je treba storiti za preprečevanje škode, ki jo povzroča divjad na polju, s poudarkom na postavitvi in vzdrževanju zaščitnih ograj okoli posevkov, v vinogradih in sadovnjakih. Sicer pa LD Trnovska vas ni velika lovska družina – šteje 35 članov, ki pa vsi s srcem opravljajo številne naloge v svoji lovski družini.

Bojan Žerdin

Člani se z veseljem udeležujejo skupnih lovov, ki potekajo jeseni in pozimi.

V aprilu, ko so ozeleneli gozdovi in je zacvetelo sadno drevje, ko so nas na sprehodih božali topli sončni žarki, a nas je presenetil tudi sneg, je svoj 70. jubilej v krogu svoje družine praznoval **Miran Milač**, dolgoletni član Lovske družine (LD) Šmarna gora.

Rodil se je 13. aprila 1951 v Zgornjih Pimičah. Po končani osnovni šoli se je leta 1968 izučil za avtomehnika. Do odhoda v Jugoslovansko ljudsko armado in še nekaj časa po vrnitvi domov je bil zaposlen v tovarni Donit Medvode, pozneje pa na Carinarnici v Ljubljani. Leta 1973 je postal samostojni obrtnik, kjer je bil kooperant Iskre. Leta 1975 je začel delovati kot samostojni obrtnik težke gradbene mehanizacije. V zaslužen pokoj je odšel leta 2010.

Mirana sta že kot mladega fanta zelo zanimala narava in življenje v njej. Veliko je hodil po gozdu, opazoval naravo, živali in rastlinje. Oče je bil čebelar, vendar ga čebelarstvo ni pritegnilo tako močno kot narava, lovstvo in divjad. Leta 1979 je bil član lovske družine na Hrvaškem, leta 1982 pa je opravil izpit iz lovske zakonodaje in postal član LD Šmarna gora. Opravil je tudi dodatno izobraževanje za lovovodjo in pregled uplenjene divjadi. V lovsko družino se je včlanil zato, da je lažje udeležan svojih veselje do gojitve in lova divjadi ter svoj prosti čas izkoristil za druženje z lovsкими tovariši.

V svojem dolgoletnem članstvu v LD Šmarna gora je opravljal različne funkcije. Bil je tajnik (1984–1988), član upravnega odbora (1992–1994 in 1994–1996), starešina oziroma predsednik (1993–1994), član disciplinske in izobraževalne komisije ter revirni vodja (1988–1990 in od leta 2013 naprej). Med drugim je bil tudi večkrat uspešen mentor mladim lovcem. Miran je bil kot obrtnik težke mehanizacije pri vseh akcijah pri lovski družini na dvorišču ali parkirišču vedno prisoten s svojimi stroji, kot so tovornjaki, valjarji in bagri. Tako je bil aktiven pri dozidavi lovske kočice, letne lope in hladilnice za divjad. Lani je bil eden izmed glavnih organizatorjev pri prekrivanju strehe na lovski koči. Skupaj z lovsкими tovariši je naredil tudi veliko samostojnih visokih prež, krmišč za srnjad, muflone in fazane ter popravil veliko starih prež.

Miran je zagotovo eden izmed bolj aktivnih upokojencev, ki veliko svojega prostega časa, ki ga kot uspešen obrtnik sicer ni imel veliko, nameni za lovsko udejstvovanje. Predvsem pa veliko časa preživi v gozdu, kjer opazuje naravo in skrbi za lovske naprave.

Doslej je prejel različna odlikovanja. Ob okroglih obletnicah lovske družine je prejel vsa družinska priznanja, od Lovske zveze Slovenije pa je prejel še znak za lovske zasluge (1996), zlati znak za lovske zasluge (2013) in jubilejni znak za 40 let članstva v lovski organizaciji.

Šmarnogorski lovci smo ponosni, da imamo v svoji vrstah nekoga, ki nam ob velikih akcijah nesebično priskoči na pomoč in ki je kljub zavidljivi starosti še vedno aktiven in poln zagona. Želimo mu, da bi mu zdravje še naprej služilo in bo še naprej lahko redno in vestno vsak dan osvajal vrh Šmarne gore. Vsekakor bi sam pove-

dal, da so šmarnogorski gozdovi še vedno najboljši zgodaj zjutraj, ko se ob prvih sončnih žarkih prebujajo narava.

Miran, naj te lovske dogodivščine v naši zeleni bratovščini še naprej ohranjajo tako aktivnega in ostani tesno povezan z naravo in življenjem v njej.

LD Šmarna gora – B. F.

Branko Košorog, dolgoletni član Lovske družine (LD) Banja Loka - Kostel, se je rodil 26. aprila 1936 in je aprila 2021 praznoval svoj 85. rojstni dan.

Član LD Banja Loka - Kostel je že polnih 48 let. V lovsko družino je kot pripravnik vstopil leta 1973, leto pozneje pa je po opravljenem lovskem izpitu postal njen polnopravni član.

Brankova lovska kariera je izredno pestra, podatki o njegovem delovanju pa pričajo o njegovem vestnem, marljivem in izredno aktivnem delu v lovski družini in Zvezi lovskih družin (ZLD) Kočevje. Branko je nedvomno član lovske družine z najdaljšo in zavidljivo dobo opravljanja najodgovornejših funkcij, saj je blagajnik in s tem tudi predsednik finančne komisije že dolgih 30 let (1987–1990 in 1995–2021). Poleg blagajniške funkcije je bil predsednik kinološke komisije (1993–1995), iz česar izhaja, da je skoraj neprekinjeno član upravnega odbora že 33 let.

Poleg odgovornih funkcij v lovski družini je Branko izredno aktiven tudi v ZLD Kočevje, kjer je že od leta 2010 član upravnega odbora območne lovske zveze in predsednik finančno-gospodarske komisije.

Za svoje vestno in prizadevno delo je bil večkrat odlikovan: prejel je znak za lovske zasluge, družinsko priznanje, red za lovske zasluge III. stopnje, red za lovske zasluge II. stopnje, priznanje območne lovske zveze III (bronasta plaketa ZLD Kočevje) in jubilejni znak za 40 let članstva v lovski družini.

Zaradi izjemnega prispevka k delovanju LD Banja Loka - Kostel in ZLD Kočevje je bil leta 2018 imenovan za častnega člana Lovske družine Banja Loka - Kostel.

Branko je v lovski družini in širše izredno spoštovan človek. Poleg vseh obveznosti, ki mu jih nalagajo odgovorne funkcije v lovski družini in ZLD Kočevje, je prav neverjetno aktiven v svojem lovskem in zasebnem življenju. Kljub bremenu let se še vedno aktivno posveča športnorekreativnim aktivnostim, kot so kolezarjenje, tek na smučeh in plavanje, v lovski družini pa se udeležuje vsake delovne akcije ne glede na težavnost in zahtevnost terena ter dela, vsake aktivnosti pa se loti z zavidljivo vnemo in energijo. Odlikujejo ga delavna, mirna osebnost, predanost lovskim tovarišem in lovski družini ter odkrita želja po družabnosti, zaradi česar je nepogrešljiv član pri vseh delovnih in družabnih srečanjih.

Spoštovani Branko, člani LD Banja Loka - Kostel smo ponosni, da si naš lovski tovariš. Ob tvojem jubileju ti želimo veliko zdravja in zadovoljstva ter se ti zahvaljujemo za vse, kar si doslej storil za nas in našo lovsko družino.

LD Banja Loka - Kostel – M. K.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

95 let

Milan Fratnik, LD Planota

90 let

Alojz Golčnik, LD Zagorje
Alojzij Mertelj, LD Kranjska Gora
Peter Vrčič, LD Leskovec v Halozah
Ivan Zavadlav, LD Trstelj Kostanjevica

85 let

Alojzij Benedičič, LD Poljane
Anton Bogataj, LD Poljane
Peter Erjavec, LD Jelenk
Anton Hajdarovič, LD Velike Lašče
Peter Ješelnik, LD Kočevje
Anton Jurič, LD Sveta Marjeta niže Ptuja
Jože Alojz Kvartič, LD Velenje
Janez Pavec, LD Radeče
Jožef Petek, LD Pernica
Bogomil Raspel, LD Porezen
Peter Robar, LD Boštanj
Janez Smole, LD Logatec
Ivan Suhorepec, LD Črnomelj
Štefan Štern, LD Peca - Mežica
Anton Tič, LD Moravče

80 let

Vinko Bele, LD Škocjan
Stanislav Čelhar, LD Pivka
Anton Ladislav Čelik, LD Porezen
Alojz Čermelj, LD Bukovje
Franc Čopi, LD Čezsoča
Alojz Furek, LD Jože Lacko - Ptuj
Janez Galič, LD Dobovec
Jožef Gregorič, LD Struge na Dolenjskem
Adolf Hojnik, LD Podgorje
Ivan Horvat, LD Bogojina
Vladimir Jenček, LD Tabor Zagorje
Tomaž Kogej, LD Martin Krpan Bloke
Peter Kosec, LD Vodice
Stanislav Kovačič, LD Dole pri Litiji
Willibald Krušnik, LD Domžale
Ciril Leben, LD Bresnica - Podgorci
Anton Legat, LD Strunjan
Vincenc Maurer, LD Begunjščica
Anton Rakovec, LD Selca
Milan Rankovič, LD Hrastnik
Avguštin Tivadar, LD Radenci
Antonija Verhovnik, LD Zeleni vrh Vuzenica
Ivan Vidmar, LD Prestranek

75 let

Franc Barbič, LD Krško
Janez Berčič, LD Jošt Kranj
Peter Bijol, LD Zeleni vrh Vuzenica
Ivan Bogovič, LD Pernica
Viljem Brečko, LD Laško
Ivan Metod Brešan, LD Volče
Vid Cizerle, LD Krško
Ladislav Ferincek, LD Dobrepolje
Albin Jasnič, LD Sabotin
Ivan Jereb, LD Porezen
Martin Jerina, LD Tabor Sežana
Dušan Jerkovič, LD Suha krajina
Stanislav Kajič, LD Radeče
Stanislav Boris Kapelj, LD Tabor Zagorje
Franc Kuhar, LD Murska Sobota
Franc Kumer, LD Grmada Celje
Peter Kuzma, LD Sinji Vrh
Boris Mraž, LD Gorica
Anton Mihelač, LD Jelovica - Ribno
Maksimilijan Mohorič, LD Krekovše
Alojz Molka, LD Litija

Janez Murovec, LD Dole nad Idrjio
Tomislav Zvonko Obersnel, LD Poljskava
Medard Plesnik, LD Solčava
Peter Podjed, LD Luče
Svetozar Ralič, LD Polšnik
Ferdinand Skale, LD Handil Dobje
Anton Šeškar, LD Rakitna
Vlado Šmerc, LD Rečica pri Laškem
Marjan Štefančič, LD Grmada Celje
Slavčo Tošev, LD Gorica
Mirko Turner, LD Smartno na Pohorju
Dušan Udovič, LD Rižana
Franc Vodopivec, LD Čaven
Bogdan Volarič, LD Kobarid
Ludovik Žunko, LD Gaj nad Mariborom

70 let

Franci Boštjančič, LD Taborska jama
Ivan Čej, LD Paljevo
Franc Cerkvnik, LD Dobrova
Anton Česnik, LD Mala gora
Sašo Denič, LD Bled
Ivan Fišer, LD Dravinja - Majšperk
Branko Gregorič, LD Istra Gradišče
Franc Gselman, LD Rače
Jože Hafner, LD Podbrdo
Jože Hanov, LD Adlešiči
Maks Hlebič, LD Gaj Nad Mariborom
Milan st. Jakob, LD Vitanje
Franc Jaksetič, LD Zemon
Ivan Jančar, LD Dolce - Komen
Dušan Jaunik, LD Ruše
Ivo Karlovčec, LD Ljutomer
Franc Kešpret, LD Smrekovec Šoštanj
Boris Kocjan, LD Tabor Sežana
Ivan Kogelnik, LD Koprivna - Topla
Franc Kolman, LD Ivanjkovci
Marjan Košuta, LD Lijak
Jože ml. Kovač, LD Gornje Jezero
Marjan Kužner, LD Fram
Dušan Lozar, LD Sevnica
Zlatko Martini, LD Slovenska Bistrica
Alojz Milinar, LD Luče
Franc Nared, LD Begunje
Slavko Ogulin, LD Mirna Peč
Alojz Pahor, LD Gorica
Alojz Pangos, LD Dolce - Komen
Anton Panzi, LD Bukovje - Otiški Vrh
Bruno Pavlica, LD Štanjel
Zvone Pavlin, LD Dobova
Vladimir Pavšič, LD Otavnik
Alojz Prednik, LD Podgorje
Marjan Primožič, LD Zemon
Franc Ramšak, LD Hrastnik
Vid Rozman, LD Motnik - Špitalič
Ludvik Rudolf, LD Mala Nedelja
Milan Smrzlič, LD Domžale
Branko Sovre, LD Trbovlje
Janez Šubelj, LD Pugled
Dušan Šuler, LD Kapele
Peter Tevž, LD Grosuplje
Franc Tomanič, LD Mala Nedelja
Anton Tomažič, LD Kozlek
Danilo Viler, LD Šmarje
Slavko Vodušek, LD Rogatec
Branko Vrhovski, LD Šmarje pri Jelšah
Vladimir Vučajnk, LD Dobova
Jožica Zalar, LD Padež
Slavko Zupan, LD Prestranek
Alojz Zupančič, LD Čemšenik
Jožef Žužek, LD Tabor Zagorje

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

*Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema Lisjak

Kako prelističiti korono? 😊

*Veter zavija, drobno sneži,
staro lisico boljko kosti.
Pa se presede, pihne v ognjišče,
svoje debele pletilke poišče ...*

*(Anja Štefan:
Iz Pesmi o stari lisici)*

Pod okriljem **Lovske zveze (LZ) Maribor** deluje tudi Komisija za delo z mladimi. Vsako leto organiziramo lovske taborne, lovske delavnice ter obiske vrtcev in šol, da bi predstavili lovstvo na drugačen način, primeren za predšolske otroke in šolsko mladino.

Lani in letos izobraževanje na takšen način zaradi epidemije covid-19 ni bilo mogoče. Na LZ Maribor smo se zato dogovorili, da v obstoječi situaciji pripravimo program predstavitve lovstva na digitalen način. V programu PowerPoint smo izdelali predstavitve z naslovi: *Kdo so lovci, Kaj počnejo lovci in Divjad.*

Povezali smo se z osnovnimi šolami in vrtci na območju LZ Maribor. Med prvimi je zanimanje pokazal **Vrtec Ribnica na Pohorju**, ki sicer pri predstavitvi lovstva vsako leto sodeluje z

Foto: Arhiv Lovske zveze Maribor

Otroci so izdelali zvite lisičke, ki so jih tudi razstavili.

Lovsko družino Janžev Vrh. Z velikim veseljem smo se odzvali in jim posredovali gradivo.

Vzgojiteljici **Alenka Urnaut** in **Špela Hrastnik** sta s pomočjo

gradiva, ki smo ga pripravili na LZ Maribor, otrokom predstavili lovske vsebine. Povedali sta, da so bile predstavitve zelo poučne in zanimive, saj so bile odlično pripravljene za njihovo starost. Otroci so z veliko vnemo in zanimanjem sodelovali pri predstavitvi. Po ogledu predstavitev s slikovnim materialom in pogovoru je sledilo še likovno ustvarjanje. Otroci so izdelali zvite lisičke, ki so jih tudi razstavili, tisti, ki jih ni bilo v vrtcu, pa so prejeli gradivo prek spleta, tako da so si

lahko predstavitve pogledali doma s pomočjo staršev.

Na LZ Maribor menimo, da je to odličen primer, kako je mogoče otrokom predstaviti delo lovcev tudi v času, ko ni mogoč osebni stik. Vsi že komaj čakamo, da mine to krizno obdobje. Vendar pa smo dobili potrditev, da če ni mogoče drugače, so tudi takšni načini, s katerimi si lahko pomagamo v tej situaciji in ne sedimo križem rok.

*Za Lovsko zvezo Maribor
M. G.*

Foto: Arhiv Lovske zveze Maribor

Vzgojiteljici Alenka Urnaut (na fotografiji) in Špela Hrastnik sta s pomočjo gradiva, ki smo ga pripravili na LZ Maribor, otrokom predstavili lovske vsebine. Povedali sta, da so bile predstavitve zelo poučne in zanimive, saj so bile odlično pripravljene za njihovo starost.

Narisal: Vital Šuligoj

DIVJI KUNEC (*Oryctolagus cuniculus*)

PREVERI SVOJE ZNANJE.

Ali divji kunec živi v Sloveniji?

- a) Da, v Sloveniji je precej pogost.
- b) Ne, v Sloveniji ga ni, živi pa na nekaterih hrvaških otokih.

Na kateri celini se je še posebej namnožil?

- a) Na Antarktiki.
- b) V Avstraliji.

Kakšna tla ima najraje?

- a) Lahka, večinoma peščena tla, kjer si lahko enostavno koplje rove.
- b) Trda tla, ki so zanj velik izziv za kopanje rogov.

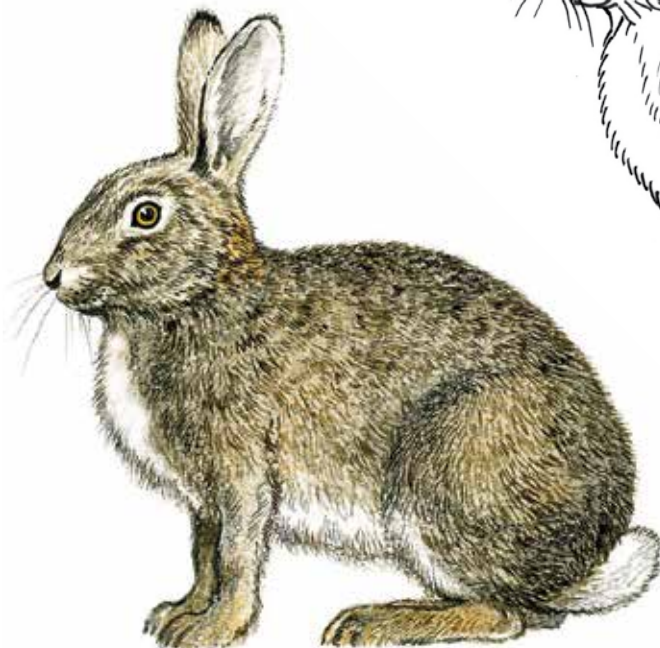
Kako se razlikuje divji kunec od poljskega zajca?

- a) Divji kunec je znatno manjši in lažji od poljskega zajca. Uhlji so krajši.
- b) Divji kunec je znatno večji in težji od poljskega zajca. Uhlji so daljši.

Ali je res, da divji zajci jedo tudi lastne mehke iztrebke?

- a) Res je. Na tak način naj bi dobili del vitaminov in beljakovin, ki se pri normalni prebavi izločijo neizkoriščeni.
- b) Ni res. Takega pojava v živalskem svetu ne poznamo.

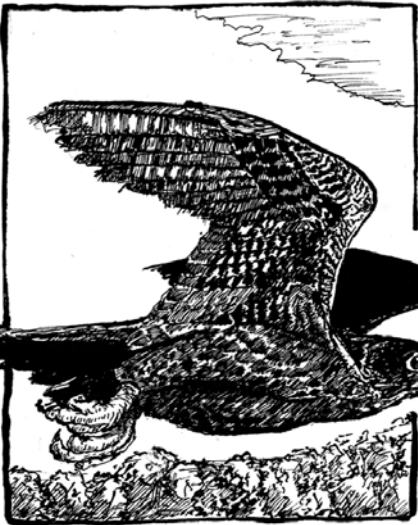
POBARVAJ ME.

Pravilni odgovori: b, b, a, b, a, a

SPOZNAJ ME.

LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE

Narisal: Martin Fujan

ZVUAČEN ZAHRTNEŽ, INTRIGANT		GUMIJASTA PREVLEKA ZA PENIS	LJUBITELJ DOMAČEGA KRAJA	STARO-ŽIDOVSKI VLADAR	NAŠ PISATELJ (JANI)	IGRALKA BAXTER	JEDRSKA PEČ	
FLOSAR	1							SREDNJE-VEŠKI KRANJ
LJUDSKO IME ZA JANUAR								10
APOTEKAR	8							
KIRURŠKA IGLA				DIRKAČ ROSBERG TUJE M. IME (IZ DANIE)				
KRAVJI MLADIČ			5		KRIŽANKE SO ANTI-SKLEROTIK	TITAN ZVEZNA DRŽAVA MEHIKE		
CUNJA					INSTINKT KRAJ NA PAŠMANJU			
PUŠTOLOV-SČINA LESEN POD								
STANJE ZEMLJE PO ODJUGI	ZASLUŽEK PRI VEZAVI DENARIJA	SLOVENSKI VOJSKO-VODJA (RUDOLF)	KOLIČINA ZDRAVILA	LETNI KOLEDAR FR. REŽISER (JULES)			3	JUNAK ROMANA I. PREGLIJA (PLEBANUS) AM. IGRALEC IN PLESALEC (FRED)
NIZKA OMARA S PREDALU			4		STRIPOVSKI JUNAK MIKIJUA MUSTRA			
AFRIŠKI PTIČ, VRSTA ŠKORCA					RIMSKA 2 ELEKTRIN BRAT	OSREDNJI PROSTOR GRŠKEGA TEMPLJA		
KRAJ V BLIŽINI KRANJA						TRSKA	SRBSKA LETALSKA DRUŽBA KRANJ	
TOALETNA TORBICA		6			J. AMERIŠKI INDIJANCI NAJVIŠJA TOČKA			
BRUŠENJE REZILA	2					DRUŽINA VEČJIH PTIČ KOBALT		
HOLANDSKI SLIKAR 17. STOL (JANI)					MIŠIČAST ORGAN V PRSNI VOTLINI	9	ZEMELJSKA SMOLA	
ANGLEŠKA GLASBENA ZALOŽBA (IZ KRTI)				SESTAVIL JOŽE PETELIN	STARO-GERMANSKI BOG, DONAR		ARISTOFANOVA KOMEDIJA	7

Črke z oštevilčenih polj prenesite na spodnje številke. Tu boste prebrali končno rešitev križanke.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Sudoku (japonsko 数独: sūdoku) je logična uganika, katere cilj je zapolniti kvadratno mrežo, po navadi velikosti 9×9 , s števíli od 1 do 9. Vsako število se lahko pojavi točno enkrat v vsakem stolpcu, vsaki vrstici in vsakem manjšem kvadratu, velikosti 3×3 . V mreži so nekatere številke že vpisane. Za rešitev uganke je potreben logičen razmislek in malo potrpežljivosti, pri težjih pa tudi nekoliko kombinatorike oziroma poskušanja in vračanja.

5 6 1 5 4 7 8 2 9
5 2 7 9 1 8 4 3 6
9 8 4 2 6 3 5 1 7
8 7 3 4 2 1 6 9 5
2 9 6 8 5 4 7 4 1
1 4 5 7 9 6 2 8 3
E T Z 6 5 4 9 7 8
7 5 9 1 8 2 3 6 4
4 6 8 3 7 9 1 2 5

	5							4
4	9	3		8				5 7
	7		4			2		
3		2	9		7			
				3				
			1		4	3		8
		5			2		8	
9	3			1		7	2	5
6							3	

Rešitev križanke:

ESOROHJLHFKLIRL
ERLERSRCE NLEESLS
INAVRVELVLEFRSON
NFKUNVTLIKUNVNES
PJMVKOVLKSKOFRIM
OBADAR IINAVSOBRAD
KOMODATRDONJAKOM
PRAFKAVPRAFKAV
KRAVJMLADIC
LITELITELITELITEL
EKEKESAVESAVESAV
RKRNRVTEKARNVTEK
PSSINCPSSINCPSSIN
SPLAVARSPLAVARS

Foto: Olan Naglost

Mednarodna lovska salamijada

V osrčju znamenite vinske gorice Gadova Peč ob vznožju Gorjancev, kjer domuje prvovrsten cviček, je konec aprila potekalo prvo mednarodno ocenjevanje suhomesnatih izdelkov (salam) iz divjačine. Pobudnik te zelo odmevne zgodbe je **Ivan Urbanč** iz Vinogradniškega turističnega in kulturnega društva Gadova Peč, lovec in vinogradnik, ki se je organizacije tega ocenjevanja lotil skupaj s predsednikom Društva salamarjev Slovenije **Mirjamom Kulovcem**, tudi lovcem in dolgoletnim direktorjem podjetja Kolpa iz Metlike. Pri tehnični izvedbi ocenjevanja sta pomagali tudi

Društvo salamarjev Sevnica in Društvo Zlatna šajba iz hrvaškega Samoborja.

Na ocenjevanje je prispelo kar 57 salam, in to kar iz štirih držav:

pritiklinami rasti in zrasti v odmevno mednarodno turistično zgodbo. Tovrstno ambicijo lahko prepoznamo tudi v ustanavljanju **Društva ljubiteljev lovske ku-**

Foto: Stane Omerzel

Strokovna komisija z razstavljenimi salamami

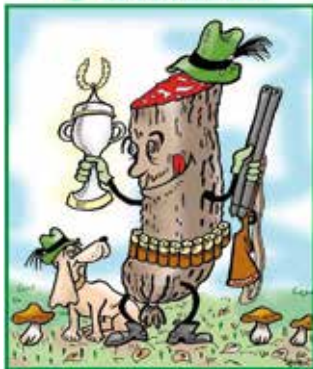

Foto: Stane Omerzel

Pahljača narezanih in ocenjenih salam

linarike. To pomeni, da lahko v Gadovi Peči že prihodnje leto pričakujemo novo »zgodbo o

1. MEDNARODNA LOVSKA SALAMIJADA

Vir: Organizatorji dogodka

GADOVA PEČ, SLOVENIJA 27.04.2021
 Karikatura kot zaščitni znak I. Mednarodnega ocenjevanja lovskih salam izpod peresa **Branke Babiča**

Slovenije, Hrvaške, Avstrije in Srbije. Število prispelih vzorcev je pozitivno presenetilo organizatorje, saj so sprva računali zgolj na kakšnih 20 vzorcev. Dvom je razumljiv, če imamo pred očmi dejstvo, da gre za prvo ocenjevanje, na katerega številna lovska srenja iz domovine in tujine ni bila pripravljena. Očitno pa je, da je svoje storila reklama oziroma povabilo k ocenjevanju v aprilski številki Lovca in »ljudski« glas, ki se je širil od lovca do lovca. Ne glede na vse to lahko ugotovimo, da je ideja o lovski salamijadi padla na plodna tla. Gre torej za nastavek prireditve, ki utegne v kombinaciji z drugimi

Foto: Stane Omerzel

Ivan Urbanč, pobudnik in organizator I. Mednarodnega ocenjevanja lovskih salam

uspehu«, kar pa ni pomembno samo za organizatorje iz Gadove Peči in slovenske salamarje, temveč tudi za **Lovsko zvezo Slovenije (LZS)**, ki bi s to prireditvijo dodatno obogatila pestro pahljačo svojega delovanja ter predvsem v medijskem pogledu povečala svoj pomen in ugled v domači in tudi javnosti. Logičen korak vodstva LZS bi torej bil, da LZS umesti med soorganizatorje ali vsaj pokrovitelje tega dogodka in si tako zagotovi svoje mesto pod soncem v utrjevanju ugleda

slovenske kulinarike in razvoja slovenskega turizma nasploh. Priložnost torej, ki je ne bi smeli zamuditi, saj ne gre pozabiti, da je kulinarika pomemben del narodove kulture nasploh.

Šestčlanska strokovna komisija je v zidnici Ivana Urbanča in **Zdenke Mirtek** ocenila 57 salam. Podelila je deset velikih zlatih medalj, 27 zlatih in 20 srebrnih. Najvišjo oceno (51,6 točke od možnih 60) je prejela salama **Davidaj Fajnika** iz Škofje Gore (Občina Podčetr-

tek), drugo mesto si delita salami (50,4 točke) **Davidaj Fajnika** in **Andreja Košmrlja** iz Malega Slatnika (Občina Novo mesto), četrto mesto je s svojo salamo (50 točk) osvojil **Franc Polovič** iz Sel (Občina Brežice), peta pa je bila salama (49,7 točke) **Alfonza Komatarja** iz Cerkelj ob Krki (Občina Brežice). Med salamami iz tujine je bila najboljša salama (48,3 točke) **Miljenka Strahiniča** iz žumberških Radatovičev (Občina Ozalj na Hrvaškem). Vse rezul-

tate si lahko ogledate na www.gadovapec.eu.

Komisija je bila enotna, da je imela pred seboj zelo kakovostne izdelke, najbolje pa je ocenila salame z največ divjačinskega mesa. Udeleženci ocenjevanja bodo prejeli zaslužena priznanja in poskusili najbolje ocenjene salame na podelitvi v Gadovi Peči, takoj ko bodo protikoronski ukrepi to dopuščali, o čemer bodo skupaj s povabljenimi gosti pravočasno obveščeni.

Ivo Kuljaj

Rogljji starih gamsjih kozlov s Kozjaka

Nobena divjad ne pride domov pred udoben naslonjač, ampak se mora lovec na lov odpraviti v lovišče ... Znova in znova. Vsi tisti lovci bolj vztrajne in potrpežljive narave so na koncu mnogokrat nagrajani z izjemnim plenom, ki pozneje drugim lovcem buri takšno in drugačno lovsko domišljijo. V lovni sezoni 2020 sta napisano potrdila dva uplenitelja s Kozjaka, in sicer **Boris Hartman** iz Lovske družine (LD) Kapla in **Jože Maček** iz sosednje LD Vurmat. Oba lovca je bila dana uplenitev posebnih, starih gamsjih kozlov.

Vodja revirja 11 – Švorankovo – iz LD Kapla **Bogdan Turner** je enega od omenjenih kozlov videl in ga poskušal upleniti, a se nekateri dejavniki lova niso poravnali in tako se mu je kozel izmuznil. Dovolilnico za odstrel kozla je imel tudi Hartman, zato je Turner o lovu na gamsa spregovoril tudi z njim. Gamsa je Hartmanu opisal, mu povedal, v katerem predelu se giblje, in mu predlagal, da bi se v lovu nanj preizkusila oba. V predelu lovišča Zgornji Kumpož sta se podala nekajkrat, a je bila naposled 21. avgusta 2020 dopoldne **Dianina** darežljivost na Hartmanovi strani. On je namreč iskanega kozla tudi lovsko pravično uplenil, o čemer smo poročali že v aprilski številki *Lovca* na strani 206.

Gams je bil težak 18 kg in ocenjen na zavidljivih 20 let starosti. Po telesu so bili že vidni znaki zmanjševanja telesne mase in po obarvanosti dlake je bil skoraj ves bel. Četudi se ne bi srečal z lovčevim kroglo, bi bilo po vsej

Rogljji 20 let starega gamsjega kozla

verjetnosti to zanj zadnje poletje. Z vsem spoštovanjem do njegove starosti se porajajo vprašanja, koliko lovcem je v dvajsetih letih življenja pri opazovanju polepšal dan, kam se je zatekel, ko je divjal po lovišču močan veter, ki je podrl toliko dreves, in ali je bil kdaj v Sloveniji uplenjen še starejši gamsji kozel ali pa je ta iz LD Kapla doslej najstarejši?

Mačku iz LD Vurmat, mnogim znanemu kot Škofov Jože, pa je bila v letu 2020 dodeljena dovolilnica uplenitve gamsjega kozla brez starostne omejitve. Maček je v omenjeni lovski družini član že vse od leta 1973. V tem času

Netipično razviti rogljji 13-letnega gamsjega kozla

je uplenil kar nekaj gamsov različnih starostnih razredov obeh spolov. Predel lovišča, v katerem so gamsi, je dokaj blizu njegovi kmetiji na Vurmatu in tako mu je lov na to plemenito divjad precej blizu. Kot je dejal, jemlje lov na gamsa kot lov za svojo dušo in veseli se ga ob vsaki dodeljeni dovolilnici. Z lovom je vedno začel že v avgustu, umirjeno, brez

hitenja, in mnogokrat se je njegov lov končal le pri opazovanju. Tudi 10. septembra 2020 se je v vsej umirjenosti odpravil na lov za gamsi. Tako kot že nekajkrat poprej se je tudi tistega popoldneva odpravil na lovsko prežo pri Grilu, da bi se naučil miru v naravi in opazovanja gamsov. Kar nekaj časa je bil že zlit z okolico, ko je okoli sedme ure zvečer, še v popolni svetlobi, zagledal gamsa. Razmišljal je, da bo ostalo le pri opazovanju. Po temeljitem ogledu skozi daljnogled pa si je premislil in se odločil za uplenitev. Upleni je svojega najstarejšega gamsjega kozla, starega trinajst let, neuradno ocenjenega s 85,67 CIC-točke in vsekakor z edinstveno razvitema rogljema. Na svoji lovski poti je uplenil že nekaj starejših gamsjih koz, a kozla v takšni starosti šele v svojem 48. letu delovanja v lovski organizaciji.

Oba uplenitelja sta uplenila prav posebna gamsja kozla v zavidljivih letih, po lovski trofeji nekaj neponovljivega, izrednega. Kot mnogi pred menoj jima še enkrat izrekam iskren in krepak lovski blagor ter dober pogled tudi v prihodnje.

Lovski trofeji na fotografijah sta pokazateljici zdrave populacije gamsa na Kozjaku. 20 in 13 let ... Neprecenljiva vrednost za lovišče ob zavedanju pomena takšne starostne strukture pri naših gamsih.

Marko Richter - Zeleni

Siromašenje življenjskega okolja za poljsko divjad ob Ščavnici

V *Lovcu* smo zadnja leta veliko poročali o slabšanju naravnih razmer za ohranitev male poljske divjadi. Očitno se negativni trendi nadaljujejo in tudi letošnja pomlad so marsikje v Slovenskih goricah

gorele redke naravne remize, meje in grmišča. Pohlep po zemlji je očitno vse večji, mnogi kmetje se bojijo, da bodo zaradi sence, ki jo delajo drevesa in grmovje, prikrajšani za pridelek.

Posebno zanimivo zgodbo nam je povedal dolgoletni lovec iz Lovske družine (LD) Sveta Ana **Marjan Merklin**. V njegovem revirju Bačkova, v lovišču **LD Sveta Ana**, ki meji na sosednjo

LD Benedikt, je imel več kot trideset let manjšo remizico s krmiščem za fazane, za katero je zgledno skrbel. Nekega aprilskega jutra, ko je šel na obhod po revirju, pa ni mogel verjeti očem. Remiza je bila posekana, krmišče za fazane uničeno, nekdanja remiza pa globoko preorana. Od nje ni ostalo dobesedno ničesar. »Lovec v LD Sveta Ana sem že 38 let. Redno skrbim za krmišča za srne

in fazane, redno jih tudi zalagam. Fazani so že prava redkost in zato sem zelo pozoren na njih. Ob reki Ščavnici, ki je zaščiten, je še grmovje in redki še preživijo. Nekateri kmetje še pustijo kakšno remizo. Lovska družina je celo kupila umetni gnoj, ki sem ga peljal h kmetu, da je pustil malo trave ob remizi. Nekaj let nazaj pa je kmet to travo meni nič tebi nič požgal, uničil moje krmišče in

seveda gnezdišče fazanov. Države to očitno nič ne skrbi, ker kmet na svojem zemljišču lahko po mili volje počne, kar se mu zljubi. Letos pa sem še bolj presenečen, da ne rečem žalosten, saj je kmet, ki je član sosednje LD Benedikt in ima v najemu zemljišče na območju Zg. Ščavnice, v mojem lovskem revirju Bačkova povsem uničil naravno remizo s krmiščem. Že kot pripravnik sem leta 1983 tam izdelal krmišče skupaj z mentorjem. Od takrat sem ga zalagal in prosil kmete, da so pustili ta majhen košček sveta za divje živali. Žal je zdaj to samo še zgodovina. Žalosten, razočaran in hkrati ogorčen pa sem toliko bolj, ker je to storil lovec, član zelene bratovščine, od katerega tega res ne bi pričakoval. Očitno imamo v naših vrstah tudi takšne člane, ki ne spoštujejo

Foto: Marjan Toš

Lovec Marjan Merklin iz LD Sv. Ana: »Reka Ščavnica bo kmalu mrtva reka!«

ničesar. Vsaj vprašal bi me lahko. Kdor uničuje naravo in v njej živa bitja, uničuje samega sebe. Razumem, da država skrbi, da se ne bi pokrajina zaraščala in da je pridelek manjši, če je grmovje v bližini njiv in nanje meče senco. To je iz trte zvito, izgovor brez argumentov. Kaj pa divje živali?« se je razočaran spraševal lovec Merklin med našim obiskom v revirju Bačkova.

Primer, ki še zdaleč ni osamljen, saj so podobne zgodbe pripovedovali tudi lovci iz **LD Radenci, LD Videm ob Ščavnici in LD Dobrava v Slovenskih goricah**. Povsod je tudi to pomlad na veliko padalo prepotrebno zavetje za malo divjad. Očitno je po Pesniški dolini, ki je v glavnem pusta in prazna, zadnja leta veliko bolj na udaru Ščavniška dolina.

Marjan Toš

Pri nas po krvni sledi

Nekje sem prebral, da je lov s psi božanska iznajdba **Apolona** in **Artemide**, s katero sta počastila **Hirona**¹, boga z bolečine lajšajočo roko², ki se je odlikoval po dobroti, pobožnosti in modrosti.

V januarju, ko je sneg že kopnel, smo se člani naše lovske družine napotili tja, kjer so bile sveže sledi divjih prašičev. Za lov smo se dogovorili v popoldanskem času, ko se je sonce že spuščalo proti najvišjemu hribu v našem lovišču in zapuščalo polja, gozdove, reki Savo in Savinjo. Od vrha Velikega Kozja je potegnil rahel veter in v golih bukovih krošnjah je skrivnostno šepetalo. V daljavi so zakrakale vrane. Nekatere ptice pevke so v poznem zimskem popoldnevu že pele in tako naznanjale, da se zima poslavlja. Napovedovala sta se lepo popoldne in jasna noč.

Zbrana družba lovskih tovarišev je bila pestra. Vreme je bilo dokaj hladno, zato so nekateri lovci ostali doma. Ko smo se pozdravili in dogovorili o poteku lova, smo jo mahnil v Briše. **Hero** in **Peter**, izkušena lovca, sta vodila skupino lovcev na stojišča. V mehkem snegu je bilo nemogoče zanesljivo

¹ Apolon, Artemida, Hiron – starogrška božanstva, povezana z lovom. Apolon je tudi starogrški bog lokostrelstva, njegova sestra (dvojčica) Artemida je boginja lova, živali, narave ... Upodabljali so jo z lokom in puščico v roki, spremljal jo je tudi lovski pes. Tudi Hiron je imel rad lov, hkrati pa je imel moč, da je zdravil z rokami.

prepoznati sledi. Nekateri strelci v zgornjem delu lovišča so izbrali stojišča ob drevesih z nizkimi vejami. **Zvone** je bil blizu mojega stojišča. V naravi še nikoli ni videl divjega prašiča.

V daljavi se je slišal lajež lovskih psov, proti Zvonetu je bežal ščetinar. Zvone se je stisnil k debelu, najraje bi splezal na drevo, pa ga je divji prašič zagledal. Delno se je obrnil proti meni in Zvonetu pokazal celo levo plat. Odjeknil je strel in prašič je padel na bok. Takoj se je postavil na noge in bežal naprej. Drugega Zvonetovega strela ni bilo, slišal se je samo klik in še enkrat klik. Pa ni bila napaka v puški. V snegu pa so bile kapljice krvi.

Na zbornem mestu je Hero poskrbel za razvedrilo in okrepcilo. Nato je predlagal, da je treba poklicati nekoga, ki je večš iskanja po krvnem sledu. Odločil se je za **Janeza Pernata**, ki je dejal, da bo prišel naslednje jutro ob sedmih.

Janez Pernat, eden od začetnikov organiziranega iskanja ranjene divjadi v lovskih vrstah Slovenije, je leta 1983 v glasilu *Lovec* napisal veliko svojih izkušenj in lovskim tovarišem predstavil delo po krvni sledi. Predvsem je bila zanimiva izbira njegovih psov.

Drugi dan se je vreme poslabšalo; rahlo je snežilo.

Malo pred osmo je prispele Janez. Na sedežih terenskega vozila sta čakala preizkušena psa krvosledca. Na nastrelu smo našli kri. Iskali smo v bližnji okolici, vendar brez uspeha. Janez naju je optal s svežo vodo in odpravili smo se za **Capijem**. Ker poznam

lovišče, sem že vnaprej vedel, da bomo iskali po gostemu grmovju. Pričakoval sem, da bo ranjeni divji prašič tam. Da bomo sledili navpično v hrib, pa tudi pomislil nisem. Janez je naju z Zvonetom prepričeval, da merjasca ni v tistem predelu in da je prašič verjetno poškodovan po glavi. Capi je ovohal kri, potegnil po pobočju navpično navzdol proti mlademu smrečju. Počasi smo se obrnili in spet lezli v kamnito strmino. Kar hitro so se nam kosti razmigale in šlo je kot po maslu. Znašli smo

Džonija, sem imel na povodcu jaz, z navodilom, da ga bom takoj spustil v pomoč, ko bomo slišali lajati Capija. Malo smo počivali, vodo sta najprej dobila psa, potem pa mi. Dan se je nagibal že v zadnjo četrtino, zato je Janez predlagal, da zaključimo iskanje, kajti merjasec se je vztrajno odmikal pred nami. Verjetno je bil poškodovan po glavi ali čeljusti. Džoni je bil še premlad, zato se Janez ni odločil, da bi oba psa spustil po sledi za divjim prašičem, kajti imeli smo še samo

Vse foto: Jani Krivec

Na vseh fotografijah je moj pes Capi, ki je dobil ime po psu Janeza Pernata.

se v najlepšem zimskem soncu. Veličasten je bil pogled na s snegom pobeljene vrhove.

Dan se je prevesil že v popoldan. Zvone je menil, da merjasec ni tako zelo poškodovan, kajti šli smo navzdol, pa spet strmo navzgor, kar je neobičajno. Janez naju je miril, ker je Capi vztrajno nakazoval kri. Drugega psa,

dobri dve uri svetlega dne. Janez je predlagal, da bi naslednji dan organizirali pogon na sosednjem hribu, saj bo verjetno obstreljeni merjasec tam v gostem smrečju. Bili smo zelo utrujeni. Počasi smo se odpravili proti domu.

Zjutraj je bilo nebo jasno, naši hribi na obzorju so bili svetlo

Moj Capi je dočakal 14 let, našla sva več kot sto osebkov ranjene divjadi.

modri, v sinje nebo kipeči, jutranje sonce pa svetlo in obetajoče. V nižini ob Savinji so še vztrajale krpe snega. Po železniških tirih je hitel vlak, stara parna lokomotiva. Svetel dim se je vil za njo in izginjal v nebesni modrini. To je bila slika, ki jo je mogoče redko videti. Lovci smo se odpravili v predel Luftpona, nad železniško progo. Vodja lova nas je opozarjal na kamenje, ki se je med hojo prožilo na železniške tise.

Napeto smo prisluškovali laježu lovskih psov. Slišalo se je nekaj strelav. Zimski dopoldan se je nagibal h koncu. Napotili smo se na zborna mesto. Nekateri so se vračali nezadovoljni in utrujeni. Na zbornem mestu sta ležala merjasec in lisica. V zadovoljstvo vseh je bil uplenjeni divji prašič prav tisti, ki smo ga iskali prejšnji dan; Zvone ga je zadel v zgornji del čeljusti. Poklical sem Janeza.

»Zvečer se oglasim,« je na hitro odgovoril in prekinil telefonsko zvezo. Že v temi smo se srečali pred hladilnico v lovski koči.

»Po strelu, kjer divjad ne obleži, nastopijo za lovca dolžnosti,« je rekel Janez. »Dolžnosti so za lovca dvojne. Vsekakor najprej osebne, to so tiste, ki jih mora izpolnjevati sam zase, kot pošten lovec, druge pa so tiste, ki jih nalaga zakon. Vsak pravi, pošten lovec mora poskrbeti, da se streljana divjad ne muči po nepotrebem.« Dobili smo še nekaj napotkov, kako se obnašati po strelu, ko so vidni zna-

ki poškodbe. »Močno okrvavljeno mesto je treba obrisati s krpo, najbolje s čisto belo, ali s toaletnim papirjem, ki ju mora imeti vsak lovec v nahrbtniku. Tako čista krpa kot toaletni papir lahko

zorno poslušal, si tudi kaj zapisal. Priznati moram, da je v meni vzbudil tisto, kar me vodi še sedaj: veliko spoštovanje do divjadi. Moja dolžnost, lahko rečem, je še vedno iskanje poškodovane

S Capijem sva iskala skoraj po vsej moji okolici, a pri iskanju žal nisva bila vedno uspešna.

služita za marsikaj, ne pa samo za brisanje krvi.« Tudi kako se previdno približamo ležeči najdeni divjadi, so bili napotki, ki smo jih lovci z zanimanjem poslušali. »To so moje litanije, kaj in kako se naj obnašamo,« je sklenil napotke Janez. »Pokličite, z veseljem še pridem k vam.«

Z Janezom sva se še velikokrat slišala po telefonu, tudi osebno sva se srečala. Vedno sem ga po-

divjadi, tudi kontrole domnevno zgrešenih strelav, kar spada v delo vodnikov psov krvosledcev.

Še vedno si z veseljem preberem zgodbe, ki jih je Janez objavljaval v glasilu Lovec. Iz njih se je mogoče veliko naučiti in svojim mlajšim lovskim tovarišem z veseljem ponudim v branje Janezove dogodivščine pri iskanju obstreljene divjadi.

Ko še nisem bil kandidat za lovca, mi je bilo v največje ve-

selje, ko sem zagledal lovca s puško na rami. Še večje veselje pa je bilo, ko so se lovci vračali s skupinskih lovov z lovskim psom ob levi nogi. Zato sem o takih srečanjih sanjal, da bom, ko bom, tudi jaz tako ponosno vodil svojega lovskega psa. Ko pa me je Hero pregovoril in pripeljal v lovske vrste, med tovariše lovce, sem začel sanjati o lovskih psih. Prebiral sem in listal učbenike o lovskih psih, o njihovem ostrem vohu in posebnostih.

Pozneje, nekega lepega poletnega dne, sem stal sredi domačih gozdov. Odsev zeleno rjavih barv mi je budil spomine na napotke, ki sem jih bral in poslušal od Janeza, pozneje od **Lea Fabianija, Marka Malija, Jureta Pagona, Borisa Želeta** in drugih lovsko-kinoloških tovarišev, ki so svoj čas in znanje posvetili nam, začetnikom, vodnikom psov krvosledcev. To so bili časi velikega veselja, druženja na Mašunu, brez nevoščljivosti, z veliko praktičnega in teoretičnega izobraževanja na temo iskanja ranjene divjadi.

Pa sem si rekel: »Ja. Jutri pa grem v Čabar po svojega prvega psa barvarja.«

Visoko nad krošnjami je krožila kanja. V veličastnih lokih se je vzpenjala in izginjala v poletni modrini. Žuželke so brenčale skozi sparjeno ozračje. Naenkrat se mi je zdel gozd še bolj veličasten. Pa saj jutri grem po psa ...

Vijugasta cesta. Na robu skrite zaraščene globeli sem se ustavil. Reka, prej bi rekel studenec, je polzela po kotanjah. V tistih krajih blizu Čabra je soparno vzdušje objemalo gozdove, lahko bi dejal – mrtvaška tišina.

V daljavi hiša. »Prva ob cesti je moja,« mi je sporočil **Ognjen**. Ustavil sem se. Možakar z močnimi brki mi je podal roko. Okoli nje ga so bili psički. »Tega vzemi ...«

Veliko lovskih besed sva spregovorila tisti dan. V naročju sem držal svojega progastega hanovskega barvarja.

Vračal sem se domov, v dolini je zagrmelo, bližala se je nevihta. K sebi sem stisnil psička: »Ja, Capi ti bo ime, po Janezovem psu.«

Tako se je začelo moje delo z lovskim psom.

Kako lahko nekatere besede in dogodki vplivajo na mlado lovsko dušo! So ljudje, ki jih preprosto občuduješ, jim slediš, se spominjaš njihovih besed in dejanj.

Takšen je bil Janez Pernat ...

Jani Krivec

LOVSKE OSEBNOSTI

Prof. JOŽE GRLEC (1913–2000)

*Nestor igranja na lovske rogove v Sloveniji,
skladatelj in dirigent*

Prof. Jože Grlec se je rodil leta 1913 v Beltincih, umrl pa leta 2000 v Murski Soboti, kjer je na tamkajšnjem pokopališču tudi pokopan. Na njegovem pogrebu je poleg velike množice lovcev zaigralo kar 68 rogistov iz vse Slovenije in sosednje Avstrije. Svoje glasbeno izobraževanje je začel leta 1927 v Vršču na vojaški glasbeni šoli in pozneje nadaljeval na vojaški glasbeni akademiji v Beogradu. Po končanem šolanju je služboval v različnih krajih v Srbiji, po drugi svetovni vojni pa se je vrnil v Mursko Soboto, kjer je bil aktiven vse do upokojitve leta 1974. Z njegovim imenom je najtesneje povezano igranje na lovske rogove v Sloveniji, saj je bil med pobudniki za uveljavljanje te glasbene zvrsti tudi na slovenskih tleh in med slovensko zeleno bratovščino. Na tem področju je pustil globoke in trajne sledi ter se zapisal v slovensko lovsko zgodovino kot najplodovitejši skladatelj melodij za lovske rogove. Njegov opus je veličasten in z njim se lahko slovenski lovci ponosno postavljamo ob bok lovsko in glasbeno razvitejšim evropskim državam.

Prof. Grlec, ki sem ga osebno dobro poznal in izredno spoštoval, je bil človek veselega duha, velik ljubitelj narave in strasten lovec. Že davnega leta 1972 je ustanovil skupino lovskih rogistov. V tistih časih je bila to prva tovrstna glasbena skupina v Sloveniji, pa tudi v takratni skupni domovini Jugoslaviji še ni bilo nobene. Navdih je dobil pri naših zahodnih sosedih, ko je ob neki priložnosti kot gost prvič slišal zadoneti lovske rogove. Grlecov glasbeni, skladateljski in dirigentski talent je pripomogel, da so v Sloveniji počasi nastajale nove skupine rogistov in da dandanes praktično v lovskih organizacijah ne mine noben pomembnejši dogodek, na katerem ne bi sodelovali tudi lovski rogisti. Lovska glasbena kultura je z njim dobila neverjeten polet in postala stalnica slovenske lovske kulture; prerasla je začetne okvire in dobila nove, široke razsežnosti. V Sloveniji leto za letom prirejamo srečanja lovskih pevskih zborov in rogistov, ki so prerasla v *praznik lovske kulture* in dobila nove vsebinske okvire. Z njimi lovska organizacija uspešno promovira bogastvo lovske kulture najširši javosti.

Prof. Grlec, glasbenik in lovec z dušo, je tudi po upokojitvi neutrudno vodil lovske rogistre in skladal nove skladbe. Z njimi je postal mednarodno priznan skladatelj in njegove melodije še vedno donijo ne samo na slovenskih, pač pa tudi na številnih evropskih odskih deskah ter na številnih lovskih prireditvah in srečanjih. Zapustil je več kot 160 skladb, ki so zbrane v monografiji z naslovom *Pozdrav rogistov*. Knjiga je izšla leta 2007 v samozaložbi **Kulturno-umetniškega društva Prekmurski rogisti** in obsega kar 320 strani. Skladbe je uredil prof. **Stanko Peterka**, ki je prof. Grleca nasledil na mestu umetniškega vodje **Prekmurskih rogistov** in jih še vedno uspešno vodi. Besedila v knjigi so napisana v slovenskem, nemškem in angleškem jeziku, skladbe v njej pa so razvrščene na lovske koračnice, skladbe za svečane priložnosti, skladbe, posvečene članom Prekmurskih rogistov, prijateljem in ljubiteljem lovske glasbe, žalne koračnice in na sakralne skladbe. Z njegovim imenom in delom so tudi po smrti ostali tesno povezani člani skupine Prekmurskih rogistov, ki so se leta 2003 registrirali v Kulturno-umetniško društvo Prekmurski rogisti. Predsednik društva je **Rudi Slogovič**, član **Lovske družine Negova**.

Prof. Grlec je bogato znanje nesebično delil z drugimi ter je bil vedno na voljo za nasvet in pomoč novonastajajočim skupinam lovskih rogistov. Bil je zvest izročilom zelene bratovščine in njenemu poslanstvu na vseh področjih, bil je vedrega duha, poln optimizma in dobre volje. Biti z njim v lovski družbi je bilo bogato in nepozabno doživetje.

Pripravil: dr. Marjan Toš

Prof. Jože Grlec, nestor slovenskih lovskih rogistov

OKUSI NARAVE

Jed s klobaso
in sladkim
krompirjem – batate

Za štiri do šest oseb potrebujemo:

- žlico olja
- 480 g jelenjih klobas, lahko tudi rahlo pekočih
- 250 g slanine, zrezane na koščke
- čebulo, večjo rdečo papriko, korenino rdečega korenja, strok česna
- 500 ml kokošje jušne osnove
- 450 g paradižnika
- 2 žlici paradižnikove mezge
- žlico suhega ali šopek svežega timijana
- 280 g sladkega krompirja – batate
- žlico drobne soli in žličko zdrobljenega črnega popra

V večjo ponev vlijemo žlico olja in ga zelo segrejemo. Dodamo divjačinske klobase in jih opečemo z vseh strani, da postanejo rjave, nato jih prestavimo na krožnik. V ponev stresemo na koščke narezano slanino in jo cvremo, da postane hrustljava. Tudi slanino prestavimo na krožnik.

V isto ponev stresemo čebulo, ki smo jo zrezali na lističe, nato še na koščke zrezano papriko, korenje in strok česna, ki smo ga stlačili in sesekljali. Vse skupaj pražimo nekaj minut na visoki temperaturi. Prilijemo jušno osnovo, zrezane paradižnike, timijan in paradižnikovo mezgo. Dobro premešamo in počakamo, da zavre. Sladki krompir olupimo, zrežemo na lističe in ga dodamo v ponev. (*Jed je okusna tudi, če dodamo navaden mlad krompir.*) Solimo in popramo. Zmanjšamo temperaturo in pustimo, da jed nekaj minut počasi vre. Dodamo klobase in slanino, ponev pokrijemo in dušimo 20–25 minut. Da jed postane gostejša, ponev odkrijemo in dušimo še deset minut oziroma dokler se omaka ne zgosti.

Jed lahko skuhamo že dopoldne, da jo ponudimo pozno popoldne ☺, le dobro jo moramo pogreti. Zraven lahko jemo riž, polento, kruh ali pa le zeleno solato.

O sladkem krompirju – batati: gomolji so zelo podobni krompirju, imajo okus po kostanju, lahko so oranžne, bele ali rumene barve. Ni v sorodu z navadnim krompirjem, tudi s topinamburjem ne, ampak s slakom, kar najbolj opazimo ob cvetenju. V Južni Ameriki naj bi ga gojili že Inki. Sladki krompir vsebuje veliko vitaminov A in C ter še veliko drugih zdravilnih učinkovin, ki pomagajo krepiti imunski sistem. Primeren je tudi za sladkorne bolnike, saj se sladkor sladkega krompirja le počasi sprošča v krvni obtok. Gomoljev sladkega krompirja ne hranimo v hladilniku.

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!
Žan in Eva

Dolgoletni član Lovske družine (LD) Rogašovci **Anton Holsedl** se je za vedno poslovil 19. februarja 2021.

Anton ali **Dejdi**, kot smo ga klicali, se je rodil

16. julija 1943 v vasi Sveti Jurij v Prekmurju. Odraščal je s starši in sestro, ki živi v daljni Avstraliji. Že zgodaj je moral priprijeti za delo in si prislužiti kakšen dinar za lažje življenje. Najbolj ga je veselilo delo s stroji. V takratni kmetijski zadrugi se je zaposlil kot voznik traktorja in opravljal kmetijska dela na poljih takratne zadruge. Bil je tudi voznik tovornega vozila, dolgoletni šofer avtobusa in kot prostovoljni gasilec šofer avto-cisterne domačega gasilskega društva. Nazadnje, vse do svoje upokojitve, je opravljal delo na bencinskem servisu.

V LD Rogašovci se je včlanil 8. maja 1965. V lovski družini je opravljal naloge usposobljene osebe za pregled uplenjene divjadi, deloval je tudi kot član upravnega odbora. Kot velik ljubitelj jamarjev in pičkarjev se je ukvarjal tudi s kinologijo in s svojimi jazbečarji veliko časa preživel pri lisicah.

Člani LD Rogašovci njegovega dela nismo spregledali; odklikovali smo ga z znakom za lovske zasluge leta 1982 in redom za lovske zasluge III. stopnje leta 2004. Prejel je tudi jubilejna znaka za 40 in 50 let članstva v lovski organizaciji.

Lovci LD Rogašovci in sosednjih lovskih družin, ki smo te poznali, ti želimo spokojen mir v družbi že preminulih članov LD Rogašovci. Ker nam epidemija covid-19 ne dopušča zbiranja, smo se domači lovci poslovili od tebe s strelji iz lovskih pušk in z misljo lovskih registrov ter Lovskim pevskim zborom Zveze lovskih družin Prekmurja.

Tonči, odšel si za vedno, počivaj v prostranstvu večnih lovišč, naj ti bo lahka slovenska zemlja.

Lovci LD Rogašovci

V zgodnjem jutru na pustno soboto, 13. februarja 2021, je prenehalo biti lovsko srce člana Lovske družine (LD) Storžič **Florjana Tišlerja**, dragega moža, očeta, ata,

pradedka in upokojenca Javnega zavoda Triglavski narodni park (TNP). Florjan se je rodil na visokogorski kmetiji nad Podljubeljem 2. maja 1937 kot drugi izmed šestih otrok. Od ranega otroštva je bil povezan z naravo, o čemer priča tudi dejstvo, da so bili trije njegovi bratje prav tako člani zelene bratovščine, dva pa poklicna lovska čuvaja v Lovišču s posebnim namenom (LPN) Kozorog - Kamnik. Svojo lovsko pot je začel v LD Tržič leta 1959, kjer je še istega leta opravil lovski izpit, 1. avgusta 1960 pa je opravil izpit za lovskega čuvaja in začel službo v LD Storžič. Član LD Storžič je bil od 7. marca 1961 pa do svoje smrti, torej skoraj polnih 60 let.

Leta 1979 je dobil znak za lovske zasluge, leta 1980 pa srebrni znak za zasluge na lovsko-kinološkem področju. Med tem časom je bil nekaj let tudi član LD Bled, vendar je zaradi takratnega pravilnika o članstvu v le eni lovski družini moral izstopiti iz LD Bled. Junija 1965 je začel

službo lovskega čuvaja na Pokljuki v takratnem Gojitvenem lovišču Triglav - Bled, zdajšnji Javni zavod TNP, v okviru katerega deluje LPN Triglav - Bled. Od leta 1981 je poleg lovskočuvajske službe opravljal tudi delo naravovarstvenega nadzornika. Upokojil se je leta 2002, kot prostovoljni nadzornik pa je deloval še dolga leta po upokojitvi.

Florjan in njegova življenjska sopotnica žena Ivanka sta imela šest otrok, 18 vnukov in tri pravnuke. Dva sinova sta zaposlena v Javnem zavodu TNP kot naravovarstvena nadzornika – lovska čuvaja ter nadaljujeta njegovo poslanstvo.

Naravovarstveni nadzornik, lovski čuvaj, harmonikar, kinolog, oglar in še bi lahko naštevali, je pustil neizbrisen pečat na mnogih področjih. V času, ko je bil še dovoljen lov divjega petelina in ruševca, ni bilo večjega poznavalca lova nanju. Lov na divjega petelina in ruševca je veljal za najbolj prestižno obliko lova. Florjan je sodeloval tudi pri vseh naselitvah muflonov v Triglavsko pogorje. Pred upokojitvijo je na Pokljuki postavil kožarico in po več desetletjih na star način obudil oglaško dejavnost s prižigom kope. K njemu na lov so prihajali lovski gostje z vsega sveta in se vedno radi vračali, saj je lovski uspeh redko izostal.

V začetku letošnje zime je prišla bolezen, ki je premagala njegovo močno srce in še pred začetkom pomladi nas je zapustil mirno v objemu svoje Ivankine in šestih otrok. Odšel je, kot odide star gamsov kozel po zakonih narave ob koncu zime.

Na pepelnico sredo, 17. marca 2021, smo se od njega poslovili na gorjanskem pokopališču. Vemo, da ga je marsikdo ohranil v lepem spominu, saj je bil zares velik človek.

Dragi Florjan, bolečina bo ostala, vendar te nosimo v srcu, saj si bil vedno dobrovoljen, povsod zaželen in radosten. Naj ti bo lahka slovenska zemlja, ki si jo tako ljubil. Ne bomo te pozabili, utrip tvojega velikega srca bo še dolgo čutili v pokljuških gozdovih, kjer si za vedno pustil del sebe.

LD Storžič – F. T.

Vse lovce Lovske družine (LD) Slovenska Bistrica in širše okolice je presenetila tragična vest, da je na poti v lovišče, kjer je hotel nakrmiti divjad, nenadoma

obstalo srce našega priljubljenega lovca **Antona Sternada - Zvonka**. Tisti petek, 19. februarja 2021, se je v popoldanskem času zelo hitro širila vest, da ga kljub oživljanju niso mogli rešiti in nas je zapustil mnogo prerano.

Anton Sternad mlajši, ali kot smo ga vsi klicali Zvonko, se je rodil 30. marca 1966, se izšolal za metalurškega tehnika in do zadnjega dne delal v tovarni Impol kot tehnolog. V lovske vrste je vstopil leta 1989. Lovski izpit je naredil leta 1990 in takrat postal aktiven in zelo zvest član lovske organizacije. Veliko ljubezen do narave in živali je imel že v krvi, saj je skupaj z očetom, ki je tudi lovec, aktivno deloval v LD Slovenska Bistrica.

Lovsko se je še dodatno izobraževal, saj je opravil lovskočuvajski izpit, bil preglednik divjačine, opravil je izpit za lovovodjo in izobraževanje za pravilno izvedbo praktičnega dela lovskega izpita. Izobraževal se je tudi za informatika za vnos podatkov v

lovski informacijski sistem Lisjak, kar je vestno opravljal ves čas do zadnjega trenutka, ko smo lovci izvedeli za tragično vest, da nas je zapustil.

V LD Slovenska Bistrica je bil ves čas zelo aktiven, saj je kot starešina vodil družino dva mandata, in sicer v obdobju 2007–2015. Prevezel je vsako delo in ga tudi vestno opravljal. Bil je revirni vodja v revirju Kovača vas - Borije, kjer ga je na poti na krmišče doletela kruta usoda. Bil je preglednik uplenjene divjadi, predsednik prosvetne komisije, gospodar v obdobju 2003–2007 in tudi lovski čuvaj s pogodbo v svoji drugi lovski družini – LD Starše. Bil je tudi vodnik lovskega psa šarivca. Opravil je tečaj za vodnike lovskih psov na malo divjad. Na naših lovih je skupaj s svojim psom pri lovih na fazane poskrbel, da smo vsi udeleženci šli vsakič domov z lepimi lovskimi spomini.

Za delo, ki ga je opravil v lovskih vrstah, je bil odklikovan z znakom za lovske zasluge in redom za lovske zasluge III. stopnje.

Dragi Zvonko, manjkali nam bodo tvoji zabavni vložki, ki si jih vedno skupaj z ženo Vesno pripravil na naših piknikih. Poskrbel si tudi za nagrade, da smo se vsi trudili na smešnih prizkušnjah. Tudi tvojega kontrabasa in petja ne bomo več slišali, kot smo ga, ko smo na kakšnem zaključku lova imeli zadnji pogon. Za teboj bo v LD Slovenska Bistrica ostala neizbrisna sled, saj si se vedno zavzemal za lovske pravičnosti, za lovske tovarištvo in za sprejem novih lovec, ki si jim bil mentor ter vzor pravičnega in poštenega lovca. Še sedaj nismo dojeli, tvoje slovo nas je vse presenetilo, saj bi sedaj lahko užival v naravi, ki si jo imel tako rad.

Hvala ti! Spoštovani lovski tovariši in prijatelj Zvonko, zahvaljujemo se ti za ves prispevek, ki si ga s svojim delom namenil v dobro divjadi in lovsstva. Ostal bo spomin na tvoj vedri značaj, s katerim si med nami vedno ustvaril veselo in sproščeno vzdušje. Ko so na pokopališču v Slovenski Bistrici še zadnjič počili strelji in je lovski rog poslednjič zatrobil v tvojo čast, smo se od tebe poslovili tudi vsi lovski prijatelji. A ne za vedno, ostal boš del vsakega od nas, dokler se vsi skupaj zopet ne snidemo v večnih loviščih.

LD Slovenska Bistrica – B. A.

Lovsko družino (LD) Nomenj - Gorjuše je 15. novembra 2020 po hudi nesreči, ki se je pripetila 4. oktobra 2019, zapustil lovski tovariš **Slavko Ličef**, po domače

Juretov Slavko.

Slavko se je rodil očetu Slavku in mami Marici kot drugi od štirih otrok v kmečki družini 24. junija 1961 na Koprivniku v Bohinju. Juretova kmetija je bolj ob robu vasi Koprivnik ter obdana s travniki in gozdovi, ki jih je Slavko vzljubil že kot otrok. Po končani osnovni šoli se je v Postojni izšolal za gozdarskega tehnika in se zaposlil pri Gozdnem gospodarstvu Bled, TOZD gozdarstvo Pokljuka, kot revirni gozdar. Ob ustanovitvi Zavoda za gozdove Slovenije je svoje znanje dopolnil kot inženir ter svoje delo opravljal najprej na Pokljuki in zatem na Jesenicah. Marljiv in delaven, kot je bil, si je z ženo Jožico ustvaril družino, v kateri so se jima rodili štirje otroci. Zgradila sta nov dom in skrbno gospodarila na kmetiji z željo,

da bi zgradila nov hlev, za katerega si je Slavko dolga leta prizadeval. Žal se je ravno pri gradnji le-tega ponesrečil.

V LD Nomenj - Gorjuše se je vpisal leta 1983 kot pripravnik in že kot začetnik prevzel odgovorno funkcijo tajnika lovske družine, ki jo je opravljal do leta 1993. V letu 1984 je opravil lovski izpit in vodil gradbeni odbor obnove Zoisove gozdarske kočice na Gorjušah, ki smo jo lovci vzeli v najem. Leta 1990 je opravil začetni tečaj za usposobljeno osebo za pregled uplenjene divjadi, ki ga je obnovil v letih 2006, 2010 in 2014 ter kot preglednik pomagal gospodarju. Za lovskega čuvaja je opravil izpit leta 1993 in v lovski družini opravljal lovskočuvajsko službo do leta 1998. Od leta 2007 do leta 2009 in od leta 2017 do leta 2019 je bila Slavku zaupana funkcija starešine. Od samega začetka lovskega delovanja je bil vključen v Lovsko-kinološko društvo Gorenjske, na lovu pa mu je najprej delal družbo istrski gonič in potem bavarski barvar.

Za prizadevno lovsko udejstvovanje je od Lovske zveze Slovenije prejel znak za lovske zasluge, zlati znak za lovske zasluge, bronasto plaketo Zveze lovskih družin Gorenjske, srebrni znak za kinološke zasluge in več pisnih priznanj.

Slavko pa ni bil dejaven le na področju lovstva, bil je vesele narave in je z veseljem prepeval v cerkvenem zboru in igral na rog v Društvu lovskih registrov Bohinj. Aktiven je bil tudi pri gasilcih na Gorjušah, v Sportnem društvu Koprivnik - Gorjuše in kot predsednik Kmetijske zadruge Srednja vas v Bohinju.

Slavko, od tebe so se zaradi prepovedi zbiranja poslovili v ožjem družinskem krogu: Objubljamo ti, da bodo rogovi Bohinjskih registrov ob tvojem preranem grobu zadoneli tebi v spomin takoj, ko bo to mogoče. Hvala ti za vse delo in prizadevanje v korist naše lovske družine, hvala ti za vsak korak, ki si ga v lovišču opravil v skrbi za divjad in njen obstoj.

LD Nomenj - Gorjuše – P. B.

Letos pozimi, 20. februarja, se je od nas poslovil lovski tovariš in prijatelj **Franci Krajnc**, ki se je rodil 12. avgusta 1932.

V Lovsko družino (LD) Radeče je vstopil 17. marca 1955. Obiskoval je prvo generacijo šole za lovske tehnike in si pridobil naziv lovski mojster. Franci je bil 66 let vpjet v vsa dogajanja v LD Radeče in slovenske lovske organizacije. Več kot 40 let je sodeloval v izobraževanju generacij novih lovec, bil je lovski funkcionar, strelski sodnik, dolgoletni tajnik in starešina LD Radeče ter predsednik ali član več komisij v LD Radeče, v Zvezi lovskih družin Zasavje in v Lovski zvezi Slovenije (LZS).

Franci je bil nosilec več najvišjih družinskih in zveznih lovskih priznanj ter odklikovanj. Za njegovo izjemno lovsko življenje in delo ga je LZS odklikovala z redom za lovske zasluge I. stopnje. LD Radeče mu je za njegove zasluge, tovarištvo, prijateljstvo, trud ter nesebično in trdo delo pri razvoju ter napredku matične lovske družine in slovenske lovske organizacije ob 70-letnici LD Radeče podelila najvišje priznanje – zlato plaketo LD Radeče.

Izjemnost njegovega dela je bila v tem, da se nikoli ni zadovoljil s pov-

prečnostjo, svoje znanje je vedno dopolnjeval. Predvsem pa ga je znal širiti tako med svoje lovce v lovski družini kot širše v lovski zvezi. Franci je živel lovstvo na vsakem koraku. Kar težko je izluščiti nekaj področij, ki jih je še posebej zaznamoval; pa naj omenimo lovsko strelstvo. Uspelo mu je, da je LD Radeče – kot ena prvih v Sloveniji – dobila tako imenovano olimpijsko strelišče za streljanje na glinaste golobe, kar je omogočalo izjemen napredek v strelskih tekmovanjih med lovci. Franci je znal s svojim tehničnim znanjem mnogim lovčem priskočiti na pomoč tudi pri vzdrževanju in servisiranju lovskega orožja. Kot mentor in učitelj je znal lovske tečajnike navdušiti s svojimi predavanji in vodenjem v lovišču. Želel je, da bi mladi lovci znali svoje znanje kakovostno uporabiti v naravi in ga tudi dopoljevati. Znal je poslušati in svetovati. Na lovskih brakadah se je pokazala veličina njegovega lovskega etosa. V mladosti se je posvečal tudi lovski kinologiji in z lovskimi psi veliko prispeval na lovih. Pomemben je bil tudi pri delu, povezanem z lovskim domom, in še in še.

Kaj bi naštevali, saj je mnogo lovcev poznalo uspešno delo našega lovca Franca Krajnca, ki bodo ostala zapisana za vedno.

LD Radeče

Mimo in tiho je 6. februarja 2021 na domačem domu v Selcih zaspal nekdanji starešina Lovske družine (LD) Selca **Franc Rant** ali Sitarjev Franc.

Franc se je rodil kot prvi otrok Sitarjevih v Stirniku na robu Selške doline. Prva leta življenja je preživel doma, osnovno šolo pa obiskoval na Bukovici. Zaradi velikega zanimanja za naravo in njene sadove se je v Selcih priučil za mizarja, delo, ki ga je z veseljem opravljal vse življenje. Poklicno je napredoval v mizarški delavnici pod Zavernikom, pozneje pa do upokojitve v Alplesu v Železnikih. Dom si je ustvaril v Selcih na Klincu ter z ženo Gabrielo vzgojil Anko in Franca ml.

Bil je velik ljubitelj narave, odlični sosed in ponosen slovenski lovec. Njegovi začetki lova so bili najlepši, ko je z očetom, tudi lovцем, spomlad hodil poslušat divjega petelina in v prsku piskat srnjaku.

Med lovce je vstopil leta 1959 in naslednje leto uspešno opravil lovski izpit. V lovski družini je bil izjemno aktiven član, opravljal je več funkcij in se izkazal predvsem z natančnostjo, odgovornostjo in vztrajnostjo. V letih 1965 in 1966 je bil predsednik nadzornega odbora v svoji lovski družini. Leta 1967 je prevzel blagajniške posle in jih opravljal nepretrgoma 24 let. Ko je LD Selca leta 1970 razvila svoj prapor, mu je pripadla častna dolžnost praporščaka, ki jo je opravljal polnih 46 let. V maju leta 1981 smo začeli razmišljati o izgradnji lovskega doma v Selcih in takrat je bil imenovan za predsednika gradbenega odbora. Leta 1998 je prevzel tudi štiriletni mandat starešine LD Selca.

Bil je mentor lovskim pripravnikom in je za svoje delo ter zasluge prejel številna priznanja: znak za lovske zasluge, bronasti in srebrni red za lovske zasluge ter jubilejne znake za dolgoletno članstvo v lovski organizaciji.

V zadnjih letih, ko ni več zahajal v gozd na lov, je velikokrat posedal

na leseni klopci pred hišo, zelo rad je zahajal tudi v lovski dom. Lani se nam je spomlad še zadnjič pridružil na občnem zboru ter z mirno in odločno besedo umiril razgrete mlade glave.

Francu se ob slovesu iskreno zahvaljujemo za vse opravljeno delo ter ogromno modrih in uporabnih nasvetov.

LD Selca – B. M.

Slovo je grenka bolečina in jo občutimo še le takrat, ko se poslavljamo od svojih bližnjih, ljubljenih, prijateljev ali znancev. Od starešine Lovske družine (LD)

Vinski vrhovi smo 21. aprila 2021 izvedeli, da je umrl naš član **Franc Makoter**.

Vedeli smo, da je v bolnišnici v umetni komi in upali smo, da se bo pozdravil. Tako kot smo upali pred petimi leti, ko ga je ob postavljanju preže obšla slabost in so prisotni lovci poskrbeli za pravočasno zdravniško pomoč. Možganska kap, so nam povedali. Franc se je s svojo trdno voljo spravil pokonci in k sebi, potem pa se nam pridružil na vseh dosedanjih lovih. Sicer s kakšno težavo več, ampak v osnovi se mu ni skoraj nič poznalo. Z zadnjega odhoda v bolnišnico pa se ni več vrnil med nas.

Franc se je rodil leta 1948 v Cezarjevcih, nato živel v Ljutomeru, kjer je odprl obrt, zaposlil delavce in vsa leta uspešno deloval. Pojavljal se je kot donator na različnih področjih, vendar zmeraj tam, kjer posameznik pokaže dobro srčnost in skrb za druge. Kadarkoli je kdo zašel v življenjsko krizo, težave, je bil nekje blizu tudi Franc. Pomagal je, vendar je bil zahteven do sebe in tudi do drugih. Hitro je spoznal človeka in pri tem ni »šparal« z besedami, tako tistih s pohvalo kot tistih z grajo.

Med lovce je vstopil leta 1983 v LD Vinski vrhovi, kjer je bil do zadnjega trenutka svojega življenja. Živel je z njo in prek različnih funkcij skrbel, da je lovska družina delovala uspešno. Opravljal je različne naloge: bil je predsednik disciplinske komisije ter član drugih komisij, kot sta komisi-

ja za ocenjevanje škode in komisija za prireditve, bil je blagajnik, član upravnega odbora, starešina, gospodar, kinološki referent. Posamezne funkcije je opravljal večkrat.

Zaradi svojega zdravstvenega stanja se je lova udeleževal v glavnem s psom, brez puške. Sodeloval je pri lovnem turizmu in z veseljem je prihajal do zbiralnice divjadi, kjer je uplenitljem spoštljivo izrekal lovski blagor. Pri vseh naših tradicionalnih lovskih strelskih tekmah je skrbel, da je vse potekalo organizirano in varno. Posebej je treba poudariti, da njegov donatorski prispevek ni bil majhen in da je bil tako rekoč tradicionalen.

Zelo veliko truda je vlagal v urejanje zemljišča, aktivno je sodeloval fizično in s sredstvi pri obnovi lovskega doma, zbiralnice divjadi, pri postavljanju strelišča, skratka, bil je tam, kjer sta bila delo in načrtovanje.

Za svoje delo je prejel več družinskih priznanj; Lovska zveza Slovenije mu je podelila vsa odlikovanja do reda za lovske zasluge II. stopnje, ki ga je prejel leta 2011.

V preteklosti je veliko truda vlagal tudi v dobro sodelovanje s pobrateno LD Borovnica. Prevoz za skupna srečanja je bila njegova obveznost in je veljala za nenapisano pravilo. Člani LD Vinski vrhovi in pobratene LD Borovnica bomo Franca pogrešali. Stol v lovskem domu bo nekaj časa prazen, sestanki bodo manj živahni, manjkalo bo povabilo na njegov vikend, manjkalo bo njegovih nasmehi.

Nj izgubi smo bili prikrajsani še za dostojno slovo na pokopališču zaradi ukrepov pri preprečevanju širjenja covid-19. Prikrajšani smo za besede zahvale ob odprtem grobu, nismo se mogli posloviti iz zvoki lovskih rogov, nismo imeli zadnjega skupnega pogona. Žalost v naših srcih je toliko večja. Žalujemo in zagotovo številnim udeležencem pogreba nismo mogli povedati in pokazati, kaj nam je pomenil Franc. Pogreb je bil v ožjem družinskem krogu. Edino, kar smo lahko storili, je bilo, da ga je spremljal naš lovski prapor, tisti, katerega donator je bil tudi on sam. Spomin nanj smo obudili na žalni seji upravnega odbora ob upoštevanju omejitev.

Matična LD Vinski vrhovi in po-

bratena LD Borovnica izrekata iskreno sožalje vsem svojem in zalujočim ob izgubi našega Franca. Naj mu boginja Diana v vseh lovskih nameni primerno stojišče.

LD Vinski vrhovi in pobratene LD Borovnica – S. F. K.

Pomlad se je začela prebujati. Brstenje, prvi poganjki in živahno žvrgolenje ptic so naznanjali njen prihod po zimskem počitku. Ko se je narava prebujala in pripravljala na novo življenje, pa je v enem od teh dni eno življenje ugasnilo in šlo k večnemu počitku. 12. marca 2021 nas je pretresla novica, da je lovske vrste za vedno zapustil naš lovski tovariš in prijatelj **Franc Vodušek st.**, član Lovske družine (LD) Rogatec.

Franc se je rodil 8. marca 1942 v Celju kot eden od osmih otrok. Ostal je doma na kmetiji, kjer si je ustvaril družino s svojo ženo Ano. V zakonu so se jima rodili štiri otroci: hči Anica ter sinovi Franci, Marjan in Andrej. Od tega so trije, tako kot njihov dedek in oče, postali člani zelene bratovščine. Francček, kot smo ga radi klicali prijatelji, je bil zaposlen na železnici, kjer je delal vse do upokojitve. Že kot mlad fant je poleg vsakodnevnih aktivnosti doma in v službi velik del prostega časa namenil tudi ljubezni do narave in divjadi ter tako sledil očetu.

V lovske vrste LD Rogatec je vstopil leta 1960. Leta 1963 je opravil lovski izpit, nato pa še izpite za lovskega čuvaja, usposobljeno osebo za pregled uplenjene divjadi in mentorja, ki je vse svoje znanje in izkušnje nesebično prenašal na rod mladih lovcov. Vseskozi je bil aktiven član zelene bratovščine, s katero se je zavzemal za varstvo narave in divjadi. Redno se je udeleževal jesenskih lovov, na katere je rad prihajal tudi kot vodnik lovskih psov. Svoje poslanstvo je opravljal zavzeto, pošteno in odgovorno ter bil zelo aktiven na vseh področjih, ki jih nalaga zakon o lovstvu, tudi kot član v organih lovske družine in območne lovske zveze.

V lovske družini je imel funkcijo gospodarja v obdobju od leta 1966 do leta 1984 in od leta 1986 do leta 2006 ter bil lovski čuvaj vseskozi od leta 1980 naprej. Bil je član gojitvene komisije pri območni lovski zvezi v obdobju od leta 1980 do leta 1998, od leta 2014 do smrti pa je bil član komisije za izobraževanje.

Za svoj trud je prejel naslednja priznanja in odlikovanja: leta 1971 znak za lovske zasluge Lovske zveze Slovenije (LZS), leta 1983 priznanje območne lovske zveze, leta 1985 srebrni znak za kinološke zasluge lovske družine, leta 1996 red za lovske zasluge III. stopnje (bronasti) LZS, leta 2006 priznanje lovske družine, leta 2016 red za lovske zasluge II. stopnje (srebrni) LZS in leta 2021 jubilejni znak za 60 let članstva v lovski organizaciji.

Tisti, ki smo Frančka poznali, ga bomo ohranili v trajnem spominu, saj je zapustil bogato dediščino, ki je ostala lovišču.

Francček, hvala ti za vse, kar si storil za dobrobit narave in divjadi ter v lovstvu nasploh. V mislih boš vedno z nami in med nami.

Zdaj so tvoj dom večna lovišča.

LD Rogatec – D. P.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

Borut Saksida, LD Javornik Postojna,
* 10. 9. 1946, † 10. 3. 2021.	Alojz Zgank, LD Prebold,
* 10. 6. 1932, † 6. 4. 2021.
Filip Bohinc, LD Kropa,
* 7. 3. 1938, † 3. 4. 2021.	Igor Apath, LD Zemon,
* 20. 6. 1941, † 19. 4. 2021.
Mirko Martini, LD Remšnik,
* 14. 4. 1953, † 7. 3. 2021.	Franc Makoter, LD Vinski vrhovi,
* 15. 12. 1948, † 21. 4. 2021.
Emil Anton Mertelj, LD Dobrova,
* 20. 8. 1942, † 1. 4. 2021.	Anton Paravan, LD Grgar,
* 1. 11. 1947, † 2. 1. 2021.
Danimir Matevž Mazi, LD Rakek,
* 7. 3. 1939, † 4. 4. 2021.	Tone Kovačič, LD Grgar,
* 21. 7. 1960, † 20. 1. 2021.
Lucijan Podkrajšek, LD Horjul,
* 29. 11. 1941, † 23. 1. 2021.	Franc Pavlič, LD Videm ob Savi,
* 22. 7. 1932, † 17. 3. 2021.
Jože Zavnik, LD Brje Erzelj,
* 26. 1. 1934, † 1. 4. 2021.	Peter Špiler, LD Videm ob Savi,
* 31. 8. 1931, † 13. 4. 2021.
Jože Župančič, LD Hotedršica,
* 1. 9. 1928, † 21. 11. 2020.	Martin Kenk, LD Videm ob Savi,
* 13. 10. 1937, † 20. 4. 2021.
Janez Godina, LD Hotedršica,
* 26. 5. 1949, † 5. 9. 2020.	Andrej Bitenc, LD Laze,
* 17. 1. 1939, † 15. 4. 2021.
Marko Čuk, LD Hotedršica,
* 20. 4. 1950, † 9. 10. 2020.	Janez Oblak, LD Šentlambert,
* 24. 2. 1942, † 30. 4. 2021.
Ivan Rosa, LD Vojkovo Podnanos,
* 7. 4. 1976, † 14. 4. 2021.	Viljem Oberstar,
LD Struge na Dolenskem,
* 28. 7. 1940, † 17. 1. 2021.
Janez Steržaj, LD Rakek,
* 5. 12. 1926, † 13. 4. 2021.	Ugo Terčič, LD Dekani,
* 4. 11. 1933, † 19. 1. 2021.
Bojan Glavnik, LD Rogaška Slatina,
* 21. 1. 1952, † 27. 3. 2021.	Franc Vrhovec, LD Dobrova,
* 5. 8. 1949, † 5. 5. 2021.
Franc Mlinar, LD Podsreda,
* 28. 9. 1943, † 30. 3. 2021.	

Umrlim časten spomin!

Hanovrski barvar Ron ima nov dom

Čas, v katerem živimo, ni pravičnoprizanesljiv in prijazen. Epidemija covid-19 z neprestano spremenjenimi sevi novega koronavirusa se potuhnjeno in vztrajno vriva v prav vse pore našega življenja, tudi v lovske vrste. V pokrajini, iz katere sem in kjer živim, se je zaradi koronavirusne bolezni s tega sveta poslovilo že kar nekaj mojih lovskih prijateljev, ki so zdaj v večnih loviščih. Tako se je na žalost zgodilo tudi

v nadaljnjo oskrbo in lovsko vodstvo, ki tudi sodi k takemu psu, zavzet lovec in lovski kinolog **Jože Kočar** iz Lovske družine Mlajtinci. Ko sem se pogovarjal z njim o tej možnosti, je bil nekoliko v dvomih, kako bosta šestletnega hanovrčana sprejela njegova bavarska barvarja, enajstletni **Bor** in njegov triletni sin **Kan**. Takrat je tudi povedal, da bi zaradi selitve Rona na njegov dom in dom njegovih bavarcev morali še malo počakati, da bi za Rona dogradil še en bivalni boks. Ni bilo treba dolgo čakati in novi dom

Boks za osirotelega Rona, ki je zaradi koronavirusne bolezni ostal brez svojega lastnika Marjana Drvariča, je nastal v vsega desetih dneh.

Lovski kinolog Jože Kočar iz LD Mlajtinci s svojima bavarskima barvarjema – enajstletnim Borom in triletnim Kanom

z mojim osebnim prijateljem in dolgoletnim vodnikom lovskih psov **Marjanom Drvaričem**, ki se je 25. februarja 2021, prav na svoj 68. rojstni dan, za vedno poslovil od nas na svojem domu v Murski Soboti. Tam sta z njegovim hanovrskim barvarjem **Ronom** zadnjih nekaj let živela sama, zato je Ron ostal naenkrat sam – sirota. Tako so se vsaj za nekaj lovskih kinologov začele skrbni in bitka s časom, da bi v tej tragični zgodbi primerno poskrbeli vsaj za Rona.

Po nekaj telefonskih klicih in pogovorih smo ugotovili, da bi lahko Marjanovega štirinožnega lovskega prijatelja prevzel

za Marjanovega Rona je bil pri Jožetu dokončan v slabih desetih dneh. Prostore, ki so namenjeni za Ronovo bivanje, sta si ogledali tudi hčerki pokojnega Marjana, ki ne živita v Sloveniji, in sta bili z vidnim izredno zadovoljni. Ronova selitev k Jožetu v Ivajnce je potekala brez kakršnihkoli zapletov. Medtem se je Ron na novega lastnika že dobro privadil in ga sprejel za svojega vodnika. Kako tudi ne, saj je lovski kinolog Jože dober srčen in izjemno spoštljiv do svojih štirinožnih lovskih pomočnikov in prijateljev. Ko sem jih obiskal nazadnje, po slabem mesecu od preselitve na njihovem domovanju, jih je bilo veselih

opazovati: srečni in zadovoljni so bili vsi štirje, kar me je navdalo z velikim zadovoljstvom.

Tudi naš lovski tovariš in vodnik lovskih psov, Marjan; kjerkoli

prevzel skrb še za enega hanovrčana, ki je nenadoma in nič kriv postal sirota. Jože, to kar lahko naredimo mi, postranski opazovalci tvojega dobrega dela, je, da

Ron (skrajno desno) se je na novega lastnika že dobro privadil in ga sprejel za svojega vodnika. Kako tudi ne, saj je lovski kinolog Jože Kočar dober srčen in izjemno spoštljiv do svojih štirinožnih lovskih pomočnikov in prijateljev.

že je zdaj, upajmo, da v večnih loviščih mirno počiva ob svojih žal neizsanjanih sanjah. Ne vem, komu se moramo zahvaliti, da so v lovskih in lovsko-kinoloških vrstah še taki ljudje, kakršen se je izkazal naš Jože, ki se je v žalostnem primeru odločil, da bo poleg svojih bavarskih barvarjev

se ti na tem mestu **zahvalimo** in ti zaželimo, da bi ti bila boginja Diana še naprej naklonjena in da bi te vsi trije barvarji uspešno spremljali na tvojih lovskih pohodih ter iskanjih ranjene divjadi. Prepričan sem, da ti je hvaležen tudi pokojni Marjan.

Iztok Trček

Uspešno iskanje po dežju

Moja nemška lovka terierka **Neli - Kimi** bo 29. julija 2021 dopolnila že devet let. Zato je psička, ki je bila lovsko zelo dejavna, telesno že bolj v slabši kondiciji. Je pa zaradi svojih bogatih izkušenj še vedno zelo zanesljiva in vztrajna pri delu s svojim smrčkom na krvni sledi.

V jutranjih urah 26. septembra 2020 me je poklical **Milan Drofenik**, član Lovske družine (LD) Rogaška Slatina, in me zaprosil za

pomoč pri iskanju obstreljenega divjega prašiča. Povedal mi je, da je dan prej, 25. septembra 2020, že v mraku streljal na divjega prašiča ozimca, ki pa po strelu ni obležal na mestu (»v ognju«, kot pravimo lovci). Ob pregledu nastrela je našel kri in tudi opazil, v katero smer je pobegnil. Po sledovih ni želel nadaljevati, ker se je že znočilo. Milan in še nekaj solovcev so naslednje jutro odšli pogledat, ali bodo kje v bližini našli mrtvega divjega prašiča, a z vidnimi krvnimi sledmi je bilo že vse povsem drugače. Sledi ni

bilo videti nobene več, saj je kri dobesedno izpral dež, ki je padal vso noč, lahko bi celo rekli, da je »lilo kot iz škafa«. Nesrečen strelec me je najprej vprašal, ali je sploh mogoče, da bi moj pes še uspešno izdeloval krvno sled, ker ni nikjer več videti krvi. Povedal sem mu, da to za dobrega in večšega psa ni večja težava, ker je kri dovolj mastna, da se obdrži v onj maščobnih kislin, pa tudi razkroj krvi je ob prisotnosti vode intenzivnejši, kar pomaga psu.

Ker take vremenske razmere navadno presenetijo kar precej

lovcev in jih pahnejo v dvome o možnostih uspešnega zasledovanja z izkušenim psom, je še posebno pomembno, da mlade lovce s takimi primeri iskanj primerno seznanjamo v glasilu.

Dogovorili smo se za uro iskanja. Ker je naslednji dan še kar deževalo, smo z iskanjem začeli šele ob 13. uri. Sestali smo se pred lovskim domom na Boču (strelec Milan, **Franc Brantuša** (predsednik LD Rogaška Slatina), **Marjan Blazina** (član LD Rogaška Slatina) in moja malenkost s psičko Neli. Na začetku je bilo

na vrsti moje uvodno poizvedovanje, kako se je prašič obnašal ob strelu in po njem, s katerim kalibrom risanice je streljal, s kakšnim tipom krogle in maso izstrelka, o smeri pobega in ali je bil pri iskanju prej že udeležen kateri drugi pes. Zelo pomembno je, da vodnik psa krvosledca vse navedeno izve, preden se odpravi s psom na sledenje.

Franc in Marjan sta odšla zastaviti že znana prehod, z Milanom in psičko Neli pa sva odšla na nastrel. Neli je kar hitro poprijela sled in potegnila v pravo smer. Čeprav je začelo spet močno deževati, smo z iskanjem vseeno nadaljevali. Neli me je vodila postrani po pobočju, nato je zavila po strmini navzdol in levo na veliko ter že gosto poraslo poseko. Tudi Milan je odšel zastaviti en prehod. Pred goščo sem psico prosto spustil s slednega jermena, da je v gošči sama prosto nadaljevala z iskanjem, čeprav sem vedel, da bom moral naposled tudi jaz v goščavje, če bo psica v veliki podrašti našla divjega prašiča še živega ali že mrtvega.

Stal sem pred kar obsežno gosto poseko, neusmiljeno je deževalo in počutil sem se, kot da me je sam bog pozabil tam. Po vseh premislekih sem se že hotel po

Foto: Peter Šošterič

Od leve: Peter Šošterič, Marjan Blazina, Milan Drogenik in nemška lovška terierka Neli

strmini odpraviti do avta, da bi si preoblekel mokra oblačila, hkrati pa sem želel vzeti tudi prenosni telefon, ki sem ga pozabil v avtu (predvideval sem, da me verjetno lovci že kličejo, da bi izvedeli, kaj se dogaja). Prav tedaj pa sem globoko iz doline zaslišal Nelin lajež. Po načinu laježa sem slutil,

da je ob mrtvem divjem prašiču. Takoj sem se odpravil v goščavje in po nekaj minutah sem bil pri psici, ki je res na mestu oblajevala že mrtvega prašiča. Čeprav smo bili vsi do kože premočeni, se naenkrat s tem nismo preveč obremenjevali, saj je bilo veselo je po uspehu na prvem mestu.

Lovski blagor sem izrekel nadvse veselemu Milanu.

Moja Neli je zdaj v takem zdravstvenem stanju, da bo naslednjo zimo le težko še preživela in se bosta njeno bogato lovsko poslanstvo ter najino prijateljstvo za vedno končala; pač tako kot že njenim predhodnicam **Adi**, **Riki** in **Cani**. Vse štiri terierke sem izšolal za delo po krvni sledi in vse so bile izjemno uspešne krvosledke; po njihovih krvosledniških sposobnostih so jih poznali mnogi lovci širše Dolenjske in Štajerske. A žal naslednice za njimi ne bo več ob meni. Ker si lova brez uporabnega lovskega psa preprosto ne predstavljam, sem sklenil, da bom tudi sam naslednje leto, po štiridesetih letih intenzivnega lovstva, zapustil lovške vrste. Po mojih stopinjah in stezah bo stopal sin **Matej**. Že v letu 2020 bi bil lahko pripravnik v moji matični lovski družini, pa sem žal na pošto prepozno oddal njegovo prošnjo za članstvo. Po pravilih bi jo moral oddati do konca decembra, pa sem jo žal oddal v januarju – in tako je bila Matejeva prošnja po moji krivdi na obnem zboru zavrnjena. Zakon (beri družinska pravila) je pač treba spoštovati ...

Peter Šošterič,
LD Kozje

UP po umetni krvni sledi LKD Zasavje

Lovsko-kinološko društvo (LKD) Zasavje je tudi v letu 2020, kot že vrsto led zapored, nadaljevalo tradicijo izvedbe uporabnostne preizkušnje (UP) po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov, ki je tokrat potekala v Lovski družini (LD) Polšnik, in sicer 26. septembra 2020.

Rezultati:

1. mesto: **Jože Hren** in pes **Urh Adin Dom** (144 točk, I. nagradni razred),
2. mesto: **Jaka Lavrin** in psica **Dina** (123 točk, I. nagradni razred) in
3. mesto: **Marjan Strniša** in pes **Sony Tragač Bođanski** (120 točk, I. nagradni razred).

Vodja prireditve **Alojz Miklavčič**, sicer kinološki referent LD Polšnik, se je dan pred prireditvijo sestel s sodniškim zborom, ki so ga sestavljali **Milan Udovč**, **Jani Krivec** in **Lorna Resman**, da so si ogledali teren in položili krvno sled. Na njihovo srečo so sled položili tik pred poslabšanjem vremena, saj je takoj po njihovem prihodu v lovski dom vreme podivjalo in dež je z močnimi nalivi vztrajal v noč.

Kljub slabemu vremenu v noči na soboto in pravim jesenskim jutranjim temperaturam nam je bilo vreme ob prireditvi naklonjeno. Od devetih prijavljenih se je preizkušnje udeležilo osem vodnikov s svojimi psi, med katerimi je bilo šest različnih pasem.

Preizkušnjo smo začeli s po-

Foto: Matej Anžur

UP po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov je bila v LD Polšnik 26. septembra 2020.

zdravnim govorom, poskrbeli za žreb, preizkus odložljivosti s strelomirnostjo, ki so ga psi opravili brez težav, in se odpravili na ocenjevanje dela na sledi ter obnašanja ob najdeni divjadi.

Na podlagi strokovne ocene sodnikov je šest vodnikov s svojimi psi opravilo preizkušnjo, za kar jim čestitam in želimo obilo užitkov ob opravljanju svojega poslanstva v lovišču.

S podelitvijo nagrad najboljšim ter govori sodnikov, predstavnika

LKD Zasavje **Mateja Anžurja** in vodje prireditve Miklavčiča smo prireditve uspešno zaključili. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo sodnikom za korektno sojenje, **Veterinarski ambulanti Gaber** za praktične nagrade, pohvala in zahvala za uspešno izpeljano prireditve pa velja predvsem vodji prireditve Miklavčiču ter LD Polšnik za divjad, pomoč pri organizaciji, uporabo lovišča in pogostitev.

Matej Anžur,
podpredsednik LKD Zasavje

Foto: Matej Anžur

Vodniki psov so poleg priznanj prejeli tudi pokale in praktične nagrade.

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terier (SLRLT):

O: 5/I, m: 5/I, 6. 5. 2021.
Martin Kraševac,
Šolska ulica 4, 8330 Metlika.
Tel.: 041/757-442.

Jack russel terier (SLRJRT):

O: 5/I, m: 5/II, 2. 5. 2021.
Stanislav Lihtenvalner,
Ilovci 15, 2275 Miklavž pri Ormožu.
Tel.: 031/674-629.

Resasti jazbečar (SLRJR):

O: 5/I, m: 4/I, 1. 5. 2021.
Tomaž Bohinc,
Mavčiče 51 a, 4211 Mavčiče.
Tel.: 051/232-084.

O: 5/II, m: 5/I, 10. 5. 2021.

Drago Lešnik,
Hramše 12, 3204 Dobrna.
Tel.: 051/332-567.

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 20. 5. 2021.

Martina Krančan in Robert Cintauer,
Kočno pri Polskavi 25,
2314 Zg. Polskava.
Tel.: 031/350-579.

Kratkodlaki jazbečar (SLRJK):

O: tuj plemenjak, m: 5/II, 25. 4. 2021.
Darja Bandelj,
Bošamarin 58, 6000 Koper.
Tel.: 040/140-888.

O: 4/I, m: 5/I, 30. 4. 2021.

Martin Keblič,
Male Dole 47, 3212 Vojnik.
Tel.: 031/459-900.

Srbski gonič (SLRSb):

O: tuj plemenjak, m: 4/I, 27. 5. 2021.
Primož Martinčič,
Šklendrovec 3, 1414 Podkum.
Tel.: 040/230-168.

Brandl brak (SLRBrb):

O: 4/II, m: 5/I, 5. 6. 2021.
Anton Bizjak,
Pod gradom 11, 5271 Vipava.
Tel.: 040/545-115.

O: 5/II, m: 5/I, 13. 6. 2021.

Dejan Jejčič,
Šmarje 48/g, 5295 Branik.
Tel.: 041/363-211.

Hanovski barvar (SLRHb):

O: 5/I, m: 5/I, 12. 6. 2021.
Mitja Kralj,
Ulica 6. junija 11,
1295 Ivančna Gorica.
Tel.: 051/302-830.

Nemški kratkodlaki ptičar (SLRNkp):

O: tuj plemenjak, m: 5/ŠPP, 21. 5. 2021.
Alojz Žiher,
Zanušani 36/a, 2272 Gorišnica.
Tel.: 041/487-920.

O: tuj plemenjak, m: 5/JZP,

29. 5. 2021.
Vilko Turk,
Lovrenc na Dravskem polju 66 a,
2324 Lovrenc na Dravskem polju.
Tel.: 040/551-004.

Nemški prepeličar (SLRPr):

O: 5/I, m: 5/I, 19. 5. 2021.
Iztok Pušavec,
Tenetiše 16, 4204 Golnik.
Tel.: 041/267-245.

Angleški špringer španjel (SLRŠš):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 20. 5. 2021.
Klara Sotenšek,
Bevško 25 a, 1420 Trbovlje.
Tel.: 040/166-599.

Kinološka zveza Slovenije

svetilo). Puška ni bila uporabljena (le kontrolne pristrelitve). Tel.: 031/577-879.

Kupim MK-puško – rusko – na en naboj (debela cev). Tel.: 041/887-502.

Prodam odlično ohranjeno kombinirano puško Sabatti, kal. 20 Mag./7 x 65 R, s strelnim daljnogledom Swarovski, 6 x 42 – Suhlova montaža. Tel.: 041/614-625.

Prodam strelna daljnogleda Schmidt & Bender, 6 x 42, z montažno letvijo ter Zeiss Henszoldt, 6 x 42, s Suhlovimi montažnimi deli (200 €/kos) in japonski daljnogled, 16 x 50 (cena 90 €). Tel.: 031/016-276.

Prodam polavtomatsko puško Sauer 303, kal. .30-06 Spr. Tel.: 031/351-808.

Prodam repetirno risanico, kal. .30-06 Spr., s strelnim daljnogledom Carl Zeiss, 6 x 42, z lepo gravuro, izdelano po naročilu v puškarni Kranj. Mogoča je zamenjava za lažjo puško. Tel.: 031/676-782.

Prodam odlično ohranjeno repetirno risanico CZ, kal. 7 x 64, z montiranim strelnim daljnogledom Meopta - Artemis 2000, 6 x 42. Tel.: 031/687-718.

Prodam boroveljsko repetirno risanico, kal. 7 x 64, s strelnim daljnogledom Wetzlar in šibrenico Merkel Suhl, kal. 16-16. Tel.: 041/313-223.

Prodam boroveljsko trocevko, kal. 16-16/7 x 65 R, s strelnim daljnogledom Carl Zeiss ZF4/N (Suhlova montaža). Puška je lepo

ohranjena. Cena: 1.050 €. Tel.: 031/791-444.

Lovski psi

Prodam mlade resaste jazbečarje odličnih delovnih staršev. Pes ima dvakrat opravljen VUP in izhaja iz avstrijske vzreje, psica je vrhunska jamarka. Tel.: 051/232-084.

JUNIJ

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)
vzide zaide vzide zaide začet.konec			
1. To	1:38	11:26	5:14 20:46 3:47 22:13
2. Sr	2:04	12:37	5:14 20:47 3:47 22:14
3. Če	2:26	13:44	5:13 20:47 3:46 22:15
4. Pe	2:45	14:49	5:13 20:48 3:45 22:16
5. So	3:03	15:52	5:12 20:49 3:44 22:18
6. Ne	3:22	16:56	5:12 20:50 3:43 22:19
7. Po	3:41	18:00	5:12 20:50 3:43 22:20
8. To	4:04	19:04	5:11 20:51 3:42 22:21
9. Sr	4:30	20:08	5:11 20:52 3:42 22:21
10. Če	5:01	21:09	5:11 20:52 3:41 22:22
11. Pe	5:40	22:07	5:11 20:53 3:41 22:23
12. So	6:28	22:57	5:10 20:53 3:40 22:24
13. Ne	7:23	23:40	5:10 20:54 3:40 22:24
14. Po	8:27	—	5:10 20:54 3:40 22:25
15. To	9:35	0:15	5:10 20:55 3:40 22:26
16. Sr	10:46	0:45	5:10 20:55 3:40 22:26
17. Če	11:58	1:10	5:10 20:56 3:39 22:27
18. Pe	13:11	1:32	5:10 20:56 3:39 22:27
19. So	14:26	1:54	5:10 20:56 3:40 22:27
20. Ne	15:43	2:16	5:11 20:56 3:40 22:28
21. Po	17:04	2:41	5:11 20:57 3:40 22:28
22. To	18:28	3:09	5:11 20:57 3:40 22:28
23. Sr	19:50	3:44	5:11 20:57 3:40 22:28
24. Če	21:05	4:30	5:12 20:57 3:41 22:28
25. Pe	22:09	5:27	5:12 20:57 3:41 22:28
26. So	22:58	6:36	5:12 20:57 3:42 22:28
27. Ne	23:36	7:50	5:13 20:57 3:42 22:28
28. Po	—	9:06	5:13 20:57 3:43 22:27
29. To	0:06	10:20	5:14 20:57 3:43 22:27
30. Sr	0:30	11:30	5:14 20:57 3:44 22:27

Državna vzrejna komisija za barvarje

organizira

samostojno državno tekmo v delu po umetni krvni sledi za barvarje (CACT),

ki bo v soboto, 19. junija 2021, v lovišču LD Tomaž.

Zbor udeležencev bo ob 8. uri pred lovskim domom LD Tomaž na naslovu Koračice 77, 2258 Sv. Tomaž.

Pravico udeležbe na tekmi imajo barvarji, ki so telesno ocenjeni in že imajo opravljeno uporabnostno preizkušnjo po umetni krvni sledi.

Tekma bo organizirana po *Pravilniku za samostojno tekmo v delu po umetni krvni sledi*.

Zadnji rok prijave je 12. junij 2019 na e-naslov: bojan.debersek@gmail.com.

Informacije po telefonu: 041/730-551.

*Bojan Deberšek,
DVK za barvarje*

MALI OGLASI

Orožje in lovška optika

Prodam kombinirano puško – petelinko, izdelek Antona Antonitscha Borovlje, kal. 16/65 - .222 Rem. (na petelinki je montiran strelni daljnogled Swarovski 6 x 42, križ št. 1); ter **repetirno risanico** Merkel

Rx Helix Explorer, kal. .308 Win., z montažo ERA TAC 30 mm. Cena po dogovoru. Tel.: 041/923-298.

Prodam repetirno risanico Sako, kal. .308 Win, optika Zeiss 1,5–6 (darilo predsednika Finske slovenskemu politiku z vgraviranim po-

Termini predvajanja junjske oddaje Dober pogled
VTV VELENJE: 24. 6. 2021 ob 21.20.
TV IDEA MURSKA SOBOTA: 29. 6. 2021 ob 19.00 in 20.45.
GTV GORENJSKA TELEVIZIJA: 29. 6. 2021 ob 19.35 in 30. 6. 2021 ob 18.00.
VAŠ KANAL NOVO MESTO: 24. 6. 2021 ob 22.00 in 25. 6. 2021 ob 10.00.
ATM KRANJSKA GORA: 26. 6. 2021 ob 20.00.
TV PTUJ: 3. 7. 2021 ob 21.00 in 4. 7. 2021 ob 10.00.
ETV HD: 1. 7. 2021 ob 20.00.

Navedeni termini objav so predvideni. Ker lahko nastanejo spremembe, vas prosimo, da spremljate aktualne TV-sporede posameznih TV-postaj.
Če želite, da je v oddaji predstavljeno tudi delo vaše lovske družine, nas lahko pokličete na telefonsko številko 031/273-825 (Erika).

PUŠKARSTVO BUČAR

Popravilo in izdelava lovskega in športnega orožja

- izdelava kopit
- montaža strelnih daljnogledov
- popravilo zračnega orožja
- bruniranje
- restavriranje starega orožja in optike
- predavanja na temo orožja, optike in balistike

Edvard Bučar s.p.
Gobnik 14c, Gabrovka

031 308 406
puskarstvo.bucar@gmail.com

Pričakujemo leglo posavskih go- ničev, delovne linije (predvidoma 14. 7. 2021). Tel.: 041/876-676.

Drugo

Kupim ali zamenjam lovsko li- teraturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodam odlično ohranjen lovski krog, št. 50. Tel.: 031/533-645.

Prodam več povojnih vezanih letnikov revije Lovec. Cena je 5 € za posamezni vezan letnik. Tel.: 040/770-433.

Prodam valilna jajca fazanov, rac mlakaric in mlade fazane ter mlade rase mlakarice. Tel.: 041/717-464.

Prodam avtomobil Fiat Panda s štirikolesnim pogonom, letnik 2006, prevoženih 14.600 km. Opravljen veliki servis in obnovljen kardan. Tel.: 041/871-233.

Zaradi preprečevanja okužbe z novim koronavirusom poskrbite za varno prodajo/nakup.

DACIA DUSTER ECO-G
NA PLINSKI POGON

ZE ZA **89€/mesec**
z EKO SKLAD kreditom*
+ 5 let jamstva/100.000 km

AVTOHIŠA MALGAJ
ime s tradicijo | Ljubljana

PSC Ljubljana, Tržaška 108, 1000 Ljubljana
Nova vozila Tel.: 01 20 00 562,
Rabljena vozila Tel.: 01 20 00 560, Servis Tel.: 01 20 00 570
www.avtohisamalgalj.si

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemo na elektronski naslov: lovac@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnic ne pošiljamo. Preštete besede in ustrezno vsoto nakažite na TRR Lovske zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBAS12X.

Sključ naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

Obvestilo

Zaradi negotovih razmer, povezanih s COVID-19, vas prosimo, da se glede ažurnega stanja izvedbe dogodkov obračate neposredno na organizatorja dogodka. Uredništvo ne bo imelo podatkov o izvedljivosti organizacije dogodka zaradi morebitnih poostrenih ukrepov v povezavi s COVID-19. V reviji zaradi natančno načrtovanega urnika oddaje gradiva v tiskarno tudi ni mogoče objaviti zadnjih informacij. Mogoče je, da bodo dogodki odpovedani. Na dogodkih poskrbite za svojo varnost in varnost drugih udeležencev. Ostanite zdravi.

Uredništvo

Informacije ter naročila kopit na:
031280028
www.detailwood.com

Povsem vodotesen **LOVSKI DALJNOGLED**
Dobra vidljivost v mraku **SANJU 8x42 WPR**
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letna garancija
Ugodna cena: 210,00 €

INFORMACIJE IN NAROČILA
BEUĞA, d.o.o., LJUBLJANA, Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

LOVSKA DRUŽINA BRASLOVČE

vabi na
ODPRTJE POSTAVLJENEGA KOZOLCA
in
TRADICIONALNO MEDDRUŽINSKO LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE V POČASTITEV PRAZNIKA DNEVA DRŽAVNOSTI

v petek, 25. 6. 2021, z začetkom ob 9. uri, ki bo NA STRELIŠČU BOŠTUNOVEC.

Pot do strelišča bo označena iz smeri Celje-Ljubljana, izvoz Šentrupert, smer Logarska dolina. Strelišče je od avtoceste oddaljeno okrog 4 km (po asfaltni cesti).
Naslov: Podvrh 83, 3314 Braslovče, koordinate: 46.29196, 15.01353.

PRAVILA TEKMOVANJA – PO PRAVILNIKU O LOVSKEM STELSTVU LZS ČLANI IN ČLANICE:

- ❖ 15 glinastih golobov – lovski položaj
- ❖ 5 strelcov na tarčo srnjaka ob fiksnem kolu z MK-puško z optiko ali brez
- ❖ 5 strelcov na tarčo merjasca, prosto, z MK-puško, z optiko ali brez

Tekmovanje bo ekipno in posamezno, v kombinaciji. Tekmovalce bodo tričlanske ekipe iste lovske družine.

VETERANI (OD 55 DO 65 LET) IN SUPERVETERANI (OD 65 LET NAPREJ):

- ❖ 15 glinastih golobov – lovski položaj
- ❖ 10 strelcov v tarčo (1 + 5) sede, ob fiksnem kolu, z MK-puško, z optiko ali brez

Veterani in superveterani bodo lahko tekmovali tudi v članski ekipni konkurenci.

POKALI IN NAGRADE:
V članski konkurenci bodo ekipe prejele pokale do tretjega mesta, posamezniki pa poleg pokalov še lepe praktične nagrade (do desetega mesta). Članice bodo tekmoval v posamični konkurenci. Prve tri bodo prejele pokale (do petega mesta tudi praktične nagrade). Veterani in superveterani bodo prejeli pokale do tretjega mesta, prav tako tudi lepe praktične nagrade (do petega mesta).

NAGRADNO TEKMOVANJE:
Streljanje na glinaste golobe – na izpadanje (za lepe praktične nagrade).

Za okrepčilo in dobro počutje bo poskrbljeno!

TEKMOVANJE BOMO IZVEDLI V SKLADU Z UKREPI ZA PREPREČEVANJE ŠIRITVE COVID-19. V PRIMERU POSLABŠANJA EPIDEMIOLOŠKE Slike TEKMOVANJA NE BO!

- ❖ INFORMACIJE: 041/478-467 (Vitomir Smodiš).
- ❖ URADNI TRENING: dan pred tekmovanjem od 16. ure naprej.

Vljudno vabljeni!
LD Braslovče

Raztegljiv in nastavljiv tripod z naslonom za puško. Omogoča streljanje stoje, čepe ali leže.

AVANTURA

179,00 €
161,10 €

www.avantura.info

Lovska palica PRIMOS Trigger Stick GEN 3 - tripod

Avantura Trade d.o.o., Ljubljanska c. 44, 8230 Postojna
05 736 40 70 | info@avantura.info

DOG TRACE

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

ovratnice za učenje psa, ovratnice proti lajanju, nevidne ograje, GPS ovratnice

M-NET d.o.o., TEL: 040 760 760

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Brdiščeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Črnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika.si

NIKON Prostaff5 8x42
Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Monarch5 8x42
Akcijska cena: **319,00 €**

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

AFRIŠKA PRAŠIČJA KUGA (APK) VSE ZA PREPREČEVANJE NA ENEM MESTU!

- Dezinfekcijske blazine, posode
- Vreče z ročaji za prenos in prevoz divjadi (iz vodoodpornega materiala (različne))
- Ponjave za trebljenje divjadi
- Razkužila učinkovita proti APK
- Škropilnice za razkuževanje
- Osebna zaščitna oprema
- Svetovanje

AKCIJA ZA LOVSKE DRUŽINE!
Spletna trgovina **www.progrips.eu**
Pokličite **040 244 136**

PROGRIPS
PROGRIPS d.o.o.
E-mail: info@progrips.si
Prodaja: 040 244 136
www.progrips.eu

Prodaja vrhunskih izdelkov

Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpoint, MTC, Pard

Puške: Merkel, Haenel, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym, FXAigunsin Mauser, pištole Glock

Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB, Nobel Sport Italia, GGG

Oblačila: Chevalier, Sitka, Merkel Gear

Razno: 3HGR jermeni, Niggeloh

gsm 041 399 307 ali 031 393 664
email puskarstvo@siol.net
trgovina <http://guns-spendal.com/shop/>

MERKEL MERKEL HELIX

MERKEL MERKEL K5

HEYM SR30

HAENEL HAENEL JAEGER 10

Blaser BLASER R8

Puškarstvo Špendal

Izvajamo vsa puškarska dela.

VUTE PUŠKARSTVO

Kremplova ulica 2, 2000 Maribor
lovskaoprema.si info@lovskaoprema.si
Tel: 059 108 495

Hlače Pinewood Finnveden Tighter 59,95 €

Majica Pinewood Hunting 19,95 €

Kapa s šiltom Pinewood Flexfit Tree 18,95 €

SlovArMS

Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

Tel.: 05 620 22 08 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

HAWKE VANTAGE 30 WA 2,5-10X50
10 let garancije, ugodna cena!
319€ 287€

DOSEŽENA VIZIJA

Monokularji PULSAR AXION

kvalitetne termovizijske naprave z izjemnim

razmerjem med kakovostjo in ceno

- ◉ ergonomična oblika
- ◉ narejeni v EU
- ◉ omogoča fotografiranje in snemanje videov
- ◉ redne posodobitve programske opreme
- ◉ robustno magnezijevo ohišje
- ◉ snemljiva baterija

Nakup je možen na spletni strani www.optics-trade.eu
ali v vseh bolj založenih lovskih trgovinah. Za več
informacij nas pokličite na 031 770 520 (Optics-trade).

OPTICS
TRADE